

ÇETMİ'nin SESİ

Yıl: 4 Sayı: 23 Ocak-Şubat-Mart 2002 Gözü, Kulağı, Nabzı

Çetmi'nin
sesinden

Selam İle

Hatıralar

Mehmet Akif

Mevlânâ'da
Nefis Eğitimi

Bir Şehidin
Son Mektubu

Analar

Çocukca

Mazideki Canlar

Elinizin Artığı

Hayata

Eşegin Destanı

Deyimlerimiz

Taşta Teşhis

Vasiyet

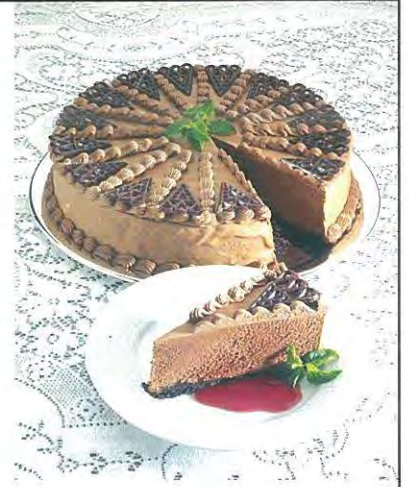
Asırlardır akıyor...
Bazen şahbaz, bazen naz
Bu SU yeter Çetmi'ye
Düşünsek, bilsek biraz.

*Kıymetli Hemşehrilerimizin,
Değerli okurlarımızın
mübarek Kurban Bayramlarını
tebrik eder, bayramın bütün insanlık alemine
barış ve huzur getirmesini Cenab-ı Allah'tan dileriz.
Günleriniz mutlu, yarınlarınız umutlu olsun.*

**ÇETMİLİLER VAKFI
ÇETMİNİN SESİ DERGİSİ**

**Bilumum Pasta - Börek
Lokma- Baklava Çeşitleri
Özel Günlerinizde Sizlerin Hizmetinizdeyiz**

*Hemşehrilerimizin ve
müşterilerimizin mübarek
Kurban Bayramlarını
tebrik eder,
sağlık ve esenlikler dileriz.*

Mehmet Eren

4271 Sk. No. 8/A-B Aydın Mah. Karabağlar / İZMİR
Tel. : 0.232 - 265 54 01 Cep: 0.533 - 550 38 66

ÇETMİ'nin SESİ
Mahalli Dergi

Çetmililer Eğitim Kültür ve
Yardımlaşma Vakfı Adına

Sahibi ve Yazı İş. Müd.

Abdurrahman ÖNDER
Cep Tel: 0.532. 354 07 54

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Hüseyin Alp ÖZEL

YAYIN KURULU

Dr. Ali ÖZEL
Nurettin ÖZEL
Şükrü KARACA
Kerim BOZDAĞ

TEMSİLCİLERİMİZ

ANAMUR : Metin AKKOCA
ANKARA : Mustafa ÖNDER
ANTALYA : Mehmet KARACA
ÇETMİ : Hüseyin EŞİYOK
FRANSA : Ahmet GÜÇLÜ
Bilal BALCI
İSTANBUL : Hüseyin TIKIR
İZMİR : Şükrü KARACA
Mehmet EREN

ADRES

Rampalı Çarşı 2. Kat No: 186

Meram - KONYA

İRTİBAT TELEFONLARI

0.332 - 351 26 67 (Vakıf Mrk.)
0.332 - 358 05 61 (Yay. Yön.)
0.542 - 671 90 95 (Yay. Yön.)

ABONE VE REKLAM İÇİN
BANKA HESAP NUMARASI

ABONE VE REKLAM İÇİN

BANKA HESAP NUMARASI
Hüseyin Alp ÖZEL
VAKIFBANK KONYA MERKEZ ŞUBESİ
Hesap No. : 2031013

Çetmililer Eğitim, Kalkınma ve
Yardımlaşma Vakfı

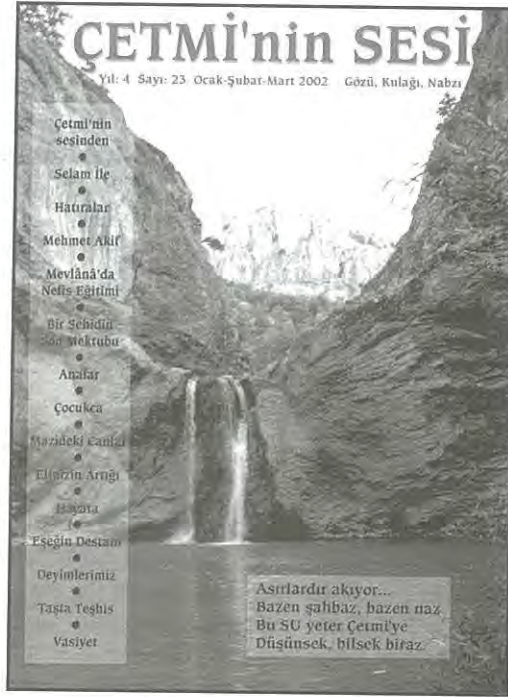
Rampalı Çarşı Kat: 2 No: 186
Tel: 351 26 67 Meram/KONYA

Dergideki isim belirtilmemiş
fotoğraflar Hüseyin Alp ÖZEL'e aittir.

GRAFİK & BASKI
ARI OFSET

Kalecik Mah. Altunbay Sk.
T.H.K. Pasajı Kat: 2/KONYA
Tel : (0.332) 350 42 21
Fax : (0.332) 350 17 04

Sayı :23 Ocak-Şubat-Mart 2002

İÇİNDEKİLER

Çetmi'nin sesinden	[Abdurrahman Önder]	203
Selam ile	[Hüseyin Alp Özel]	405
Hatıralar • Olmak yada Olmamak	[Dr. Ali Özel]	609
Çetmi Tarihine Hısna Bir Bakış	[Şükrü Karaca]	1011
Hissedebilmek... Şükredebilmek	[Said Gönüllü]	1214
Dün... Bugün	[Kerim Bozdağ]	15
Mehmet Akif	[Hüseyin Eşiyok]	1617
Mevlânâ'da Nefis Eğitimi	[İbrahim Emiroğlu]	1820
Sıla ve Biz	[Ali Bircan]	21
Bir Şehidin Son Mektubu	[Arşivden]	22
Analar	[Zeynep Önder]	2324
Çocukca	[Ali Tuğrul Akkoca]	2526
Mazideki Canlar	[Şükrü Karaca]	27
El'nizin Artığı	[Enver Özel]	2830
Dua	[Hadriye Akkoca]	31
Hayata	[Temsilciliklerimizden]	32
Efsanelerden Seçmeler	[Arşivden]	33
Torundan Dedeye	[Said Vakut]	34
Eşegin Destanı	[Ahmet Özel]	35
Şifa Reçeteleri	[Anonim]	3637
Taziye • Teşekkür	[Mehmet Eren]	38
Vatan Hasreti	[Mehmet Karaca]	39
Çetmi'ye Has Deyimler	[Bizim Tayfa]	40
Güzel Ahlakla Dair	[Gülsüm Özkoç]	4142
Çetmi'de Mevki Adları	[Bizim Tayfa]	42
Taşa Teshis	[Ahmet Balcı]	44
Bir Demet Öğüt	[Hüseyin Tıkır]	45
Sağlık	[Dr. Ali Özel]	46
Vasiyet	[Arşiv]	47
Çetmi'den Portreler		48

ÇETMİ'NİN SESİNDEN

Abdurrahman ÖNDER

Değerli okuyucu;

23. sayımızla size yeniden merhaba demekten duyduğumuz memnuniyeti kelimelerle anlatmak mümkün değil! Bizi buluşturan Rabbimize hamd ediyoruz. Memnuniyetimizin bir sebebi de siz okurlarımızın dergimizle ilgili övgü dolu sözleridir. Bizim gözümüzde dergimizin daha bir çok eksiklikleri bulunmasına rağmen, siz okurlarımızın Çetmi'nin Sesi'ni beğenmesi, taktir etmesi ve bizi teşvik etmesi bugünlerdeki en önemli moral kaynağımız diyebilirim.

Dergimizin takdir edilmesinin sebeplerine gelince; mesela vakıf yönetim kurulu üyesi, değerli büyüğümüz Dr. Ali ÖZEL'in "Kirdi çıkının esrarı" başlıklı makalesi. Bu yazı, okurlarımızın en çok ilgisini çeken yazılardan oldu. Öyle sanıyorum ki; bizim kuşağımız ve bizden öncekiler saman çektiği, sığır güttüğü, sıkıntıların meşakkatlerin diz boyu olduğu yokluk günlerini hatırladı. Bizim temennimiz bu yazı vesilesi ile bütün hemşehrilerimizin, doktorumuzun yazısını ilham kaynağı yapmak suretiyle hoş bir sada olarak mazide bıraktığı orijinal anılarını yazması ve dergimiz okuyucularıyla paylaşması...

Okurlarımızın yazı yazmasını isterken, hitap ettiğimiz kesimlerin taşıdığı temel özellikleri bilerek bu talepte bulunuyoruz. Her şeyden önce bizim insanlarımız kaabiliyetli, atak ve müteşebbis gücü son derece yüksek insanlar. Ben şahsen bu güne kadar Çetmi'li olup ta bu özellikleri taşımayan birisine rastlamadım. Bizim burada en çok üzerinde duracağımız özelliği ise; şair ruhlu, diline söz, eline kalem yakışıyor olması. O zaman "Al eline kalem, yaz başına geleni" yazmalısın! Yazmalısın ki senin yaşadıkların, çektiğin sıkıntılar, senin çocukların, torunların, hemşehrilerin tarafından bilinsin! Gelecek nesillere aktarılsın. Böylece Çetmi'nin Sesi dergisi, Çetmi'ye ve Çetmi'liye ait her şeyin yazıldığı, her türlü sevincin ve üzüntünün paylaşıldığı, geçmişimizle geleceğimiz arasında bir kültür köprüsü olsun. Bu dergide Çetmi'mizden yetişen örnek insanlar, onlarla ilgili hatıralar, muhtarlarımız, Belediye başkanlarımız, geçmişteki ve bugünkü akrabalık, arkadaşlık münasebetimiz yazılmalıdır. Çetmi'mizin insan potansiyelini bilmeliyiz. Bütün bunlar için, hakkı teslim etmek için diyorum ki, ey Çetmi'li al eline kalem!

Dergiyi eline alıp, sayfaları karıştırmaya başladığında, kendinden bir parça bulmak istiyorsan, sen de gereken ilgiyi ve alakayı göstermelisin.

Memnuniyetle belirtmeliyiz ki dergimizin çok geniş

bir yazar kadrosu oluşuyor.

Siz okurlarımız dergideki muhtelif yazıları okuyup, bunu yazan kim, kimin oğlu, kimin kızı gibi sorularla sık sık muhatap oluyoruz. Onun için sizler yazı yazdıkça ve değerli okuyucularımız da dergimizi takip ettikçe.

Allahın izniyle bu derginin 23. sayısı da. 43 sayısı da. daha nice

sayılar da size ulaşmaya devam eder. Üzülerek belirtmeliyiz ki, dergimizi almayan veya alamayan hemşehrilerimiz var. Sizin için çıkan, sahibinin de siz olduğunuz bu dergiyi almamak veya alamamak neden? Onun için yeni sloganımız: HER ÇETMİLİ'NİN EVİNE BİR ÇETMİ'NİN SESİ GEREK. Ben Çetmili'yim diyen herkese açık çağrımız: Dergide bir eksiklik mi görüyorsun? Tamamla, bir yanlışlık mı görüyorsun düzelt. Fakat mutlaka dergini al. Çünkü dergi olması gereken traja henüz ulaşmadı. Bunun için dergimize abone ol, abone bul, dergiyi oku, okut. Bütün bunlar her Çetmili için vaz geçilemez, ertelenemez görevler.

Dergimizin bir başka görevi Çetmi ile Çetmili arasında sürekli bir iletişim köprüsü kurmaktır. Bildiğiniz gibi belediye başkanımızda dergimizin sürekli yazar kadrosunda. Mümkün olduğunca Çetmi'yi anlatıyor. Üstelik kasabamız için her türlü öneri ve teklife açık, bunu da her fırsatta dile getiren bir aydınımız. Bundan dolayıda dergimize yazacağın düşüncelerin, önerilerin, ve hatıraların sanki herkese ayrı ayrı mektup yazıyormuşçasına ilgisine ulaşıyor. Bizde bu iletişimi sağlamış olmanın hazzını duyuyoruz.

Değerli sanatçı ve yazar sayın Nurettin ÖZEL'in "Çetmide Yaşamak" başlığını taşıyan manzum yazısı ile köyümde dört mevsimi yaşadığımı itiraf etmeliyim. Sevgili kardeşim Enver ÖZEL'in "Tarhana Aşı" tarifine itirazlar geldi! Efendim "Tencerenin dışını ak toprak ile sıvamadığından, malzemelerle ilgili eksikliklere varana kadar."bir yığın düzeltme ile karşılaştık. Tüm bunlar dergimizin okunduğunu, okuyucusunu düşündürüp, hayatında yaşadığı o kesitleri yeniden hatırlatıyor. Yediği yemekten, dolaştığı yerlerden, yaptığı işlerden, oynadığı oyunlara varana kadar maziyi, bir film şeridi gibi gözünün önünden geçiriyor. Onun için bu dergiye emeği geçen herkese vakfımız ve şahsım adına

teşekkür borcum var. Tekrar tekrar teşekkür ediyorum. Her Çetmili'nin elinin kalem tuttuğunu söyledim. Ancak kalem eline almanın, kafalarda şekillenen düşüncenin, hatıranın, plan ve programın kağıda aktarılmasının da o kadar kolay olmadığını söylemek zorundayım. Yazı yazmak bilgi ister, birikim ister, cesaret ister. Bilgi ve birikimlerini bizlere aktaran, hemde hiçbir maddi karşılık beklemeksizin, bu fikir ve kalem erbablarına ancak ve ancak teşekkür edilmelidir. Bu yazılar yazıldıktan sonra bunların dergi haline gelmesini sağlayıp bize ulaştıran kardeşlerime de bir kere daha teşekkür edilmelidir.

Değerli okuyucumuz; size vakfımızdan ve vakıf faaliyetlerimizden de kısaca bahsetmek isteriz. Yönetim kurulumuz ramazan bayramı münasebetiyle Konya'da vakıf merkezimizde bir bayramlaşma merasimi düzenledi. Bayramın üçüncü günü saat 13:00 de gelebilen hemşehrilerimizle vakıf merkezimizin hemen yanı başındaki Ramazan YERLİKAYA'ya ait iş yerinde bayramlaştık. Değerli kardeşime vakfımızın bulunduğu iş merkezimizin kapalı olmasından dolayı gösterdiği konuk severliliğe teşekkür ediyorum. Bayramlaşmaya katılan hemşehrilerimizle topluca bir karar aldık. BUNDAN BÖYLE HER RAMAZAN VE KURBAN BAYRAMINDA, BAYRAMIN ÜÇÜNCÜ GÜNÜNDE SAAT 13:00 DE KONYA'DA VAKIF MERKEZİMİZDE BAYRAMLAŞMA VAR. Lütfen bütün hemşehrilerimiz not etsinler. Ramazan bayramında Antalya'daki hemşehrilerimizde bayramlaşmışlar ve seyret yemeği vermişler. Vakıf yönetimi olarak bütün hemşehrilerimize sesleniyoruz; bayramlaşın... Konya'daki, İzmir'deki, Antalya'daki, Bursa'daki, Karaman'daki, İstanbul'daki, Mersin'deki,

Ankara'daki, Anamur'daki, Alanya'daki ve yurtdışındaki aziz hemşehrilerimiz! Bayramlaşın... çocuklarınızın ve hanımlarınızın da katıldığı toplu bayramlaşmalar düzenleyin. Her biriniz bulunduğunuz yerlerde kendinizi dergimizin muhabiri kabul ederek çektiğiniz resimleri, yazdığınız yazıları bize ulaştırın. Onları yayınlayalım.

Vakfımız geçmiş yıllarda olduğu gibi bu senede

Allah'ın izni ve sizlerin himmetlerinizle burs vermeye devam ediyor. 2001-2002 öğretim yılında 21 üniversiteli öğrencimize burs veriyoruz. Sizler vakfa hayra yönelik katkılarınızı sürdürdükçe bu hizmet katlanarak devam edecek.

Bu senenin baharında vakfımızla belediyemizin birlikte yapmayı planladığı bir başka organizasyonumuz daha var. Yayla göçümünden evvel Çetmi de bir toplantı düzenleyeceğiz. Tarihini size daha sonra bildireceğimiz bu toplantıda size: DAHA GÜZEL BİR ÇETMİ VE DAHA SAYGIN BİR ÇETMİLİ İÇİN NELER YAPABİLİRİZ. Sorusunu soracağız. Kasabamızın daha güzel olması daha müreffeh, kalkınmış, daha çok okumuş, gelir seviyesi yükselmiş, kimseye muhtaç olmadığı gibi ihtiyaç sahiplerine yardım eder bir konuma gelebilmesi için neler yapabiliriz? Çetmi'de ve Çetmi dışında neler yapabiliriz sorularına cevap aramak istiyoruz. Bütün bunları ülkemizin içerisine sürüklendiği ekonomik krizi gözardı etmeden söylüyoruz. Ülkemizin bu krizi mutlaka atlatacağına inanıyoruz. Karagün kararıp kalmazmış, gündüzünde Rabbi var. Böyle sıkıntılı dönemlerin çok önemli toplumsal dayanışmaların, büyük değişimlerinde doğum sancısı olduğunu biliyoruz. Bizim toprağımızdan kap olur. Vakfımız ve belediyemiz öncülüğünde bütün hemşehrilerimizi bu bilince ulaştırmaya çalışıyoruz.

Konya'daki Çetmi'liler bayramlaşma için bir aradalar

Ayrıca dergimizin 22. Sayısında ilan ettiğimiz "BİR KİTAP BİN UMUT" kitap kampanyamız, Çetmili hanımlarımızın bu sene içerisinde vakıf yararına yapmayı planladıkları KERMES'le ilgili çalışmalar devam ediyor. Bursa'daki hanımların kermesle ilgili faaliyetlerinin yanın da, her 15 günde bir

kendi aralarında toplandıklarını, toplantıya katılan her hanımdan da vakıf faaliyetlerinde kullanılmak üzere birermilyon TL. bağışta bulunduklarını öğrendik. Bu örnek davranışlar nedeniyle Bursa'daki Çetmili hanımları kutluyoruz. Örnek davranışların, örnek alınması dileğiyle mübarek kurban bayramınızı tebrik ediyoruz. Saygılarımızla...

SELAM İLE

Hüseyin Alp ÖZEL

Çetmi'nin Sesi'nin Değerli Okuru;

23. sayımızla; yine sizlerin gönül ve gözlerinize misafir olmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Yöresel bir vakfın yayın organı olarak bu kadar yol kat edip, Çetmi'den, Çetmili'den (asli-fahri) seslerin, dileklerin yer aldığı bir çalışmayla yine sizlerle beraberiz.

Efendim; bizim köyün tabiriyle "günlerin bir avuç" olduğu kış mevsimi yaşıyoruz. Hem de 15-20 yıldır nerdeyse hiç yaşamadığımız, görmediğimiz, amansız bir kış mevsimi yaşıyoruz. Karların durmadan yağdığı, yolların kapandığı, çatılardan adam boyu buzların sarktığı, soğukların sıfırın altındaki derecelerde seyrettiği bir kış... Muharilerden "vapur bacası, misali dumanların çıktığı, okulların tatil edildiği, ağaçların kar da kaybolup, akarsuların durduğu, kurdun-kuşun donduğu, kara... kapkara bir kış.

Geçen senelerde yaşanan, herkesi üzen kuraklık inşallah bu sene kapımızı çalmayacak. Çünkü toprak, fazlasıyla suya doydular.

Üç ayda bir çıkan dergimiz kış mevsiminin aksine her sayısında daha da sıcak yoluna devam ediyor. Gerek yazar kadrosu, muhtevası gerekse baskı ve düzeniyle sizlere layık olmaya çalışıyoruz. Bu derginin sizin elinize ulaşana kadar geçirmiş olduğu safhaların her anında pek çok insanın emeği ve teri var. Kısacası tahmininizin de ötesinde samimiyet ve özveri var. (Altınarı çalışanlarına da teşekkür ederiz)

22. sayımızla sizlere ulaştığımızdan bu yana, bizleri sevindiren intibalarla karşılaştık. Herkesin kendinden birşeyler bulabildiği yazılarımız daha da güzelleşerek devam edecek. Okurlarımızın ilgilerine şahsın ve bütün dergi emektarları adına şükranlarımızı sunuyoruz.

Değerli Okurum;

Ülkemizin ve dünyanın pek çok sorunla boğuştuğu, genelde olumsuz olay ve haberlerin sürekli olarak gündemde kaldığı koskoca bir yılı geride bırakıp, yeni bir seneye, 2002'ye merhaba dedik.

2002'nin; bütün insanlığın baş gözlerini değil de gönül gözlerini açıp etraflarını seyran eyledikleri bir yıl olmasını dilerim. Her yeni sene, yeni insanlara ve olaylara gebe. Fakat gelen yeni insanlara nisbetle

gidenlerin sayısı da az değil. Dönme dolap misali.

"Hayat kapısından tek tek

Her varış ecele doğru

Toprakta sürünür bebek;

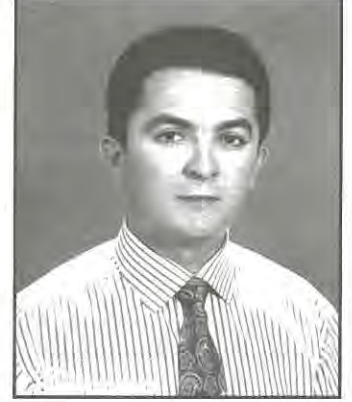
Her karış ecele doğru

Bir el yapar bin el bozar

Gün açılır gölge uzar...

Önü kundak, sonu mezar

Her varış ecele doğru..."

gelenler bir süre kalıyor ve gidiyor, giderken geride güzel eserler, hatıralar bırakmak asıl gaye olursa ne hoş olur değil mi?

Sizlerden ayrı kaldığımızın zaman süresi içerisinde; bize ulaşan her türlü acı-tatlı gelişmeyi "HAYATA" sayfamızda bulabilirsiniz. Sizin bu konuda katkılarınızı, bizleri haberdar etmenizi bekliyoruz.

Kıymetli Okuyucu: Bu sayımızda da pek çok konu ve konuklarla karşınızdayız. Vakıf başkanımız Abdurrahman Önder ağabeyim; vakfın çalışmaları hakkında yeni bilgiler veriyor ve herkesin katılıp, destek olabileceği kermes, kitap kampanyası gibi faaliyetlere davet ediyor. Hatıralarını büyük bir zevkle okuduğumuz, ders aldığımız güldürüp-düşündüren yazıların sahibi Dr. Ali Özel amcamız yine muhteşem bir anı hazırlamış. Kendi kendimizle yüzleşmemizi, üzerlerimizdeki korku, tenbellik ve cehalet hırkalarını yere çalmamızı sağlayacak eşsiz bir hatıra. İzmir'den muhterem ağabeyim Şükrü Karaca; kendi tarihimizden kısa bir anektotla, Antalya'dan Kerim Bozdağ dostumuz ilginç değerlendirmeleriyle sayfalarımızda sizlerle beraberler.

Milli Şairimiz Merhum Mehmet Akif'in tanıtıldığı ve şiirlerinden örneklerin verildiği çalışmayı Çetmi

temsilcimiz Hüseyin Eşiyok dostumuz hazırladılar. Gönül Sultanlarımızdan Hz. Mevlânâ'nın nefis terbiyesiyle alakalı görüşlerinin yer aldığı yazıyı, Bursa'dan Ali Bircan kardeşimin duygu dolu satırları ve güzel bir şiiri izliyor. Ali kardeşime, şiir konusunda devam etmesini tavsiye ediyorum. Çok daha güzel çalışmalarını bekliyorum.

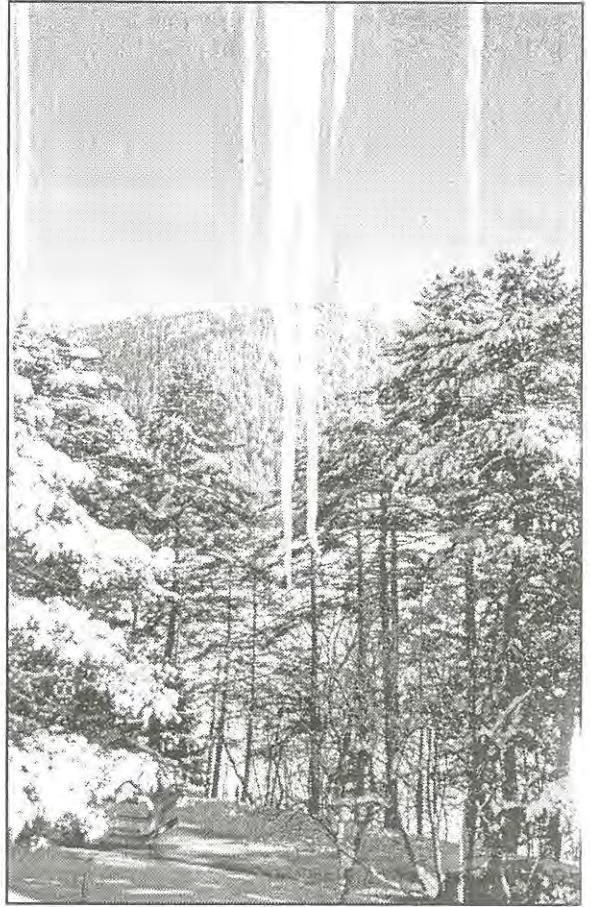
Değerli Okurum; tarihin amansız savaşlarından birisi, bizimde ölüm-kalım mücadelemiz olan Çanakkale Zaferi'nde yüzbinlerce insanımız bu cennet vatan uğruna şehid oldular. Ülkenin her bir yerinden, farklı mezhep, meşrap ve kültüre sahip olan bu canlar arasında Çetmililer'de var. Önümüzdeki ay 18 Mart'ta yine bütün ruhumuz ve benliğimizle O anı ve O arslanları anacağız. Genel Kurmay arşivlerinden bulunup, Kültür Bakanlığı, Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü döneminde Sn. Mehmet Özel amcamız tarafından yayınlanan "Vatan, Millet, Bayrak Sevgisi" isimli kitaptan aldığımız "Bir Şehidin Son Mektubu"nu, bütün analara özel; Bursa'dan Zeynep Önder kardeşimizin yaptığı nefis çalışması takip ediyor. Zeynepçğim Çetmi'nin Sesi adına teşekkür ediyorum. Buradan bütün öğrenci kardeşlerime, arkadaşlarıma çağrı yapıyorum. Lütfen yazmayı deneyin. Kendinizde olan cevherlerin farkına varacaksınız.

Mazideki Can'lar sayfamızda Kasabamızın manevi kaynaklarından birisi olan Küçük Hasan Efendi'yi Şükrü ağabeyim bizlere tanıtıyor. Yazıda sizde görüp şahit olacaksınız ki; Eğer o insanlar (atalarımız) yazılı olarak eser bırakmış olsalardı, bu günümüzü daha farklı yaşıyor olabilirdik kanaatindeyim. Elinizin Artığı sayfamızda kabiliyetiyle gurur duyduğum ağabeyim Enver Özel, yine ilginç bir kompozisyonla sayfalarımızda. Yazıda ismi geçen ve aramızdan ayrılmış bütün büyüklerimi rahmetle anıyorum. Torundan Dede'ye sayfamızda kökük Çetmi'de dalları taa Hatay'a kadar uzanmış bir hemşehrimiz, bizim vasıfımızla (sizlerin) huzurlarınızda. Bir milletin en önemli miraslarından sayılan iki efsaneden sonra, kasabamızdaki pekçok insanın bildiği yada duyduğu bundan 25-30 yıl önce bir eşiğe ithaf edilen güzel bir destanı okuyacaksınız. Destanın kahramanı garip eşşek bizim evin emektarı, yazarı da babam Ahmet Özel'dir.

Değerli Dostlar, 23. sayımız; Antalya temsilcimiz ve Konyalılar Derneği Başkanı Sn. Mehmet Karaca ağabeyimin askerlerimiz üzerine kısa duygusal yazısı ve "Gurbet" adlı bir şiiri ile devam ediyor. Lokman

sayfamızda istifadelerinize sunulmuş öneriler var. İzmir'den Mehmet Eren kardeşimizin teşekkür yazısı, köy mezarlığında bulunan "Çatal Mezarları" inceleyip deşifre eden Ahmet Balcı kardeşimizin araştırması, Çetmi'ye has deyimlerin bulunduğu ve "Bizim Tayfa" tarafından hazırlanan ilginç sayfa" hepimizin çok etkileneceği hatta her an yapmak isteyeceğimiz, Kadriye Akkoca kardeşimizin duası, güzel şeylerin söylendiği ahlaki tavsiyeler ve Çetmi'den portreler sayfamızla bu sayının sonuna gelmiş olacağız.

Sizlerin her konuda dergimizi haberdar etmenizi, fotoğraf, haber, hatıra, makale yazılarınızla destek olmanızı bekliyoruz. Abone olarak veya dergimizi temsilcilerden isteyerek aramızdaki iletişimi sağlayalım. Daha candan ve herkesi kucaklayan, muhtevası zengin, kalitesi üstün olacak sayılarla kavuşmak ümidi ile. Sevgilerimi, saygılarımı ve selamlarımı sunar. Kurban Bayramının kardeşliğe, dostluğa ve barışa vesile olmasını dilerim. Demler Safalar Ziyade Ola, Bayramınız mübarek ola efendim...

Uzun yıllardan sonra karakışı yaşıyoruz

OLMAK YA DA OLMAMAK

Dr. Ali ÖZEL

**Orda bir köy var uzakta. O köy bizim köyümüzdür.
Gitmesek de varmasak da, O köy bizim köyümüzdür.**

Bu güzel şiiri yazan ustanın eline ve diline sağlık. Tam bizim köy için ya da bütün köyler için, daha doğrusu köyünden uzakta olan herkes için yazılmış bir şiir. Esasen bağlı olduğu il'e en uzak köy hangi köydür dense, hiç hilafsız bizim köyümüzdür diyebiliriz. Hakikaten Konya'ya çok uzağız. Atalarımız, uçsuz bucaksız Konya Ovası dururken, neden o kuş konmaz, kervan geçmez. Türkiye'nin en dağlık yeri denebilecek yöresine yerleşmelerine akıl erdirmek pek kolay değil. Büyüklerimiz, çukur kelimesinin olumsuz anlamına binaen, köyümüze Çetmi'nin çukuru derlerdi. Köyümüzün yeri bir honinin dibi gibidir. Güneyinde Bolay Kayası, doğusunda Bozdağ, kuzeyinde Kızılkaya ve Gebe Kayası, batısında ise Boğaz Kayası ile çevrilmiş olup, büyüklerimizin yakıştırdığı Çetmi'nin Çukuru benzetmesi çok isabetlidir. Yokuşumuz, inişimiz, dağımız, tepemiz, belenimiz, koyağımız gediğimiz, yamacımız çok, düzlüğümüz ve ekilebilecek yerlerimiz ise çok azdır. Hatta yok gibidir.

Tarihi kaynaklara dayanarak sevgili kardeşimiz Şükrü Karaca'nın yaptığı çalışmalara göre köyümüzün esas menşei ünlü Oğuz Boylandır. Oğuzların Çetmi Boyundanır. Türkiye genelinde 40 kadar Çepni ya da Çetmi köyü vardır. Oğuzlar Anadolu'ya 1071 Malazgirt Zaferimizle yayıldığına göre köyümüzün tarihi çok eski, en az 700 yıllık demektir.

Tarihi ile övündüğümüz, taşına-toprağına kurban olduğumuz Çetmi'miz, benim köyden ayrıldığım ellili yılların başlarında, belki Türkiye'nin bütün köyleri gibi pek perişandı. 2.Dünya Harbinin getirdiği kıtlık, açlık ve yokluk benizlerde kan, dizlerde derman ve de gözlerde fer bırakmamıştı. (İktisadi, teknolojik ve sosyolojik olarak 1923-1950 yılları arası Türkiye için kaybedilmiş yıllardı.) Ne pazara götürüp satacak malımız, ürünümüz vardı ne de pazardan mal alacak paramız. Ne pazar bilirdik ne de alış veriş herkes bir lokma, başka bir yazıda da bahsettiğim gibi dövmeli, otlu, curbalı ve tefekli ekmeğin peşindeydi. Hastane, sağlık ve doktor diye bir kavram yoktu. Zatüre (köyde sökel derlerdi) den günde 3-5 cenazenin kalktığını çok iyi hatırlıyorum.

Büyün köylerimiz gibi, bizde yukardaki ahval içerisinde debeleşip duruyorduk. Çoğu evler gibi bizim evimizde iki odalıydı. Öndeki odamız sanırım

yirmi metre kare kadardı. Direk odaya girilirdi. Odanın 30 cm'ye 30 Cm bir penceresi vardı. 30 parça olan pencere camları erik ağacı sakızı ile birbirine yapıştırılmıştı. Ön odamız, bizim yiyip içtiğimiz, yatıp kalktığımız, günlük hayatımızın geçtiği yerd. Eski bir sandık, yüklük olarak kullanılıyordu. Yatak, yorgan v.s. bu sandığın üzerine yığılırdı. Tahtabaş da bu odadaydı. Tahtabaş enlice bir tahta, yüzü yere paralel olarak duvara tutturulmak suretiyle yapılırdı. Üzerine kapkacak konurdu. Ön odanın son dekoru ise, hele kışın içinde durmadan odunların yandığı, şimdilerde şömine denen ocaktı. O zamanların ağır kışlarında, ateşe dönük olan önümüz ısınır gibi olursada arka

larımız buz tutardı. Bizim arka odamız daha genişti. Arka odalara genelde küplüev denirdi. Çünkü bu arka odalarda çok büyük, şimdilerde yapılmayan küpler bulunurdu. Bu küplere daha çok pekmez, bulgur, tahrana, yarma, nohut, fasulye gibi yiyecekler konurdu. Odanın bir köşesinden hiç eksik olmayan patetes ve soğanla beraber kurutulmuş taze fasulye, tefek kurusu (şalgam yaprağı), pezik kurusu (pancar yaprağı), ayran tahransı ve bahçelerde kuyulu olan şalgamlarımız başlıca besin kaynaklarımızdı. Bunlardan baklalı pilav, şalgalı pilav, tefekliş, tahrana çorbası, tomatalı (patetesli) pilav v.s. yapılırdı. Bütün bu yiyeceklerle beraber tüm eşyalarımızda bulunduğu küplüevin penceresi dama açılan küçücük bir delikten ibaretti. Akşamları ve yağmurlu günlerde penceredeki delik damdan bir tabakla kapatılırdı. Sonbahardan itibaren küplüevin duvarlarını üzüm hevekleri süslerdi. Bunlara erkek üzüm denirdi. Beyaz ve de mor olurlardı. Başparmak iriliğinde çoğu çekirdeksiz olan bu üzümün asla tadına doyum olmazdı ve mart ayına kadar bozulmadan dururlardı. Olanlar olmayanlara ve hastalara şifa niyetine verilerdi. Bu küplüevin baş konuklarından bir grupda ceviz-çitlik-kuru üzüm üçlüsüydü. Analarımız kuru üzüm tor-

balalarını ne kadar mahirane saklasalarda, bizler uyuşturucuya eğitilmiş köpeklerle taş çıkartırcasına üzüm torbalarını bulur, analarımızı hüsrana uğrattırdık.

Bizim küplüevimizde birde çuvallık vardı. Yani dokuma tezgahı. Daha çok keçi kılını eğrilip ip haline getirildikten sonra bu çuvallıkta dokunurdu. Dokunan bu kılı kumaştan harar, heybe, torba ve çuval yapıldığı için tezgahın adı çuvallık olmuştur. Anam rahmetli, nasıl öğrenmişse öğrenmiş, köyün bir numaralı çuvallık ustasıydı. Tarak, kücü, direzi, ayaklık, mekik ve tepeçengel gibi parçalardan oluşan çuvallığın yapısı bana pek karmaşık gelir, annemin bu işin hakkından nasıl geldiğini merak ederdim.

Ellili yıllarda ve daha evvelinde, bunca yıllık geçmişine rağmen köyümüzde ve komşu köylerde ilkokuldan sonra okuyan bir Allah'ın kulu yoktu yediyüz yıldır çine kapanan köyümüzde, okumak ve de okutmak gibi bir kavram gelişmemiş, hatta hiç duyulmamıştı. Bu arada ilkokulu bitirenlerimizin oranı fena değildi. Memur ve okumuş olarak görüp bildiğimiz tek kişi öğretmenimiz Kecimen'li Ali Efendi idi. Bu sıralarda okumak memur olmak kelimesini telaffuz etmeye başlayan birileri türemişti. Hatta bu çocuk daha fol yok yumurta yokken bile goduşlanmaya, köy çocuklarının yapmış olduğu rutin işlerden gaytarmaya, mutat yiyeceklerimiz şalgalı pilav, baklalı pilav, tahranası gibi yiyeceklerimizde burun kıvrıma başlamıştı. Bu çocuk boyuna bostuna, ağızına kılığına bakmadan eski köye yeni usuller getirmeye hevesleniyordu. Bu Çavuşların Şerifin oğlunun başına bir gelecekmi vardı, memurluk senin neyineydi, insanın otur oturduğu yerde diyesi geliyordu. Bu çocuğun aklını kim çelmişse çelmişti. Gerçi köyde bu deliliği yapacak kimse yoktu ama, olan olmuştu. Yumruk kadar çocuk okulla yatıp okulla kalkıyordu.

Bir gün köye Konya Valisi gelmişti. Vali bey, açılan yolları kontrol için dolaşıyordu. Zaten yeni açılmış yollardan araba ile geçmek için cesaret gerekiyordu. Yollar gerçekten bozuktur. Vali beyin gelişi ile, köylü mektebin önüne yığılmıştı. Hepimiz valiyi görmeye can atıyorduk. Vali de neydi? Eni-boyu neydi, gözü ve kulakları bizimkilerle benziyormuydu? Belkide kuyruklu insan üzeri bir yaratıktı. Fakat valisinde bizim gibi bir insan olduğunu görünce şaşırmış, kafamızda canlandırdığımız valilik imajı da böylece toz olup gitmişti. Vali beyle yalnız Dede Kerim rahmetli konuşuyordu. Eline aldığı şapkası ve çok ciddi tavırlarıyla köyümüzün dertlerini Dede Kerim dayımız (Mustafa Zengin'in babası, Antalya'daki

Ahmet Zengin'in dedesi) sanki yılların protokol müdürüymüşcesine nefis bir şekilde anlatarak bihakkın görevini yapmıştı. Böyle bir köyden diplomatları bile imrendirecek birinin çıkması ise vali beyimizde bir hayli şaşırtmıştı.

Bu Şerifin oğlu Mehmet az değildi doğrusu. Valinin önüne çıkıpta okumak istiyordum diye bağırıacaktı. Amma öylesi bir kalabalıkta valiye nasıl ulaşacaktı. Hem herkesin bir şeyler istediği bir ortamda onun isteğinde havada kalacak, vali bey diğer isteklere olduğu gibi onunkinide hee deyip savuşturacaktı. En iyisi vali beyi yalnız yakalamaktı. Vali dar ve dönemeçli, ince uzun ve de bozuk yollarda cebelleşirken, kestirme yollardan önü kesilmeliydi. Şerifin oğlu Mehmet'te öyle yaptı. Vali uçurum harman yolundayken Kuzanda çoktan şoseye dikilmişti. Fakat vali'nin gelmesiyle geçmesi bir olunca Mehmet ne yapacağını şaşırp, iki eli böğründe kala kalmıştı. Ama

Yayıklar kurulur, bişekler vurulur! Sonrası malum...

asla pes etmek yoktu. Nice uzun virajlar ve bozuk yollar onun yardımcılarıydı. Topcunun musluğunun altındaki yolların iyice bozuk olduğunu bilen okuma delisi çocuk, bu sefer Tekkavağa koşmuştu. Yine vali beğimiz çocuğun el kol hareketlerine, yarı ağlamaklı yalvarmalarına rağmen korna çalarak geçip gitmişti. Oraya oturup hıçkırığa hıçkırığa ağlamanın tam zamanı idiyse de Mehmet Özel öyle yapmadı ve Kavaklı muğara koşmuştu. Vali sekinin uzun virajlarını dolaşana kadar Kavaklı muğara varmış ve vali ile burun buruna gelmişlerdi. Bu sefer Mehmet yolun tam ortasıydı. Beni çiğnemedi geçemezsin gibilerinden valinin gözünün içine bakıyordu. Aslında valiler böyle şeylere alışkındılar. Onların sık sık yolları kesilip, iş-aş, para v.s. istenirdi. Vali için bu çocuktan kurtulmanın zamanı gelmişti. Bir yandan arabadan inerken bir yandan da eline birkaç kuruş hazırlamıştı. Parayı verip bu kara yumurcaktan kurtulacaktı. Vali, daha ne istediğini sormadan yokuşta tık nefes olan çocuk, dolu dolu gözler ve nefes almakta zorlanarak; avazının çıktığı kadar "ben okumak istiyorum" diye bağırmıştı ve durmadan tekrarlıyordu. Vali bey ne ummuştu ne bulmuştu, şaşırakalmıştı. Elindeki paraları cebine koyarken; bu köyden okuyan varmı ki? Sualine çocuk; hayır hiç yok ama ben okumak istiyorum diye haykırıyordu. Vali de insandı, çok duygulanmıştı. Hatta bu manzara karşısında gözleri bile dolmuştu. Vali bey: seni okutacağım, okumana yardım edeceğim sözünden sonra kanter içinde yalın ayak başı kabak ve bir topaç hızıyla yokuş aşağı koşan Mehmet kaşla göz arasında köye gelivermişti. Vali ile konuşmak ve ondan aldığı olumlu cevap, Mehmet Özel'i şaşkına çevirmişti. Şerif'in oğlunun, vali ile konuşması ve de okutulma sözü alması köye hemen yayılmıştı. Fakat kimse buna inanmak istemiyordu. Oysa vali beyin Mehmet' in eline sıkıştırdığı kart her şeyi anlatıyordu.

Bu arada aile içinde de büyük bir şaşkınlık başlamıştı. Bu Mehmet çocuğun okuma heveslerinin gerçeğe dönüşme belirtileri annemle anneannemi üzüntüye boğmuştu. Onlara göre bu çocuk delimiydi. Yer bilmez gök bilmez, parmak kadar çocuk nerelere gidecekti. Yadellerde kurda kuşa yem mi olacaktı? Kim bu çocuğun aklını çelmişti de okuma sevdasına kapılmıştı. Köyümüzde ve bunca komşu köylerde okumak nasıl bir şey bilinmezken hangi hain bu çocuğun kafasına girmişti. Bir yanda da okuyup mamır (anneannem memur yerine mamır derdi) olsun. Bizim çektiğimiz rezilliği o çekmesin gibilerinden gizliden gizliye sevindikleri de olmuyor değil-di.

Nihayet sabırsız ve karamsar bir bekleyişten sonra

Konya' dan haber gelmişti. Mehmet Özel Ereğli öğretmen okuluna kabul ediliyordu. Bu arada büyük Mehmet Özel' de (Karaman'daki amcamız) devreye girmiş, çocuğun okula kabulü için elinden geleni yapmıştı. (İrazgilin Mehmet lakaplı amcamız, babamla amca çocuklarıdır. Okuma gayesi olmaksızın köyümüzden ayrılıp Karaman' a yerleşen ilk büyüğümüzdür. Şu an da Karaman' da hatta Konya' da oturan bütün köylülerimize öncülük edip, kol kanat germiştir. Hiçbir tahsili yokken nice üniversite mezunlarına kök söktürecek zeka, kültür, kabiliyet ve cesarete sahiptir. Siyaset ve politikaya olan ilgisinden dolayı il genel meclisi ve belediye meclis üyelikleri yapmış, partilerin propaganda çalışmalarında konuşmacı ve hatip olarak aranan kişi olmuştur. Köyümüzde oturmayan, fakat köyümüzün en yaşlı kişisi olduğunu sandığım, Mehmet amcamın ellerinden, onun sayesinde ekmek yiyenler adına öperim.)

Artık Mehmet Özel okullu olmuştu. Bütün köylü hatta diğer köyler bir ilke şahit olmanın hoşnutluğu içindeydi. Yediyüz yıllık köy tarihinde böyle bir başlangıca ancak sevinilir ve gurur duyulurdu. Mehmet Özel'i daha talebe iken, bütün Boğaziçi'nde tanımayan kimse kalmamıştı. Tahsil hayatı çok başarılı geçiyordu. Okul idaresince, anneme durmadan oğlunun başarılarından bahseden yazılar gelirdi. Amma bizler taktirin, teşekkürün, iftiharın ne olduğunu bilmediğimiz için okuldan gelen bu kutlama yazılarını öylesine okuyup geçiriverirdik.

Nihayet ağabeyim okulu bitirip, Çorum'um Kumçeltiği isimli küçük bir köyüne öğretmen olarak tayin edilmişti. Orası, şüphesiz bir vatan parçası ve sevimli bir yurt köşesiydi. Fakat Çetmi'nin çukurundan binbir zahmetle kurtulup, sonrada gidip oralarda bir cendereye girmenin alemi yoktu. Yol görülmüş ufuklar açılmıştı. Gidilebildiği kadar gidilmeliydi. Bu düşüncelerle ağabeyim Gazi Eğitim Fakültesine kayıt olmuştu. Eğitim fakültesinden resim ve sanat tarihi öğretmeni olarak mezun olup, Yozgat lisesine öğretmen ve idareci olarak tayin edilmişti. Ağabeyim her yönden kendini yetiştirmişti. Bilgi ve kültür birikimleri ile beraber, boyu posu ve fiziği ile de tam bir erkek güzeliydi. Öğrenciler daha çok hoca olarak değil, baba-ağabey olarak bakıyorlardı. Bu yakınlıktan velilerde çok memnundu ve ağabeyim el üstünde tutuluyordu. (ağabeyimin aynı zamanda idareci olması sebebi ile de Yozgat'a okullar açılmadan bir ay önce gitmiştik. Amma ağabeyim, daha maaş almadığından tam anlamı ile züğürtleri oynuyorduk. Başka bir deyişle beş parasızdık. Yıldız otelinde kalıyorduk. Otel anayol üzerindeydi ve topu topu iki odalıydı. Otele

ev arasında bir yerd. Bir ay süre ile domates, ekmek ve bazen sana yağma talim etmiştik. Bu mecburi diyet karşısında vücutlarımızda birer dirhem yağ kalmamıştı. Her birimiz sırim gibi olmuştuk. Gerek okul çevrelerinde gerekse halk arasında aranıp sorulan bir hale gelen ağabeyim her yönü ile formunun zirvesinde idi. Lisenin yatılı pansiyonu vardı. Pansiyonda, şehrin kazalarından gelenlerle, devlet hesabına yatılı okuyan talebeler kalıyorlardı. Bende o pansiyondaydım. Ağabeyimde pansiyonda muzakere hocası olarak görevli idi. Yani ikimizde pansiyonda kalıyorduk. Rahatım çok iyi idi. Çalışmaktan başka bir işin: yoktu. Bende tam bir çalışma hastası, müptelası idim.

Ağabeyimin bekar olduğunu gören tüm okullardaki bekar öğretmenler ile Yozgat eşrafının bekar kızları ağabeyimi abluka altına almışlardı. Ağabeyim de bu yönde acele etmiyor, dengini ve kendine en uygun olanını bulmaya çalışıyordu. Nihayet kendisi gibi öğretmen olan, kız enstitüsünde görevli Nermin hanımda karar kılınmıştı. Yengem boyu-bosu, zerafet-inceliği, görgü-bilgi ve güzelliği ile nice mankenlerin gıpta edeceği birisi idi. Ama yengemin esas ayrıcalığı, tahsilim boyunca yokluk ve sıkıntılara rağmen yemeyip yedirip, giymeyip giydirerek ve her zaman bir anne ve de abla şefkati ile kucaklayıp, beni köy hayatımdan kurtarmak için gösterdiği çabalardı. Bu büyük bir faziletti. Ve herkesin harcı, her babayığının kânı değildi. Artık Yozgat' a alışmıştık. O yılların Yozgat'ı o zamanların diğer Anadolu şehirleri gibi küçük, samimi ve sıcaktı. İklimi bizim köyden biraz daha sertti. Sebze ve meyvesi hele üzümlü ağustos başlarında çıkar, eylül sonlarında da yok olmaya başlardı. Ben Yozgat kadar ayvası güzel bir yer görmedim. Son baharda ayvalar her çeşidi ve her rengi ile bahçeleri, manav dükkanlarını süslerdi.

Yozgat' ta 2 sene kaldık. Ağabeylerim askerlik sebebi ile Ankara' ya gelmişlerdi. Ağabeyim askerliğini yaparken bir yandan da Orta Doğu İdari Bilimler Fakültesine devam ederek, idarecilik yönünde ihtisas sahibi olmuştu. Onun ilk defa olarak yüksek okula gitmesi ile birlikte köyde okumaya karşı bir heves ve canlılık başlamıştı. Ağabeyimden sonra onun teşviki ile Mehmet Korkmaz ağabeyimiz okumaya gitmişti. (Şükrü'nün Mehmet Ben bu değerli ağabeyimi çok uzun zamandır görmedim. Dergimiz aracılığı ile kendilerine saygı ve selamlarımı yollar ellerinden öptüyorum.) Daha sonra ben, Yusuf Ayvat kardeşim derken hakikaten okuma yönünde bir canlılık başlamıştı. Abdurrahman Önder, Nurettin Özel, Hasan Uysal, İsa Koç, Mehmet Bakdemir, Kerim Tıkır, Mustafa Özel, İbrahim Tıkır, Şükrü Karaca, Şeref

Çilek, Ramazan Yerlikaya, İbrahim Akkoca, Mustafa Ögüt, Mustafa Önder, Bahadır Özel ve ismini sayamadığımız pek çok hemşehrimiz üniversite tahsili yapmışlardır. Bayağı bir aradan sonra şimdilerde okumaya karşı bir hareketlilik görülüyor ve bu gelişmelere karşı seviniyoruz.

Her olmak yada olmamak bir başlangıçtır. Bu başlangıç bazen bir tesadüf, bir hal, bir hadisedir. Belki bir kalkış yada zamanda bir oturuştur. Belkide bir öfke bir sessizlik zamanlamalı bir susuştur. Bir tavır, bir heves ve gayretli bir hamledir. Bizim köylülerimiz de 700 sene olduğu gibi hep kabuklarına haps olup kalmayacaktır. Bu sebeble uyanıp, etraflarını ve dünyayı tanıyacaklardır. Şimdilerde olduğu gibi dünyanın gidişatına ayak uyduracak okumanın, okutmanın kısaca tahsil etmenin değerini anlayacaklardır.

Mehmet Özel' in üstünlüğü bu açılımı başlatmış olması ve köylülerimize ve de yöremize ön ayak olmasıydı. Bu yönde üzerine düşeni eksiksiz olarak yapıp, yörenin kalkınması hususuna yardımcı olmasıydı. Sözlerime son verirken rahatsızlığını duyduğum Kara Mehmet dayımıza geçmiş olsun der ve bütün hemşehrilerimizin Kurban bayramlarını tebrik eder, selam ve sevgilerimi sunarım.

Beldemizde okuyan pekçok insanda emekleri olan
Sn. Nermin - Mehmet ÖZEL'in gençlikleri

ÇETMİ TARİHİNE KISA BİR BAKIŞ

Şükrü KARACA

Anadolu,1050'li yıllardan itibaren Türkleşmeye başlamış olup, 1071 yılında da "ezeli ve ebedi bir vatan" haline dönüşmüştür.Bu Türkleşme sürecinde Oğuz Türkleri'nin rolü ve ehemmiyeti büyük bir yer tutmakta olup; O ulvi gayenin tezahürü olarakta,Oğuzlar'a mensup her Türk boyu, Anadolumuzda yerleşip yaşadıkları yerlere kendi "Boy" adlarını vermişlerdir.

Büyük Selçuklu Sultanı Tuğrul Beğ' in, 1054 yılındaki Anadolu seferine Oğuz Türkleri' nin muhtelif boylan ile beraber, "Üç Oklar" a mensup "Çetmi (veya Çepni) Boyu" da iştirak ederek Anadolu' nun iç kısımlarına kadar ilerlemişlerdi. Horosan fatihlerine diz çöken Konya' nın fethi ile beraber Tuğrul Beğ' in Merv' e dönmesi ile Çetmi' lilerin bir kısmı feth edilen yerlerin garbında (Beyşehir' de), bir kısımda "Uç cenup-ta" (Karaman veya o günlerin ifadesi ile Larende ' de) yerleşip, bu uçları vatan edinmişlerdir.Çetmi boyu daha sonraki yıllarda muhtelif isyan,takip ve iskan sebebi ile Karadeniz, Ege ve Erzincan yöresine dağılarak Anadolu' nun değişik yerlerini (Sivas, Balıkesir, Çorum, Bolu, İzmir, Erzincan, Mersin, Manisa...) yurt edinmişlerdir.

Köyüme "Çetmi" ismini veren atalarım da,önce yerleşmiş oldukları Karaman' ın "Menderigümü" de yaşamaya başlamışlardır.Uluğ Türkistan' dan gelen Türkler' le arkası desteklenen Anadolu,şairin de dediği gibi "önce boş iken" Türkler' le dolmaya başlar.Askeri strateji açısından bir dehanın ve yüksek inanç ile mefkurenin zaferi "Malazgirt Destanı" ile de,Anadolu cihan devletine gebe olmaya hazırlanır.

Düz bir ovada her türlü saldırıya karşı açık ve elverişli olan Karaman şehri, dolayısıyla Karamanoğulları etrafı tarassut altına alabilecek ve korunulabilecek bir kalenin ancak sun' i bir tepe üzerinde inşası ile mümkün olabileceğine karar vererek, "Dul bir kadın dahi,doksan katır yükü toprak getire!" emr-i fermanı üzerine, Çetmili' ler Menderigümü'yü terk (fırar) edip bugünkü köyümüzün bulunduğu yere, yani Taşkent (eski ismi Pırlar Kondu) ilçesinin Çetmi köyüne gelip bir "dam" (ev) yaparlar.Burası gerçekten gözden ırak bir yerki, yayan olarak Karaman'a sekiz- on saatlik mesafededir.Bir kaç hafta sonra, kendilerinin aranıp aranmadığı merakı ile Menderigümü'ye dönerler.Bu atalarımızın yokluklarının anlaşılmadığını öğrenince tekrar Çetmi'ye gelirler.Haliyle bu gidiş gelişleri

esnasında bir hayli zaman geçmiştir. Baksalar ki, daha önce yapmış oldukları dama kurtlar yavrulamış. Atalarım "kurtlar g u n n a d ı k d a n sonra, biz daha iyi yurt tutarız" der birdaha ayrılmazcasına yerleşirler.

T ü r k destanlarında ki "Kurt Motifi" (Türeyiş Destanı, Ergenekon Destanı

ve Türklerin Anadolu seferi esnasında Türk ordusuna yol gösteren Bozkurt) burada tekrar karşımıza çıkmaktadır.Bugün o "dam"a nispetle o evin bulunduğu yere "Kurtlar Damı" diyoruz. 780 yılı aşkın bir zamandan beri, Göksu Nehri' nin bir kolu üzerinde bugünkü Çetmi kasabasında oturuyoruz. Köyümüzün kuzeyinde bulunan Kölebaşı dediğimiz yer, Bizans imparatorluğu dönemlerinde yerleşim ve sanayi yeri olduğu, kazılar neticesinde ortaya çıkan para,mızrak ucu, gözyaşı şişeleri, ölü küllerinin saklandığı çömlekler ve diğer eşyalardan anlaşılmaktadır.

16. yy.'da Karaman Sancağı' na bağlı Hadim ilçesi Çetmi köyünün vergi nüfusu 18.Milli Mücadele döneminde hane sayısının 88, nüfusununda 519 olduğu tespit edilmiştir.Önceleri Karaman' a daha sonra Ermenek ve Hadim ilçelerine şimdi de Taşkent ilçesine bağlı köyümüz 18 Mayıs 1971 seçimleri ile "Belediye" tüzel kişiliğine sahip olmuştur. Cumhuriyetimizin ilk yıllarıyla Cihan Devletimizin son yıllarında iki medresenin bulunduğunu, medrese alimlerinden; Büyük Hasan Efendi, Küçük Hasan Efendi, Kerim Efendi, Emin Efendi, Ali Efendi ve Mehmed Efendi'leri hususi gayretlerin neticesinde merhum İhsan Hoca Efendi'den öğrenmişim. Köy muhtarlarımızın isimlerini de,yine kendileri muhtarlık yapmış olan; Mehmed Koç (Gölükçü) ile Celil Ünal merhumlardan, 1983 yılında yapmış olduğum hususi sohbetler neticesinde öğrenmişim. Hatırladıkları muhtar isimleri şunlar idi;

Mustafa Keya (Kahya-30 yıl), Hacı Osman

(Kayınvalidem Zekiye Yıldırım'ın dedesi-10 yıl), Molla Osman Hacı Ali, Şekir Hacı Ali, Şekir Hasan, İmam Süleyman, Çolak Ahmet (Gölükçünün dedesi), Ellez Ali, Ellez Hüseyin, Kadir Çavuş (4 yıl), Molla Hasan (1931-1932, 2 yıl), Mehmed Uçar (1932-1934, 2 yıl, kayınvalidemin babası), Mehmed Koç (gölükçü 1935-1936), Celil Ünal (3 yıl), Mehmed Balcı (1 yıl), Ahmet Yazıcı (Hatip Hoca'nın Ahmet 1938-1940), Yusuf Akbay (Delibaki Yusuf, 3 yıl), Mustafa Karaca (Kuru Mustafa, 2 yıl), Ali Yerlikaya (Ebiş Ali 2 yıl), Hacı Karadeniz, Mehmed yeni (Cerit, 1 yıl), Baba Efendi Bircan, Ahmet Özel'dir. Bu muhtarlar, Köy belediye olmazdan önce vazife görmüş olup, bunlardan şu anda beşi henüz hayattadır. Belediye Başkanları'mız ise;

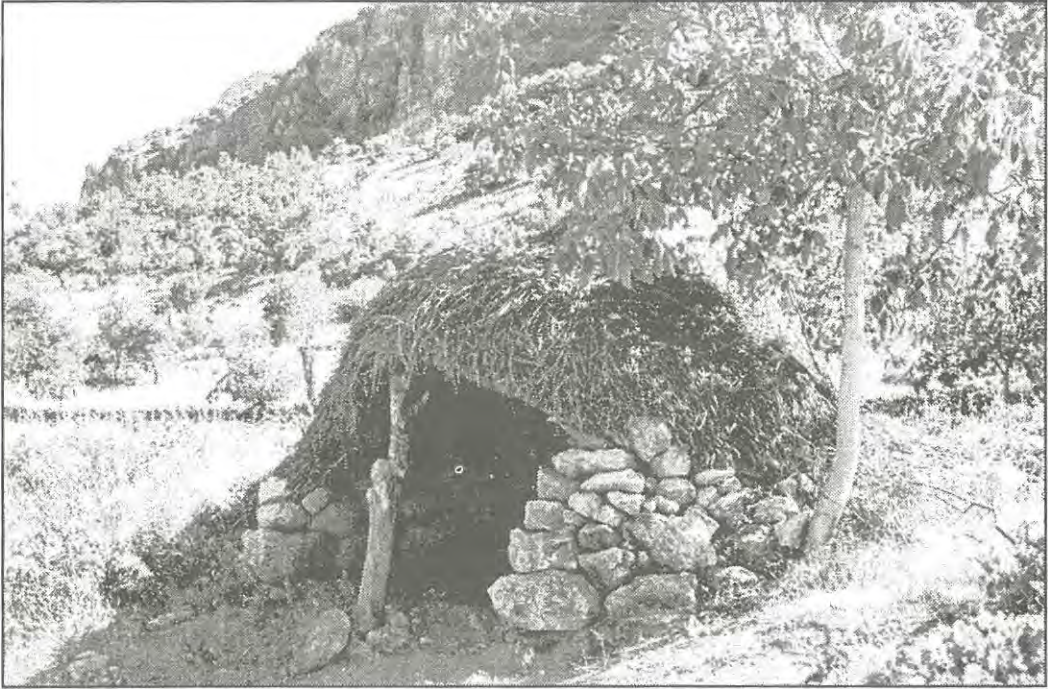
Hasan Çilek, Veli Karadeniz, Yusuf Yerlikaya ve Mehmed Balcı'dır. Bu Reislerden sadece Veli Karadeniz vefat etmiştir. Sülale ve Oymaklardan bazıları şunlardır:

Alim Efendiğil, Balcılar, Deli Kerimler, Emiroğulları, Ellezoğulları, Gölükçüoğulları, Kerim Ağalar, Kara Ahmetoğulları, Kara İbrahimogulları, Kara Yusufgil, Kasapoğulları, Molla Bakiler, Şekiroğulları, Tağcılar, Tıkıroğulları, Eresiller, Zeynepoğulları, Hüsküller (Deli Memişler), Hatıplar, Hatip Hocagil, Kadılar ve Molla Osmanlar.

Köyümüzde yetişen en büyük devlet adamı "Güzel San'atlar Genel Müdürü" olan Mehmet ÖZEL'dir. Köyümüzden doktor, mühendis, yazar, subay, öğretmen, iş adamı, polis gibi meslek sahipleri yetişmiştir. İktisadi hayatın yetersizliği ile gecim sıkıntısı ve teknoloji ile şehirleşmenin getirdiği imkanlar sebebi ile pek çok Çetmili, çoğunluğu Antalya, Konya merkez, İzmir ve Bursa' da olmak üzere İstanbul, Ankara, Karaman, Mersin, Alanya, Anamur, Adana ve yurt dışında değişik ülkelerde yerleşmiş durumdadırlar. Vatanın her bir bucağında olduğu gibi Çetmi'de de şehitler ve gaziler vardır. Bunların en başında da, bu satırların gazi yazarının dedesi olan Çanakkale gazisi, Veli Çavuş gelir. On kadar İstiklal Savaşı Gazisi, Bir Kore Gazisi, iki de Kıbrıs Gazisi (Şükrü Karaca ve Mustafa Çamurcu) vardır.

Çetmi Kasabası mensupları "Hanefi" Müslümandır. Oğuz Türklerin' den olan Çetmili'lerin bir kısmı "Bektaşî" (veya Alevi) olup, İran Aleviliği ile daha doğrusu Şii' liği (Gulat-ı Şia) ile uzaktan yakından hiçbir alakası yoktur. Türk Bektaşiliği "Tek Tanrı İnancı" ile İslamiyet' in sentezinden oluşmuş, Hacı Bektaş-i Veli Hazretleri' nde ayniyet kazanmıştır.

3 MAYIS 2001-ŞİRİNİYER

Taş taş üstüne konulmuşsa, yurf tutulmuş, köy kurulmuştur.

HİSSEDEBİLMEK... ŞÜKREDEBİLMEK...

Dr. Ö. Said GÖNÜLLÜ

Bizden iki gözümüz istense ve karşılığında bütün dünyanın, hatta bütün bir kâinatın bize verileceği söylene ne düşünürüz? Bu teklifin üzerinde uzun uzadıya durma gereği duyar mıyız? Bunu kabul eder miyiz? Herhalde hemen hiçbirimiz, yerini hiçbir şeyin dolduramayacağını bildiğimiz böyle bir yoksunluğu düşünmek dahi istemeyeceğimizden duraksamadan "hayır!" deriz.

Demek ki, aklımıza gelebilecek bütün maddî zenginlikler iki gözümüzü satın almaya yetmiyor. O halde, henüz tarif etmeyi başaramadığımız kalp, ruh, mânâ ve suuriyanımız bir yana, bu kadar pahalı bir maddî varlığımız olduğu, bunun bize, karşılığında hiçbir şey ödemediğimiz halde verildiği üzerinde bir an için duralım; yaşarken bu hakikati ne kadar sık düşündüğümüzü kendi kendimize soralım. Kalbimiz çalışırken, nefes alıp verirken, görür, işitir, konuşurken, yürürken, otururken, aldığımız gıdaları gayr-i iradî sindirirken aslında üzerimizde ne kadar pahalı bir sistemin işlemekte olduğunu hissedelim.

Görmeyen gözlerimizin yanı sıra, kulaklarımızın da duymadığını varsayalım bir an için. Hemen şimdi gözlerimizi kapatıp kulaklarımızı tıkayalım. Ne hissediyoruz? Bu âlem ile aramızdaki kuvvetli bağların büyük ölçüde koptuğunu söylersek abartmış olur muyuz? Bu sadece renklerin ve görüntülerin kaybolması, seslerin kesilmesi anlamına gelmiyor. Renkler, sesler, hareketler ve bunların taşıdığı mânâlar da terk ediyor dünyamızı (Görme, işitme gibi bazı duyulardan doğuştan veya sonradan mahrum kalanlarda genel olarak bu eksikliklerin başka duyu yeteneklerinin daha fazla gelişmesiyle bir dereceye kadar telâfi edildiği görülüyor. Görme ve işitme yokluğundan kaynaklanan açlıkları, dokunma duyusu, kalp ve sezgiler aynıyla olmasa da ve biz nasıl olduğunu tam anlamasak da, belli ölçülerde kapatabiliriz).

Taklit edemeyeceğimiz kadar yüksek teknoloji ürünleri cihazlarla donatılarak yaratılmışız. Dünyanın en gelişmiş laboratuvarlarında büyük harcama ve kafa yormalarla icat edilen bir robot sadece masa üzerindeki bir yumurtaı sert ve kesikli hareketlerle kırmadan alıp başka bir yere kırmadan koyunca üstün bir teknolojik başarı olarak nitelendiriliyor. İnsan denilen paha biçilmez varlığın basit gözükene, fakat aslında hiç de öyle olmayan fonksiyonları yanında bile ne kadar basit kalıyor bu!

İnsana öyle sağlam ve çok fonksiyonlu bir beden verilmiş ki, iki küçük ayak üzerinde durabilmesi bir yana, yapabildiği en basit işler nev'inden saatte 130 kilometre hızla koşabiliyor, zıplıyor, düşüyor, takla atıyor, darbe alıyor fakat bazısı kaslarla sıkıca sarılı bir

iskelet sistemi içine yerleştirilmiş iç organları ve kafatası içinde muhafazaya alınmış beyni bozulmuyor, dağılmıyor; belli sınıra kadar büyük bir dayanıklılık gösteriyor.

Hastalandığımızda veya küçük bir keyifsizliğimizde, bilinçaltımıza "rutin" olarak kodlamış olduğumuz, hikmetleri üzerinde düşünme gereği duymadığımız davranışlarımıza, hatta ibadetlerimize bile dikkatimizi kolayca veremiyoruz. Yediğimiz, içtiğimizden lezzet alamıyor, dünya biraraya gelse iştahsızlığımızı yenemiyoruz. Hatta bunları bir an önce geçiştirmek istiyoruz. Bütün dikkatimiz, zamanımız ve çabamız rahatsızlığımız üzerinde yoğunlaşıyor. Verdiği ızdıraptan dolayı bizi bu kadar meşgul eden, zamanımızı çalan vücudumuzdaki bir fonksiyon bozukluğu, sağlıklı anlarımızın aslında ne kadar pahalıya yaratıldığını ve bunun bizim isteğimizle olmadığını göstermiyor mu?! O halde iyileşmek, sağlığımızı tekrar kazanmak, daha doğrusu beden ve akıl sağlığımız bizim elimizde mi?! Bunu istemek yeterli oluyor mu?!

Diğer yandan, Bediüzzaman'ın Hastalar Risalesi'nde ifade ettiği üzere, eğer sıhhatli iken bunun kıymetini bilemiyor, şükürünü kendi cinsinden eda edemiyor, bize sıhhati veren Zât'ı unutuyorsak, bu sıhhat aslında bizim için mânevî bir hastalık anlamına geliyor; fakat hastalık gözüyle uhrevî menzilleri görüp hayatımıza çekidüzen veriyorsak, tahammül dahilindeki hastalıklar bize bir sıhhat ve ihsan oluyor.

Dünyanın madden en zengin insanının tıbbın çare bulamadığı bir hastalığa yakalandığını ve tedavi için bütün servetini feda etmeye hazır olduğunu düşünelim. Halbuki onun yanibaşında zâhiren fakir bir başka insan hiçkimseye herhangi bir ücret ödmeden sağlık içinde yaşamaya devam ediyor. Şimdi soralım: hangisi aslında daha zengin ve sıhhat kimin elinde?! Bozulan vücut fonksiyonlarımızı normale döndürmek için yapılan pahalı müdahaleleri düşünelim. Burada milyarlarca insanın hergün bedavaya sahip olduğu bir durumu, vücut fonksiyonlarının normal sınırlar içinde çalışmasını büyük masraflarla elde etmeye çalışıyoruz. O halde, sıhhatli bir ömür sürerken, her an Yaratıcımıza bunun karşılığında en basit ifadeyle katrilyonlarca lira borçlanmış olmuyor muyuz?! Daha doğrusu bunu ödememiz istense buna gücümüz yeter mi?! (Maddî-mânevi yanıyla güç dediğimiz hususiyet bize mi aittir?!).

Bir nefes...

İnsan birşey yemeden, sadece su içerek belli bir süre yaşayabilir. Su içmeden de bir müddet hayatta kalabilir. Fakat oksijensiz ancak bir-iki dakika yaşar. Hayatımız bizim için ne kadar önemliyse, oksijen de o kadar

önemli ve kıymetlidir. Yine de onu sürekli kullandığımızın farkında değilizdir. Şu dünyada çok kıymetli varlıklar genellikle nâdir bulunanlardır; elmas, altın, platin, endemik bitkiler, nesli tükenmek üzere olan hayvanlar, çok kabiliyetli yaratılmış olup herkesin yapamadığını yapabilen insanlar vs. Fakat oksijen insan için herşeyden daha kıymetli olmasına rağmen nâdir değildir. Havanın olduğu her yerde bulunur. Kullandığımız oksijeni bizim üretmemiz, arayıp bulmamız, bunun için bir bedel ödememiz gerekmez. Oksijen kadar olmasa da su için de aynı durum söz konusudur; insanların yaşayabildiği her coğrafyada su vardır. Ve onun bu kadar çok miktarda bulunması kıymetinden hiçbir şey eksilmez.

Şimdi beş-on saniye kadar nefesimizi tutup bırakmayalım. Veya çok susadığımız bir anda elimize aldığımız bir bardak suyu hemen içmeyip, üzerinde biraz düşünelim. Ne kadar da zayıf ve âciz varlıklarız! Oksijene ve suya her an ne kadar da muhtacız! İşte bir yönüyle yerimiz ve cirmimiz bu: elle tutulamayan, gözle görülemeyen lâtîf bir madde olmaksızın hayatı hemen sona erecek bir varlık. Ve herşey bir yana, sadece oksijen için bile her an Yüce Rabb'i hatırlamak, hatırdı tutmak, vird edinmek, pratikte mümkün olmasa bile en azından bunun doğru bir hareket olacağını aklen, kalben tasdik etmek ne büyük bir nasiptir. Sıhhat ve huzur içindeki anlarımızdan, bize hesaba gelmez nimetler verilmiş olmasından dolayı bütün bunların gerçek ve çok cömert Sahibi'ni anmak. İşte Hz. Peygamber'in her an Allah'ı anması, bir dua insanı olması, her nesne ve iş karşısında O'na varan bir yol bulması, daha doğrusu, var olan yolları keşfedip insanlığı hakikate uyandırması bu nasibin en üst seviyesi olsa gerek.

Sultan Kanunî'nin iki veciz cümlesi, onun bu hakikati nasıl derinlemesine hissettiğini gösteriyor:

"Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi, Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi."

Buradan, bu düşüncelerden yola çıkarak, hangi vasıflara sahip bir Yaratıcı'ya karşı saygı duymamız gerektiğini, bunun dünyadaki izafî saygılarla kıyaslanmayacak kadar farklı bir saygı olduğunu daha derinden idrak edebiliriz belki. Bize şah damarımızdan yakın olduğunu, rahmetinin gazabının önüne geçtiğini hayatımızda her an müşahade ettiğimiz bir Zât karşısında duyduğumuz haşyet zalim bir hükümdardan duyulan korkudan farklı değil midir?!.. Bu haşyet, böyle bir Zât'a karşı -tabir caizse- vefasızlık ve nankörlük yapmaktan korkmak duygusu olabilir ancak.

Eskiyen beden elbisesi

Bu kadar pahalı bir beden, insana bu dünyada önemli bir maksat için verilmiş olmalı değil midir?!.. Düşünen ve mânâ karşısında ürperen bir varlık durumundaki insanın mânâyâ açık tarafını sadece cismanî

bir hayat tatmin edebilir mi? İnsan kendisinin madde yanını aşabilmektedir; bunu başaracak çok daha pahalı, anlaşılması güç (daha doğrusu imkânsız) mânevî fakülteler verilmiştir kendisine.

O halde fizikî beden, bilemediğimiz birçok hikmetinin yanı sıra insana onun metafiziğe ve ebediyete açık ruh ve mânâ tarafı için bir altyapı olarak verilmiş olabilir. İnsanın bu dünyadaki imtihanı, o, bedeniyle yaşarken olmaktadır. İnsan önce bedenlenmiş yaşamağıdır ki dünya imtihanından geçsin, varlık âlemini ve kendisini ruhen ve kalben hissetsin.

Bedenin verilmesindeki bir başka hikmet, san'atla yaratan Yüce Rabb'in ilim ve kudretinin sonsuz tezahürleri olduğunu maddî nimetlerini görmek suretiyle de anlamamızın murad edilmesi olabilir. Cenab-ı Hak bu bedeni çeşitli ihtiyaçlarıyla ve bu ihtiyaçları göreceksiz sınırsız sayıda karşılıklarıyla yaratmıştır ve yaşatmaktadır.

Fakat, bu nâdide varlık gençlik döneminde kendisine verilen sıhhat ve gücü belli bir zaman sonra yitirmekte, o pahalı cihazlar eskisi gibi sağlıklı çalışmamakta, sonunda takdir edilen bir sebeple ölüp gitmekte, bir zamanların o pahalı bedeni çürümektedir. Hem de çok sevdiği bu dünyadan ayrılmayı hiç istemediği halde. Tıpkı garip bir tiyatro oyununda olduğu gibi:

Fazzedelim ki, dünyaca meşhur tiyatro oyuncularının yeralacağı bir oyun sahnelenecek. Bunun için her tarafa duyurular yapılsın. Çok büyük masraflarla güzel sahne dekorları hazırlansın. Oyuncular için çok pahalı kostümler dikilsin. Dünyanın en büyük salonu tutulsun ve burası tıklım tıklım dolsun. Heyecan had safhaya yükselsin. Herkes nefesini tutmuş oyunun başlamasını beklesin. Sonunda muhteşem bir sahne açılsın; herkesin gözünü kamaştıran, hayran bırakan. Ve oyun başlasın. Meraklandırıcı ve sürükleyici olduğu baştan belli olan bir oyun. Fakat o da ne?! Birkaç dakika sonra perde kalsın ve oyunun bittiği ilân edilsin. Herkes şaşkınlık içinde kalsın. Bunun anlamı ne olabilir ki? Bu kadar uzun zamana yayılan hazırlıklar, yapılan masraflar, bütün dünyanın dikkatini buraya yöneltmesi bu birkaç dakika için miydi? Derin anlamlar içerdiği anlaşılan fakat çok kısa süren, kimsenin hemen biteceğini ummadığı, dolayısıyla bu gariplikten hiçbir şey anlamadığı ve bitmesini istemediği bir oyun için bunca masraf yapmaya değer miydi?!

İşte çok kıymetli cihazlarla donatılmış bir şekilde dünyaya gözünü açan ve muhteşem yeryüzü sahnesine inen insanın burada kısa bir zaman kalmayı içine sindirememesi de buna benzemiyor mu?! Aradaki fark insanın birgün bu dünyayı terkececeğini belli bir yaşta sonra, yani daha oyun bitmeden anlaması, ve kendisi için yapılan masrafın hem bunu yapan için hiç yük olmaması, hem de yapılmaya değer bulunmasıdır.

İnsan için emniyetli ve uygun bir yer

Bu yüzden çok emniyetli bir araç üzerinde seyahat ediyoruz. Bir yerden bir yere otobüsle giderken gece olduğunda şoföre güvenerek gözümüzü kapatmak, sabah uyandığımızda kazasız bir şekilde menziline vardığımızı görmek istiyoruz. Dünya denilen bu büyük uzay gemisinde de -gemi menziline varacağı âna kadar her sabah ufkumuzda güneşin doğacağından emin olarak gece başımızı yastığa koyuyoruz (Buna rağmen bazıları nasıl oluyor da hem güven duygusuyla uykuya dalıyor, hem de geminin kaptansız olabileceğini söylüyor?!..).

Bu geminin kütlesi, dolayısıyla çekim kuvveti öyle hassas ayarlanmış ki üzerinde çok rahat hareket ediyoruz. Küçük bir zıplamayla geminin çekiminden kurtulup uzayda kaybolmadığımız gibi, bedenimizi ve diğer nesneleri kurşun gibi ağır da hissetmiyor, istediğimiz hareketi yapabiliyoruz.

Gemiyi çevreleyen atmosfer ve manyetik kalkan onu öldürücü kozmik etkilerden (güneş patlamalarından, yüksek enerjili radyasyon ve taneciklerden, göktaşı ve kuyruklu yıldız çarpımlarından) koruyor.

Bu gemi, üzerindeki milyarlarca insanın ve trilyonlarca canlının aynı anda ihtiyaç duydukları su ve besin maddelerini taşıyor, yeniliyor; hem de hayat yaratıldığından beri. Geminin Güneş karşısındaki konumu ve hareketi öyle hikmetli ayarlanmış ki, her yer aynı nisbette ısınmıyor, dolayısıyla rüzgârlar meydana geliyor. Su buharlaşıyor ve bulutlar rüzgârlarla sevkediliyor da yağmurlar yağıyor.

Geminin dış yüzeyi tekdüze değil. Çünkü gemi arasına sarsılıyor, titriyor; böylece yüksek ve alçak kısımlar, toprak ve ovalar meydana geliyor, dolayısıyla tarım yapılıyor.

Gece başımızı yukarıya kaldırdığımızda, hava eğer bulutsuzsa tamamen karanlık olmayan, yıldızlarla süslenmiş, bizi rahatlatan, emniyet ve huzur veren, güzel duygular ilhâm eden bir gökyüzüyle karşılaşıyoruz. Bilemediğimiz yaratılış hikmetleri bir yana, sadece gökcisimlerinin hesaba gelmeyecek kadar fazla sayıda olması bile O'nun kudret ve ilminin sınırsız oluşunu anlatıyor bize.

Hayat ve ölüm

Fakat sonuçta herşey fânidir ve insanların büyük bir kısmı arasına akıllarına gelen bu durumdan hoşlanmazlar, kendilerince bir çelişki olarak gördükleri hayat/ölüm gerçeğini kabullenmekte zorlanırlar. "Bu dünya ne kadar da güzel ve sevilmeye değer, bizim hayattan beklentilerimiz ne kadar da çok, peki ama bu ölüm ve ayrılık da neyin nesî?... " gibi soruların getirdiği bir iç sıkıntısı duyarlar.

Herşeyin Yaratıcısı, Rabbi ve dolayısıyla gerçek Sahibi olan Zât gönderdiği peygamberlerle insanları aydınlığa kavuşturur. Bu âlemin mânâ ve hikmetini bildirir. Çok pahalı ve anlamlı, fakat ölümlü beden elbisesinin fânî dünyadaki çeşitli imtihanlar için verildiğini, bunlara göğüs gerdiğimiz takdirde Kendisi'nin sabredenlerle beraber olduğunu tâlim buyurur bize. Esas olanın ruh ve mânâ olduğunu, dünyadaki lezzetlerin, ahiretteki asılları hakkında fikir sahibi olmamız için verildiğini anlarız Yüce Beyan'dan. Hayattan ve kâinattan yararlanarak öğrendiklerimizle Kitap'ta bildirilenlerin birbirine tam tetabuk ettiğini görürüz.

O'na iman edenler de, kuvveti herşeye Yeten, herşeyin en doğrusunu Bilen, yaptığını hatasız Yapan, Merhametli, Cömert, Affedicî, Halim, Hayy ve Bâki bir Yaratıcısı olduğu için itminan, güven ve iç huzuruyla yaşarlar. Dünya sıkıntıları karşısında bir yandan sabredip katlanmaya, diğer yandan sebepler açısından ellerinden birşey geldiği takdirde bunun da bir çeşit dua olduğunu bilerek O'nun hoşnutluk duyacağı doğrultuda yapmaya çalışırlar. İnanıp güzel işler yapanlara ölüm sonrası için vâdedilen ebedi hayatın verileceğine, daha önce hakedecek hiçbir şey yapmadıkları halde kendilerine vebhî olarak bahşedilen tıpkı bu dünya hayatının varlığına inandıkları gibi inanırlar.

Hissedebilmek bir nasip meselesi. Hakk-el yakîn demek de mümkün ona. Bütün âlemi ve onda mündemîc mânâyı O'nun hidayet etmesi ve hissettirmesiyle idrak edip duyabilir insan. Şükredebilmek de bir yanıyla hidayetle gelen bir nasip. Hayat ve hidayetle gelen nimetlerin şükürü, yine onların hissettirilmesiyle nasip oluyor insana. Hidayetin ve kaderin ince ve derin sırları ise sınırlı idrakimizi tabii ki aşır.

GÜNER
Tekstil

Bütün hemşehrilerimizin
Kurban Bayramlarını
tebrik eder,
esenlikler dileriz.

Selahattin Güner

Kemerli İş Merkezi Dış Cephe No: 16/A
Tel. : 0.332 - 233 83 35 - 238 33 77
Cep Tel. : 0.332 - 483 83 04 KONYA

Solmaz
ÇORAPLARI

Tekstil ve Tekstil Ürünleri San. Tic. Ltd. Şti.

Bütün hemşehrilerimizin Kurban
Bayramlarını tebrik eder, esenlikler dileriz.

Baki Solmaz

Musalla Bağları Tekstil Pazarı Sesigür Sok. No: 8 Tel. : 0.332 - 235 48 43/KONYA

DÜN... BUGÜN

Kerim BOZDAĞ

Milletimizin dinini, tarihini, musikisini, velhasıl bütün değerlerini "olgun bir zevk olarak" şiir aletiyle nakışlandırmaya çalışan büyük Türk şairi Yahya Kemal'in şiirlerinde müthiş bir mazi hasreti vardır. "Mohaç Ufkunda görünmek hevesiyle," uçar; akıncı cedleriyle akına çıkar... Bazan "zamanımızda hicret edip, İstanbul'u fethettiğimiz günlerde" yaşar; bazen Niğbolu'da, Varna'da, Kosova'dadır. Onun maziye duyduğu bu büyük hasreti tenkit eden ve "Harâbisin, harâbâtı değilsin/Gözün mazidedir ati değilsin" diye hicvetmeye kalkan Ziya Gökalp'e verdiği güzel cevap, mazi ile gelecek arasında Yahya Kemal'in kurduğu köprüyü göstermesi açısından ilginçtir:

**"Ne harâbî, ne harabâtıyım
Kökü mazide olan atıyım."**

İnsanlık geçmişten süzülüp süzülüp bu güne gelmiş ve bugünde yarına yolculuğun bir kilometre taşıdır. Dününü bilmeyen bir milletin, fert aile ya da topluluğun bu gününü anlaması mümkün değildir... Geçmişimizle olan bağımız ne kadar kuvvetliyse geleceğimiz de o derece aydınlık olur... Çünkü geçmiş geleceği aydınlatacak hadiseleri bünyesinde barındırır. Bu hadiselerin sebeplerini ve neticelerini tarih açıklar ve tarih bir milletin, hattâ tüm insanlığın ortak hafızasıdır. ...ve hafıza hayata hakimiyetin önemli esaslarından birisidir...

Yarın bugünkü yaşayışın aynası, neticesi ve sonucu olmayacak mıdır?

Yarınını düşünenler bu günlerde neler yaptıklarını bakmalıdırlar. Evet bizler bugün yarın için neler yapıyoruz? Bu sorunun cevabını vermek aslında yaşadığımız problemlerin anahtarını ele geçirmek gibi birşeydir ve bu noktada üç anahtar soru çok önemlidir:

1) Bugün için Çetmi'nin yarını olacağını düşündüğümüz yeni yetişen genç nesiller için neler yapılıyor veya neler yapılmalı?

2) Ekonomik/iktisadi manâda yapılan çalışmalar var mı? Varsa nelerdir? Günü kurtarmaya mı yönelik - yoksa- neden? Neler yapılabilir?

3) İnsanlar için yaşadıkları mekân ve çevre çok çok önemlidir. Bizler yaşadığımız mekânlar ve çevre hususunda yarına yönelik hangi tedbirleri alıyoruz ve neler yapıyoruz?

Üç madde halinde özetlediğimiz bugün ve yarınımıza ışık tutacak bu hususlar; kendi içinde derinlemesine düşünülerek doğru bir tahlil yapıldığı zaman; dünümüz, bugünümüz ve yarınımıza köprü olacak önemli kıstasları yakalamış oluruz.

Çetmi'mize gelirken geçtiğimiz boğaz yolu geçmişte açılmasaydı bizler bugün o yolu açmak zorundaydık... Yaylalara gidip geldiğimiz yollar, içinde otordüğümüz evler geçmişte yapılmasaydı bugün bizler kendimize yeni yollar, yeni evler inşa edecektik. Meyvesini yediğimiz ağaçlar zamanında dikilip yetiştirilmeseydi

biz bugün onları yiyemeyecek, bağları bahçeleri kullanamayacaktık...

Bu misâllerde de anlaşılacağı gibi bizler aslında bugün dünümüzle, geçmişimizle iç içe, yüzyüze, başbaşa yaşıyorum...

Bizler bugün bize kazandıran büyüklerimizi tanıyor muyuz? Onlar kimlerdi?... Ve bugünümüze yarınımıza hizmet eden önemli şahsiyetler kimlerdir ve biz onları tanıyor muyuz? Tanıyorsak hakettikleri ölçüde mi? Yoksa insanımız; aramızda yaşayan bu hazinelere bedel, değerlerden habersiz miyiz?

Geçmişte yaşayıpta bize bu günümüzü kazandıran ve onlarla her dem beraber olduğumuz şahsiyetlerden ilk akla geliverenlerden kimlerdir?

Susuzluğumuzu gidermek maksadıyla yaklaştığımız her çeşme başında Ali Usta, Manmut Usta, Topçu rahmetli ile karşılaşırız. Yürüdüğümüz yollarda, üzümünü yediğimiz bağlarda, içinde oturduğumuz evlerde onların izleri vardır ve bu izler bugünkü şahsiyetlerle birlikte bizleri geleceğe taşıyacaktır.

Her dalda, her damarda açmalı gayrı çiçek
Doğacak sevgi Şems'i, karanlıklar bitecek.

MEHMET AKİF ve İSTİKLÂL MARŞI

Hüseyin EŞİYOK

MEHMET AKİF ERSOY (1873- 1936)

Akif; aslen Buhara'lı sağlam bünyeli, sağlam seciyeli, anlayışlı, derin görüşlü Emine Şerife hanımefendi ile Fatih Müderrislerinden (odasını silip süpüren, buluşğunu yıkayan velhasıl temizliğin bütün zahmetlerini kendi yapan Temiz Tahir lakabı ile bilinen) Mehmet Tahir Efendi'nin oğlu. Akif; hicri:1290 (miladi :1873) yılı şevval ayında İstanbul'da doğmuştur. Babası ebed hesabıyla ona "Ragıyf" ismini vermiş, ev ve mahaile halkı bu ismi anlayamamış ve onu Akif'e çevirmiş ise de, babası ona Ragıyf diye çağırmaya devam etmiştir.

İlk tahsiline Fatih civarında Emir Buhari mahalle mektebinde 4 yaşında başlamış, iki sene sonra Fatih yakınlarında başka bir mektepte ilkokula devam etmiş, bu sırada babasından yavaş yavaş Arapça dersleri öğrenmeye başlamıştır. Rüstiye mektebinde Türkçe, Farsça ve Fransızca ile babasından Arapça dersleri almış, bu lisanları ilerletmiş, Fatih Camisinde ikinci namazlarından sonra Esad Dede'den "Hafız Divanı", "Bostan ve Gülistan" ve "Mesnevi" derslerine devam etmiştir. Rüdiye mektebinden dört lisanla birinci olarak mezun olduktan sonra Mülkiye-i İdadî'nin ilk bölümünden mezun oldu. İkinci yüksek bölümüne devam ettiği sırada babası vefat ettiğinden ve bu bölümü tamamlayanlara görev verilmediğinden burayı terkederek 2+2 yıllık Baytar Mektebine başladı. Şiirle bu mektepte tanıştı. Baytar mektebinin çoğu Doktor olan hocaları mesleklerinde hem yüksek ve hem dini salabet erbabı olduklarından onlardan çok etkilendi. Baytar Mektebini (Veteriner Fakültesini) birincilikle bitirmişti.

Akif yüksek okuldan mezun olduktan sonra Ziraat Nezareti Umuri Baytariyye Şubesinde 750 kuruş aylıkla bir memuriyete başlar. 1314 senesinde İsmet hanımla evlenir. Görev gereği üç dört sene Rumeli, Anadolu ve Arabistan'ı gezer. Memuriyeti sırasında Resmi vazifelerinin yanı sıra muallimlik yaparak, şiir yazarak, edebi vazifeler ifa eder. 20 yıllık memuriyet hayatından sonra 1913 yılında istifa eder. Arnautluk'a, Berlin'e, Lübnan'a, Hicaz'a, Mekke'ye, Medine'ye, Mısır'a seyahatler yaptı. Kısacası; Anadolu, Rumeli (Avrupa) ve Arabistan kıtalarındaki müslümanların ıstıraplarına şahit oldu. Cihan harbi yaşadı. Allah korkusu ve dürüstlüğü onu hep başlara taç, gönüllere sevgili yaptı. Akif herkes olmaktan kendini kurtaran, konuşulduğu zaman ayrı bir adamla görüşüldüğü anlaşılan bir şahsiyetti. Ömrü müddetinde bir kere yalan söylediği duyulmadı. Sohbetine doyum olmazdı. Susması bile zevkliydi. Sevdığı ve inandığı şeylere ağız açtırmazdı. Başkasının inandıklarına hürmet ederdi. Kendisinin de inandıklarına başkaları hürmete mecburdu. Ne olduğu belirsiz, meşrepsiz insanları hiç sevmez, iki yüzlülere çok kızardı. Güzel sesle okunan Kur'anı dinle-

mekten büyük haz duyar, mevlidi ve musikiyi çok severdi. En sevdiği şey yalnız kalıp düşünmekti. Daima uzak ve ıssız yerlerde olmayı hayal eder insanlardan uzak tabiatla baş başa kalmak isterdi.

1908 Yılından sonra gazete sütunlarına ve mecmua sayfalarına kavuşup, halkın karşısına çıkan Akif'i memlekete tanıtan, memleket halkına sevdiren asıl vasfı şairliği ve yazarlığı, bilhassa SAFAHAT şairliğidir ve bu tanınma meşrutiyetin ilanıyla başladı. Akif milletin bütün ıstırabını yüklenerek yıllarca haykırdı, yol gösterdi, gecenin karanlığından sabahın aydınlığına kavuşmak için çırpındı. Milli mücadelede Anadolu'yu gezdi. Vatan sevgisiyle gönülleri coşturdu. Sevr anlaşmasını kabul etmenin; esaret, zillet ve izmihlali kabul etmekten başka bir şey olmadığını bütün açıklığıyla gösterdi. Bu anlaşmanın iç ve dış yüzünü, kimsenin kalbinde zerre kadar şüphe bırakmayacak şekilde kesinlikle anlattı. Bu konuda yazdığı şiirler ve makaleler Anadolu'nun her tarafına dağıtıldı. Haçlıların Anadolu'dan çekilmesinden; Anadolu'nun düşman işgalinden kurtarılmasından sonra T.B.M.M.'ne Burdur Milletvekili olarak seçildi. Yazdığı İstiklal Marşı Milli Marş olarak kabul edildi. Cennetmekan II. Abdulhamit Han hazretleri gibi bir Osmanlı Sultanına :

Gölgesinden bile korkup bağırın bir ödek,
Otuz üç yıl, bizi korkuttu "şeriat" diyerek,

.....
Düşürdün milletin en kahraman evladını ye'se ..
Ne mel'unusun ki rahmetler okuttun ruhu iblise! "

.....
"Otuz üç yıl devam etsin, başından gitmesin neket..

Bu bir ibrettir amma olmayaydık böyle biz ibret'...
"diyerek hakaretle karışık hicivle kafa tutmuştu. (Merhum Ahmet KABAKLI'nın tespiti bunu teyit etmektedir.) Maksadım tarihi bir şahsiyeti yermek, belli dönemleri karalamak veya aklamak olmayıp, tamamen tarihi gerçeklerin tesbiti ve hakikatların doğru öğrenilmesine matuftur.

Akif yıllar sonra vaktiyle lanetlediği istibdada hak verir. Pişman olur. Devleti Ali Osmaniye mensuplarının, hatta kundaktaki bebeye ve hamile kadınlara kadar Osmanoğullarının vatandan sürgün edilişlerine şahit olur. 19. ve 20. yüzyılın en sıkıntılı dönemi görür ve yaşar. Osmanlı gibi bir cihan devletinin ölüm acısını tadar. Türkiye Cumhuriyeti' nin kuruluş heyecanını ve sevincini yaşar.

Mısır'da geçirdiği son on sene zarfında Mısır Üniversitesi edebiyat Fakültesi Müderrisliğine (Profesör) tayin olundu. Üniversiteyle meşgul olmadığı sırada vaktinin en büyük kısmını Kur'an tercümesine hasretti. Son yıllarında hastalık onu canlı cenaze haline getirdi. Safahat için : "Arkamda kalırsın, beni rahmetle anarsın, /

Derdim, sana baktıkça, a biçare kitabım! / Kim der ki : sen çok de senin arkana kalsın, / Uğrunda harab eylediğim ömr-ü harabım?" veya Üç buçuk nazma gömülmüş koca bir ömrü heder!" diyerek 27 Aralık 1936 akşamı, her fani gibi, o da göçüp gitti alemden. Mevla rahmet eyleye, makamı cennet ola.

Akif'in : "O benim değil milletin malıdır." dediği İstiklal Marşımız herkes tarafından bilinir. Çanakale şehitleri için yazmış olduğu: "Şu Boğaz Harbi Nedir? Var mı ki dünyada eşi ? mısrasıyla başlayan muazzam şiiri de bir çoğumuz tarafından bilinir. Bunlarla birlikte Safahat'ın kalın sayfaları arasında Asım kitabındaki nasihate kulak verelim isterseniz..

ASIM

Eşeklerin canı yükten yanar, aman, derler,
Nedir bu çektiğimiz dert, o çifte çifte semer !
Biriyle uğraşıyorken; gelir çatar öbürü:
Gelir ki taş gibi hâin, hem eskisinden iri.
Semerci usta geberseydi... değmeyin keyfe!
Evet, gebermelidir inkisar edin herife.
Zavallı usta göçer bir gün âkibet, ancak,
Makamı öyle uzun boylu nerde boş kalacak?
Çırak mı, kalfa mı, kim varsa yaslanır köşeye;
Takım biçer durur artık gelen giden eşeğe.
Adam meğer acemiymiş, semerse hayli hüner:
Sırayla baytarı boylar zavallı merkepler.
Bütün o beller, omuzlar çürür çürür oyulur:
Sonunda her birinin sırtı yemyeşil et olur.
"Giden semerciyi, derler, bulur muyuz şimdi?
Ya böyle kalfa değil; basbayağı muallimdi.
Nasıl da kadrini vaktiyle bilmedik, tuhaf iş;
Semer değilmiş o rahmetlininki devletmiş !"
Nasihatim sana : "herzeyle iştigâli bırak!
Adamlığın yolu nerdense, bulda girmeye bak!
Adam mısın : ebediyyen cihanda hürsün, gez;
Yular takip seni kimsecikler sürükleyemez.
Adam değil misin, oğlum, gönüllüsün semere;
Küfür savurma boyun kestiğin semercilere.

Safahat (Asım) Sayfa 403

ÇANAKKALE ŞEHİTLERİNE

Şu Boğaz Harbi Nedir? Var mı ki dünyada eşi?
En kesif orduların yükleniyor dördü beşi,
-Tepeden yol bularak geçmek için Marmara'ya-
Kaç donanmayla sarılmış ufacak bir karaya.
Ne hayâsızca tehaşşüd ki ufuklar kapalı!
Nerde -gösterdiği vahşetle "bu: bir Avrupalı"
Dedirir -yırtıcı, his yoksulu, sırtlan kümesi,
Varsa gelmiş, açılıp mahpesi, yahud kafesi !

Eski Dünya, Yeni Dünya, bütün akvam-ı beşer,
Kaynıyor kum gibi, tûan gibi, mahşer mahşer.
Yedi iklimi cihanın duruyor karşında,

Avusturalya'yla beraber bakıyorsun: Kanada!
Çehreler başka, lisanlar , deriler rengarenk ;
Sade bir hadise var ortada : Vahşetler denk.
Kimi Hindükimi yamyam, kimi bilmem ne belâ...
Hani, tâûa da züldür bu rezil istilâ!
Ah o yirminci asır yok mu, o mahlûk-u asil,
Ne kadar gözdesi mevcut ise hakkıyla sefil,
Kustu Mehmetçiğin aylarca durup karşısına ;
Döktü karnındaki esranı hayasızcasına.
Maske yırtılmasa hâlâ bize afetti o yüz. ..
Medeniyet denilen kahpe, hakikat, yüzüstü.
Sonra mel'undaki tahrîbe müvekkel esbab,
Oyle müthiş ki : eder her biri bir mülkü hârâb. .

Sarılr, indirilir mevki-i müstahkemler,
Beşerin azmini tevkif edemez sun'-u beşer; -
Bu göğüslerse Hudâ'nın ebedi şerhaddi :
"O benim sun'-u beddim. onu çiğnetme !" dedi.
Âsım'ın nesli...diyordum ya...nesilmiş gerçek:
İşte çiğnetmedi namusunu. çiğnetmiyecek.

**Şühedâ göğdesi, bir baksana, dağlar, taşlar ...
O, rûku olmasa. dünyada eğilmez başlar .
Yaralanmış temiz alnından, uzanmış yatıyor;
Bir hilal uğruna, yâ Rab! ne giineşler batıyor!
Ey::bu topraklar için toprağa düşmüş, asker !
Gökten ecdad inerek öpse o pâk alnı değer.
Ne büyüksün ki kanım kurtarıyor Tevhid'i...
Bedr'in arslanları ancak, bu kadar şanlı idi ...
Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?
"Gömelim gel seni tarihe !" desem. sığmazsın.
Herc ü merc ettiğin edvâra da yetmez o kitâb...
Seni ancak ebediyyetler eder istiâb."**

Bu, taşındır" diyerek Kâbe'yi diksem başına ;
Ruhumun vahyini duysam da geçirsem taşına ;
Sonra gök kubbeyi alsam da, ridâ namıyla,
Kanayan lahdine çeksem bütün ecrâmıyla ;
Mor bulutlarla açık türbene çatsam da tavan,
Yedi kandilli Süreyyâ'yı uzatsam oradan:
Sen bu âvizenin altında, bürünmüş kanına,
Uzanırken, gece mehtabı getirsem yanına,
Türbedârın gibi tâ fecre kadar bekletsem;
Gündüzün fecr ile avizeni lebriz etsem;
Tüllenen mağribi, akşamları sarsam yarana...
Yine bir şey yapabildim diyemem hâtrana.

**Sen ki, son ehl-i sâlibin kırarak savletini,
Şarkın en sevgili sultanı Salâhaddin'i,
Kılıç Arslan gibi iclâline ettin hayran...
Sen ki, İslâmı kuşatmış, boğuyorken husran,
O demir çemberi göğsünde kırıp parçaladın;
Sen ki, rûhunla beraber gezer ecrâmı adın;
Sen ki, â'sâra gömülse taşacakslın... Heyhât,
Sana gelmez bu ufuklar, seni almaz bu cihât. ..
Ey şehid oğlu şehid, isteme benden makber,
Sana âğuşunu açmış duruyor Peygamber.**

MEVLÂNÂ'DA NEFİS EĞİTİMİ

İbrahim EMİROĞLU*

İnsanın yanlışla düşmemesi için, nefisini kötü niyet, garaz, ihtiraslar gibi kötü duygulardan arındırması gerekir. Mevlânâ'ya göre, insanın hata ve günaha korunması için temyiz hassasını her türlü garazdan temizlemesi ve (bunu yapmaya çalışırken de) dinden yardım araması lazımdır.¹

Bir insan nefisini eğitmedikçe bakışı/görüşü düzgün olmaz; görüşü düzgün olmayınca da tespiti ve değerlendirmesi, kısaca sözleri doğru olmaz. "Bir kimsenin eğer içindeki nazarı (görüşü) eğriyse hiç şüphe yok ki onun cevabı da eğri olur. Çünkü doğru cevap vermek için kendine hakını olamaz. Meselâ bir insan kekeme olunca, ne kadar doğru konuşmak istese yine konuşamaz. Kuyumcunun altını mihenk taşına vurması altına yöneltilen bir sorudur ve altın da, 'Ben buyum, halisim, yahut katışığım!' diye cevap verir".²

Yanlışlara düşmemek için nefsi eğitmek gerektiği ortadadır; nefsi eğitmenin en önemli yolu da onunla mücadele etmektir. Bu hususta Mevlânâ, şu çağında bulunur:

Bir yürüyüş edelim de kırıp dökelim:

Şu kara yüzlü, şu kötü huylu nefsi, yok edelim gitsin!.

Fakat bu mücadele kolay değildir. Zira "Put kırmak kolaydır, fakat nefsi (eğitmeyi) kolay görmek cahilliktir".³ Bunun için Mevlânâ, ileride geleceği gibi, sağlam bir irade öngörür.

Nefsin hevâ ve heveslerini kır, onlardan vazgeç. Vazgeç ama önceden de kendinle bir şart koş da ahından dönmemeye uğraş, yoksa hastalık kalakalır sende; iyileşme imkânının da yok olur gider.⁴

"Vücudumuzda binlerce kurt, binlerce domuz... Temiz, pis, güzel, çirkin binlerce sıfat var" diyen Mevlânâ, insanda hangi huy galipse o huyun süretine göre haşredileceğini belirtip, sözlerine devamla, insanın eğitilebilen bir varlık olduğunu şöyle dile getirmektedir.

İnsanda bir an olur kurtluk zuhur eder, bir an olur ay gibi Yusuf yüzlü bir güzel hâline gelir.

İyiliklerle kinlerle gizli bir yolda gönüllerden gönüllere gidip durmaktadır.

Hatta insandan, öküz ve eşek bile bilgi sahibi olur, akıllanır, hüner elde eder.

Serkeş at, rahvan bir hâle gelir, alışır. Ayı oynar, keçi de selâm verir.

Köpeğe insanın huyu geçer, nihayet çoban olur, av avlar yahut sürüyü korur.

Ashab-ı Kehf'in köpeğine öyle bir huy sirayet etti ki sonunda Allah'ı aramaya koyuldu.⁵

Nefse uymamanın tehlikelerinden ve mücadele ederek onu eğitmenin imkân ve gerekliliğini Mevlânâ'ya göre, kısaca belirttikten sonra şimdi de nefsi eğitmenin yollarına geçebiliriz:

1. Nefse Uymama

Nefsi eğitmek için onun arzu ve isteklerine uymamak gerekir. Bu, nefsi eğitmenin ve onun kötülüğünden korunmanın en kestirme yoludur. Nefsi, (insanı kötülüklere karşı ayartan ve teşvik eden) şeytana benzeten Mevlânâ, yanlış yapmamak, günaha girmek için nefse uymama üzerinde önemle durur. Ona göre, nefse uymama, heveslerden vazgeçme, her zoru açar.⁶

Nefse uymama, şehvet ve lezzetlere karşı direnmeyi gerektirir. Mevlânâ, nefsi eğitmeye sağlam bir yol olan bu konuda şu tavsiyelerde bulunur:

Ey karnına haris olan, böylece yücel. Bunun yolu, ancak yiyeceğini değiştirmedir.

Ey kalp hastası, ilâca sarıl. Bütün tedbir, mizacı değiştirmeden ibarettir.¹⁰

Nasihatımı dinle: Ten, kuvvetli bir bağıdır. Yeni istiyor, san eskiden soyun!

Dudağını yum, altın dolu avucunu aç. Ten nekesliğini bırak, cömertliği ele al.

Cömertlik, şehvetleri, lezzetleri terk etmedir. Şehvet yüzünden düşen kalkamamıştır.

Bu heva ve hevesi bırakma, sapasağlam bir iptir. Bu dal, canı göğe çeker...¹¹

Hasetçi kişilerden çok çek.ın Mevlânâ, eserlerinde, nefsi eğitmeye, iradeyi sağlamlaştırmada haset duygusunu yenmenin önemli rol oynadığını görürler.¹²

Yusuflar, kardeş'erinir hilesi yüzünden kuyuya düşmüşlerdir. Çünkü o kardeşler, hasetlerinden Yusufu kurtlara verip durturlar.

Hasetten Mısı' Yusuf'un başına neler geldi? Bu haset, pusuya yatmış büyük bir kurttur.

Hülâsa halim Yakup. Yusuf'a bir şey yapmasın diye bu kurttan daima korkar...¹³

2. Çocukluktan Kurtulma

Bu tabirle Mevlânâ, bir oyun ve eğlence (laib ve lehv)¹⁴ den ibaret olan dünyadan kurtulmayı kasteder. O, nefsin yersiz isteklerine karşı mücadele vererek onun kötülüğünden korunmak için çocukluktan kurtulmayı önerir. Çocukluktan kurtulup balığ olmak, aşırı istek ve arzulardan sıyrılıp Allah'a yönelmekle mümkündür. O, devamla şöyle der:

Allah, "Dünya kuru bir istek, faydasız bir oyuncaktan ibarettir, siz de çocuklarsınız" dedi. Allah doğru buyurur. Oyuncakçı terk etmediği çocuksun. Ruh arınmadıkça nasıl temiz olabilirsiniz?¹⁵

3. Zecrî Tedbirler Alma

Nefsi eğitmeye zecrî (sert, zorlayıcı) tedbirler almak ve ona her istediğini yaptırmamak önemli bir yoldur. Bu konuda Mevlânâ şöyle demektedir:

Nefis, tıpkı sofistaiye gibi kararsızdır, şüphecidir, hile aldatmadan yanadır.

Bunun için de o, hakikati iknâ yoluyla değil de şiddet yoluyla (kötükle) anlar...¹⁶

4. Nefsi Öldürme

Nefsi eğitmenin önemli bir yolu, onun arzu ve isteklerini dizginlemek veya kontrol altında tutmak, tasavvufi deyimlerle, bu arzu ve istekleri öldürmektir. Bu, nefsi eğitmeye en kökten tedbir olarak görülmektedir. Buradaki öldürmeyi, geniş anlamıyla, "eğitmeye" olarak da alabiliriz. Mevlânâ, konuyla ilgili olarak şu örneği vermektedir.

Birisi, kızgınlıkla anasını hançerleyerek, döverek öldürdü.

Biri, ona "Huyunun kötülüğü yüzünden ana hakkını gözetmedin.

Çirkin herif, ananı neden öldürdün! Niye söylemiyorsun, o sana ne yaptı ki?" dedi.

Adam, "Çok ayıp bir iş işledim, ben de onu öldürdüm. Ayıbını toprak örtün" diye cevap verdi.

Kınayan "Be adam, ananı öldüreceğine o kişiyi öldürseydin" deyince dedi ki: "Her gün başka birisini mi öldürüyüm?"

Onu öldürdüm, halkın kanına girmekten kurtuldum; halkın boğazını keseceğime onu boğazladım, bu daha iyi!"

O kötü huylu ana, fesadı her tarafa zâhir olan nefisindir.

Her an onun için bir azize kastedip duruyorsun; kendine gel, onu öldür!¹⁷

Bu arada aklı şu soru gelmektedir. Nefis neden öldürülmelidir? Bunun cevabını şu beyitlerde görmekteyiz:

Onun yüzünden bu güzel dünya sana dar geliyor. Onun yüzünden Allah ile de savaşıyorsun, halkla da.

Nefisini öldürürsen özü serdetmeden kurtulursun, ülkede hiçbir düşmanın olmaz.¹⁸

5. İradeyi Sağlamlaştırma

İnsanın, yanlışlara karşı koymasında, nefsin kötü arzularını frenlemesinde sağlam iradeye sahip olup, onu doğrudan/iyiden yana

kullanması ve bu noktada kararlılık göstermesi oldukça önemlidir. Mevlânâ, insanın uyanık gönlünü bir muma benzetir ve binlerce âfeti taşıyan havaya (şiddetli rüzgâr ve tehlikelere) karşı onu eteğinin altında (sağlam bir irade ile) iyi korumasını ister.¹⁹

Nefsi, kişiyi yanlışlara çeker ve bazen o, doğru ile yanlış arasında kararsız da kalabilir. Bu gibi durumlarda insanın, kendisini yoldan çıkaran tabiatını dinlemeyip²⁰ iyiden, doğrudan, haktan yana tercihlerde bulunması gerekir.

Ümitsizlik diyarına gitme, ümitler var. Karanlığa varma, güneşler var.

Gönül seni, gönül ehlinin diyarına; ten, seni su ve çamur hapsine çeker.²¹

Kişinin, doğru olanı kabul etmeye, iyiyi almaya kendisini zorlaması, yanlışlara karşı onu büyük ölçüde koruyacaktır. Kendisini bu şekilde yönlendirmeyen, iradesini bu şekilde kullanmayan ise, şu örnektir: görüldüğü gibi, yanlışlar içerisinde kalmaya mahkum olacaktır. İçerden bir kabul ve tasdik eden olmadıkça, bin söz söyleyen de faydası olmaz. Meselâ bir ağacın kökünden içten gelme bir nemlilik, canlılık olmasa, sen ona bin selin suyunu döksen, yine faydasızdır... Bütün âlemi nur kaplamış olsa, gözde bir nur olmadıkça, hiçbir zaman o nuru göremez...²²

6. Sabırlı Olma

Nefsin ayartıcılığına kanmamak için onu eğitirken sabırlı olmak oldukça önemlidir. Mevlânâ, "...Bu yolda sabır lazım, çekilecek minnetlere tahammül gerekir,"²³ demektedir. Zira sabır devadır, genişliğin anahtarıdır ve kişiyi maksadına çabuk ulaştıran bir erdemdir.²⁴

"Her zahmette, her meşakkatte kızar, kinlenirsen cilâlanmadan nasıl ayna olacaksın?"²⁵ beytiyle Mevlânâ, doğruya, iyiyeye ve güzele yönelip onda karar kılmak ve olgunlaşmak için sabır göstermek gerektiğini vurgulamaktadır.

"Feraset sahiplerinin istahları sabırdır, onlar sabretmek isterler"²⁶ sözleriyle Mevlânâ, nefsin aceleci ve geçici taleplerine aldırmadan, ileriye görmeye çalışanların sabırlı olduklarını ve kısa vadeli olmasa bile uzun vadede onların kazançlı çıkacaklarını belirtmektedir.

Nefsin isteklerine uymayarak anlayışlı, hoşgörülü ve yumuşak başlı olmak (ki bunların temelinde sabır yatmaktadır), insanı anlayışsız, katı ve dik başlı olmaktan daha çok başarıya ulaştırır.

İlim kılıcı, demir kılıçtan daha keskin, hatta yüzlerce ordudan daha galip, daha üstündür.²⁷

Maksada sabırla erişilir, aceleyle değil. Sabret, doğrusunu Allah daha iyi bilir.²⁸

Nefsin baskısından kurtularak "Sabreden göklerin üstüne yükseleli"²⁹ sözleriyle Mevlânâ, sabredenlerin kazançlı çıkacağını ve yüceliklere ulaşacağını, bunun aksine, nefsin uyanın ise aşağıların aşağısına düşeceğini anlatmak ister.

7. Benlikten Kurtulma

Nefsi eğitmede bir önemli tedbir de kişinin hep kendisini ön plânda tutma sevdasından, gururunu öne çıkarma gayretinden uzak durmasıdır. Mevlânâ, insanın kendisine olduğundan fazla güvenerek Allah'ı devre dışı tutmasını;³⁰ bilginlerin, kendilerini göstermek gayesiyle, gereksiz ayrıntılara dalmalarını, kendilerini tanıma hususunda gayret göstermemelerini ve benlik sevdasına kapılmalanını³¹ yanlış görür. O, insanların kendi parmaklarını yalamalarını, çabalarını, kellerini yani yanlışlarını ve ayıplarını normal görüp başkalarının ise oldukça anormal görmelerini³² hiç hoş karşılamaz.

Mevlânâ, bir rubâisinde, benlikten kurtulmayı ve uygun olanı yapmayı tavsiye etmektedir. "Benlikten geçersen yüzlerce rahmet görürsün, kendine gelince de binlerce zahmet çekersin. Hep Firavun gibi sakalını tarayıp durma. Bir şey taramak istiyorsan bıyığına yarasaacak bir tarak bulmaya bak."³³

"Kendini hiçe saymazsan hiçlikten kurtulamazsın"³⁴ diyen Mevlânâ, kişinin nefsin uyarak benlik sevdasına kapılmamasının önemini ve bunun getireceği faydaları şöyle dile getirir:

Kim benliğinden kurtulursa bütün benlikler onun olur. Kendisine dost olmadığı için herkese dost kesilir.

Nakışsız bir ayna haline gelir, değer kazanır. Çünkü bütün nakışları aksettirir.³⁵

8. Öz Eleştiride Bulunma

Nefsi eğiterek yanlışlara karşı korunmada belki de en önemli husus, kişinin kendisine eğilmesi, eksiklerini görmeye çalışması; aşırılığa, haksızlığa düşüp düşmediği konusunda nefsin sorgulamasıdır. Böyle davranmak yanlış şeyleri terk edip doğru, iyi ve güzel şeyleri edinmede kişiyi kazançlı çıkaracaktır. İnsanın önce kendini kendisine açması ve kendisini dinlemesi gerekmektedir.

Sırrını kötülerden gizlemen şaşılacak bir şey değil; şaşılacak şey kendinden de saklaman, kendinden de gizlemendir.³⁶

İnsanın, başkalarının yanlışına-günahına bakıp üzülmeden önce kendi haline bakıp üzülmesi gerekmektedir.

Ey başkalarına ağlayan göz, gel, bir müddetçik otur da kendine ağla.³⁷

Afsunlarla gönüller alalım deriz ama çukura düştüğümüzü görmeyiz.

Be hey kaltaban, çukura düşmüşsün, kuyudasin sen. Başkalarını bırak, kendine bak!³⁸

Kişinin, önce kendi ayıbını veya kusurunu görerek nefsin terbiye etmesi gerekmektedir:

- Arkadaşın, senin hakkında, "hırsızdır, doğru adam değildir, münasebetsiz hareketlerde bulunur, ahlâksızdır, lânettir, şöyledir, böyledir" demektedir.

- O daima doğru söyler. Onun gibi doğru sözlü adam görmedim.

Doğru söyleme, yaratılışında vardır. Ne dese, aslı yok diyemem; kusuru üstüne alırım doğrusu.

Padişahım, olabilir ki o bende bazı ayıplar görmüştür de, ben onları kendimde görememişimdir.

Herkese, önce kendi kusurunu görseydi, hâlini ıslah etmekten gaflet eder miydi?

Halk kendisinden gafildir babam, gafil. Onun için birbirlerinin kusurunu görürler.

Ben kendi yüzümü göremem de senin yüzünü görürüm: sen de benim yüzümü görürsün.

Kendi yüzünü görmeye muktedir olanın nuru, halkın nurundan artıktır.

O ölse bile nuru bakidir. Çünkü görüşü, Allah görüşüdür.³⁹

Bu beyitlerde de görüldüğü gibi Mevlânâ, halkın ayıbını inceden incele görüp, bir bir eleştirip de kendi ayıbını zerre kadar görmeyeni ve kendisini eleştirmeyeni şiddetle kınar.⁴⁰

Nefsi, ten evinde nazlı nazlı beslenmede; kendi başkalarına kin güdüp elini ısırmakta!⁴¹

A hayrı, şerri bilmeyen, sen kendini sına, başkasını değil!

Kendini sınıdın mı, başkalarını sınımadan vazeçersin.⁴²

A gönül, aynada kendini eğri-büğü gördün mü, mutlaka bu eğrilik sendedir, aynada değil; önce kendini doğrult.⁴³

Yukarıda da değinildiği gibi, önce kişinin kendisine eğilmesi, kendi nefsin eleştirip, hata ve kusurlarından ayıklanması gerekir. Kişi kendisini doğrultunca bir çok şeyler düzelecektir.

Hükümdar, başındaki tacı eliyle düzelttikçe tac eğilmekteydi yiğidim!

Tam sekiz kere doğrulttu, sekiz kere eğildi... Dedi ki: Ey tac, bu ne bu? Eğilme artık!

Tac dedi ki: Beni yüz kere doğrultsan, yine eğilirim. Çünkü inanılır kişi, sen eğilmedesin!⁴⁴

9. Manevî Güç Kazanma

Nefsi eğitmek, onun şerrinden emin olmak, gerçekleri görmek ve Allah sırlarına ermek için Mevlânâ'nın felsefesine göre, mânâ kapısına da baş vurmak gerekmektedir:

Allah ve Hak erlerinin inâyetleri olmazsa... Melek bile olsa defteri kapkaradır.⁴⁵

Mevlânâ, manevî gücün ve İlâhî inâyetin bu konuda oynadığı rolü şöyle açıklar:

Firavun'un akli, padişahların aklından üstündü ama, Allah hükmü onu akılsız ve kör etmişti!

Bir adamın can gözünü, can kulağını Allah kapattı mı o adam Eflâtun olsa hayvanlaşır!⁴⁶

Kim Allah'dan tevfiğe mazhar olursa o âleme yol bulmuş, dünya işinden çıkmıştır.⁴⁷

Sen istersen onu gönül vahyi farzet; gönül zaten onun nazargâhıdır. Gönül ona ağah olunca nasıl hata eder?

Ey mü'min, sen, Allah nuru ile bakar, görürsün; hatadan, yanılmadan eminsin.⁴⁸

Nefse hakim olma konusunda manevî güç kazanmak için Allah'a yönelme ve O'ndan yardım dilemek gerekmektedir. Allah'a yönelen kişi, O'nun koruması altına girer, kuvvet bulur, emniyette kalır; ona güç şeyler kolay gelir. Mevlânâ, şu mektup ifadesinde gördüğümüz gibi, işin sonunda Allah'a yönelmeyi, O'na güvenmeyi ve O'ndan yardım dilemeyi talep eder. "Allah, ona da, bize de, isteklerimiz neyle gerçekleşecekse, işlerimiz neyle düzene girecekse, onu ilham etsin!"⁴⁹

Kim Allah'tan tevfiğe mazhar olursa o âleme yol bulmuş, dünya işinden çıkmıştır.⁵⁰

Manevî gücü elde etmek için mânâ kapısını dövmenin gerektiğini⁵¹ belirten Mevlânâ, nefsin aldatıcılığından kurtulmak için, Allah'a şu yalvarışta bulunur:

Ey bize güç şeyleri kolaylaştıran Allah! Bizi abes ve boş şeylerden kurtar.

Biz rızık diye gördük, halbuki imtihanmış. Bize her şeyi, olduğu gibi göster.⁵²

Sonuç

Mevlânâ'nın, nefsi eğitime üzerinde önemle durması, ağırlıkla, onun sâfi karakterli bir düşünür oluşuna bağlanabilir.

İnsan bir çok yanlışlıklarla yüz yüzedir. Genelde o, nerelerde ve neden dolayı ve ne tip yanlışlar yaptığını kaba taslak kestirir. Fakat asıl önemli olan, bu yanlışlarını terk etmesidir. Bunları terk etmede nefse hakim olmak oldukça önemlidir. Bunu başarmak için de yapılacak ilk iş, nefsi tanımaya çalışarak, onu eğitmektir.

Nefsi eğitmenin en kestirme yolu, şehvet ve lezzetlere karşı direnerek nefsin zebunu olmamadır. Onu eğitmek için, çok sevdiği oyun ve eğlence (dünya) ye de fazla dalmamak gerekmektedir. Nefsin şerri karşısında alınacak olan en köklü tedbir, onu 'öldürmek' olacaktır.

Nefsi eğitmede başarılı olmak için iradeyi sağlamlaştırmaya etkili ve kapsamlı bir iştir. Hatta sabırlı olma, nefsi öldürmede, çocukluktan kurtulma, özeleştiride bulunma,

benlikten sıyrılma, temelde, iradeyi sağlamlaştırmanın tabii sonuçları olarak görülebilir.

*Doc.Dr., D.E.Ü. İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

Dipnotlar

- 1 Mevlânâ, Celâleddin Rûmî, Fihî Mâ Fih. (Çeviren: Meliha Ülker Anbarcıoğlu), M.E.B. Yay., İstanbul, 1990, s.14, o 2 Mevlânâ, a.g.e. s. 231, o 3 Mevlânâ, Macâlîs-i Seb'a (Yedi Medis), (Çeviren ve Hazırlayan: Abdülbâki Gölpinarlı), Konya, 1965, s. 54, o4 Mevlânâ, Mesnevî, (Çeviren: Veled İbrazid), M.E.B. Yay., İstanbul, 1991, C. I. s.62, B.778 o 5 Mevlânâ, Divân-ı Kebîr, (Çeviren ve Hazırlayan: Abdülbâki Gölpinarlı), Kültür Bakanlığı Yay, Ankara, 1992, C.VII, s. 626, B. 8338, o 6 Mevnevi, C. II, s. 108, B. 1417, o 7 Mevlânâ, a.g.e, C. II, s. 108, B. 1417, o 8 Mevlânâ, a.g.e, C. II, s. 108-109, B. 1420-1425, o 9 Mevlânâ, Divân, C. VII, s. 626, B. 8336 o 10 Mevlânâ, Mesnevî, C. II, s. 27, B. 293-294, o 11 Mevlânâ, a.g.e, C. II, s. 27, B. 1270-1278, o 12 Haset konusunda bkz., Mevlânâ, Mesnevî, C. I, s. 34-35, B. 429-439; s. 98, B. 1221; C. II, s. 86, B. 1126-1130; C. IV, s. 216, B. 2676-2682; C. V, s. 99-101, B. 1200-1219; Mevlânâ, Mektuplar s. 200, Mektup: CXIII, Mevlânâ, Divân, C. I, s. 272-273, B. 2550-2555; C. II, s. 309, B. 2539-2542; C. VI, s. 305, B. 3106-3114; C.VII, s. 16, B. 205-206 o 13 Mevlânâ, Mesnevî, C. II, s. 107-108, B. 1406-1410, o 14 Bu tabirler Kur'ân-ı Kerim'den alınmadır. Bkz. Hadid, 57/20, Muhammed, 47/36; Ankebût, 29/64, o 15 Mevlânâ, Mesnevî, C. I, s. 274, B. 3430-3431, o 16 Mevlânâ, a.g.e, C. II, s. 268, B. 3499-3500, o 17 Mevlânâ, a.g.e, C. II, s. 59-60, B. 776-783, o 18 Mevlânâ, a.g.e, C. II, s. 60, B. 784-785, o 19 Mevlânâ, Divân, C. V, s. 408, B. 5425, o 20 Mevlânâ, Mesnevî, C. IV, s. 113, B. 1402, o 21 Mevlânâ, a.g.e, Mesnevî, C. I, s. 57, B. 724-725, o 22 Mevlânâ, Fihî Mâ Fih, s. 88-89, o 23 Mevlânâ, Mesnevî, C. IV, s. 38, B. 466, o 24 Bkz. Mevlânâ, a.g.e, C. II, s. 391, B. 4913; C. I, s. 150-151, B. 1841, 1846, 1854, o 25 Mevlânâ, a.g.e, C. I, s. 290, B. 2980, o 26 Mevlânâ, a.g.e, C. I, s. 128, B. 1601, o 27 Mevlânâ, a.g.e, C. I, s. 318, B. 3989, o 28 Mevlânâ, a.g.e, C. I, s. 319, B. 4003, o 29 Mevlânâ, a.g.e, C. I, s. 128, B. 1602, C. VI, s. 391, B. 4913, o 30 Mevlânâ, Fihî Mâ Fih, s. 9, o 31 Fihî Mâ Fih, s. 28-29, o 32 Fihî Mâ Fih, s. 37, o 33 Mevlânâ, Rubâililer, (Cev.: Nuri Genç Osman), M. E. B. Yay., İstanbul, 1974, C. II, s. 306, R. 1477, o 34 Mevlânâ, Divân, C. V, s. 98, B. 1118, o 35 Mevlânâ, Mesnevî, C. V, s. 218, B. 2665-2666, o 36 Mevlânâ, a.g.e, C. II, s. 114, B. 1500, o 37 Mevlânâ, a.g.e, C. II, s. 37, B. 479, o 38 Mevlânâ, a.g.e, C. III, s. 181, B. 2234-2235, o 39 Mevlânâ, a.g.e, C. II, s. 57, B. 876-885, o 40 Mesnevî, C. III, s. 213, B. 2629-2630; C. IV, s. 156, B. 1918-1921, o 41 Mevlânâ, a.g.e, C. II, s. 59, B. 775, o 42 Mevlânâ, a.g.e, C. IV, s. 30, B. 367-368, o 43 Mevlânâ, Divân, C. V, s. 429, B. 5822, o 44 Mevlânâ, Mesnevî, C. IV, s. 155, B. 1903-1905, o 45 Mevlânâ, a.g.e, C. I, s. 150, B. 1878-1879; s. 170, B. 2122; C. IV, s. 156, B. 1922-1923, Mesnevî, C. I, s. 170, B. 2121, o 46 Mevlânâ, Mesnevî, C. IV, s. 151, B. 1854-1855, o 47 Mevlânâ, Mektuplar, (Çeviren ve Hazırlayan: Abdülbâki Gölpinarlı), İstanbul, 1963, s. 10 (Mektup III), o 48 Mevlânâ, Mesnevî, C. I, s. 170, B. 2121, o 49 Mevlânâ, Mesnevî, C. I, s. 230, B. 2870, o 50 Mevlânâ, a.g.e, C. II, s. 36, B. 466-467.

Konya Mevlânâ meydanından bir kesit

SILA ve BİZ

Ali BİRCAN

Bir sonbahar mevsiminde; yine, siladan gurbete gidenler vardı. Sila hasreti ile yanan, rüyalarında bile sila ile konuşan bir genç. Bu genç yıllardır gurbetin yenemediği, köreltmediği bir genç. Yıllardır gurbet gecelerinde, anadan, babadan, tüm yakınlarından yoksun, huzur arayan bir genç. Kolay mı sanıyorsunuz gurbette acısıyla tatlısıyla on yıl kalmayı. Gecedan saati kurup sabahı kalkmaları, elle çamaşır yıkamaları, hatta üşenipte akşam yemek yemeden yatmaları. Sen bilir misin ki koca şehirde yüz binlerce tanımadık insan arasında yaşamının zorluğunu.

Kolay mı sanıyorsun gurbeti. Boğazdan çıkınca herşeyin bittiğini sanıyorsun. Cehennemin ta içine düştüğünü hiç bilmiyorsun. Aç kurtlar ağzını açmış seni bekliyorlar. Tuzağa düştün mü tamam, birde konuşmandan anladılar mı köylü olduğunu o zaman işte aç kurtlara yem oldun demektir.

Ama yinede hayat yaşamaya değer. Ben halimden rahatsız değilim ama bunları bana söyleten hasret, o özlediğimiz hiç unutamadığımız; Analar, babalar, akrabalar ve sayısız hatıralar değil midir. Çünkü onlar benim, bizlerin her şeyi kolay mı erken kalkıp, sabahın karanlığında işe gitmeleri, akşama kadar çalışıp yorgun argın tekrar geri gelmeleri, çalışmaktan törpülenmiş o öpülesi eller unutulur mu? İşte onları dinç, azimkar yapan onların da bizlere olan sevdasından değil midir? Hallerinden hiçte rahatsız değiller tıpkı; bir teyzemin TRT muhabirine dediği gibi "Bu günümüze de şükür, mevlam bundan aşağı indirmesin diyor. Onlar şunu demiyor, biz çavdar ekmeği yiyoruz, sabanla çift sürüyoruz, ekilecek arazimiz yok demiyor. Sadece şükür! İşte bizim insanımızdaki bu azim bu sabır, bizleri onlara biraz daha yaklaştırıyor.

Bu insanlar yine de boş durmamışlar. Bu gün bizim örnek aldığımız güzide insanları yetiştirmiş ve yetiştirmeye devam ediyorlar. Kıtık içinde, zor şartlar altında bizleri okutan, topluma kazandıran o güzide insanlar hiç unutulur mu?

Gurbet diyordum. Evet yıllar önce ayrılıştım arkadaşlarımdan tüm sevenlerimden. Belki bir bayramda, bir toplantıda karşılaşırız da hasret gideriz, ama bildiğim bir şey varsa o da birbirimize olan sevdanın, sevginin hiç bitmeyeceğidir. Tıpkı bundan önceki Çetmililer gününde buluştuğumuz gibi bundan sonrada buluşmaya devam edeceğiz.

İşte beni, bizleri dertli yazmaya iten bu sevgi bu aşk değil midir Köyde; caminin önünden geçiyorum, bastonları ellerinde oturmuş ihtiyaçları görüyorum, kim bilir belki de gurbetteki çocuğunu, mezardaki eşini, yada eve varınca yiyeceği yemeği, yada ocakta ne yakacağını düşünüyordur.

İşte onları biz bundan dolayı seviyorum, bunlardan dolayı hasret besliyoruz. O elleri öpülesi insanlar bizden ne bekliyorlar, bizden ne istiyorlar. Herhalde cevabı çok kısa olsa gerek, sadece; bir selam, sağ olduğumuza dair birkaç kelam.

Şimdi bizler gençler gelecekte bizlerde yaşanacağız şimdi onları pek anlayamıyoruz. Çünkü yirmi yıl sonraya gidemiyoruz. Belki işimize gelmiyor ama birgün o zaman koltuğuna bizde oturacağız. Onun için bazı hesapları o günler için yapıp, o insanlara hiç olmazsa sevgimizi bildirelim, hatırlarını soralım. Bunu mutlaka yapalım.

Hep söylüyorum ya işte bizim silaya aşkımız burdan geliyor. Sizlere yine hüznü bir gurbet akşamında kaleme aldığım, yüreğimizin sesi olan ve Gurbet Destanı adını verdiğim şiirimi armağan ediyorum.

Höggörüle tekrar buluşmak umuduyla, hayırlı bayramlar dilerim.

GURBET DESTANI

Bilmem kaç senedir siladan ayrı
Çilemiz. Ne zaman dolacak bizim
Yad elleri sila edindik gayri
Silamız gurbet el olacak bizim.

Kim kimden sorulur, kimi kim sorar
Gurbet mapushane ayrılık kanar
Düşsen tutan olmaz ölsen kim arar?
Gurbette halimiz nolacak bizim.

Ayrılık dağ, hasret bir derya gibi
Çekmekle tükenmez, görünmez dibi
Sila bizden uzak; biz ona tabi
Çoğumuz gurbette ölecek bizim.

Tercümesi zordur tüm bakışların
Yanaklardan akan sessiz yaşların
Kahrı çekilmiyor kara düşlerin
Halimizi kimler bilecek bizim?

Yiğit gurbet elde kalmaktan korkar
Yad ellerde sefil olmaktan korkar
Diyar-ı gurbette ölmekten korkar
Namazımızı kim kılacak bizim?

Her oofun içinde ayrı bir manâ
Belki baba, gardaş, belkide ana
Dostlar duâ edin Ali Bircan'a
Birgün hasretimiz bitecek bizim.

Ali Bircan 2002 Bursa

BİR ŞEHİDİN SON MEKTUBU

Arşiv

Ovacık Karibindeki Ordugahtan 31 Mayıs 1915 Pazartesi

Sebeb-i Hayatım, Feyz-ü Refikim, Sevgili Babacığım, Valideciğim,

Anburnu'nda ilk girdiğim müthiş muharebede sağ yanımdan ve pantolonumdan kurşun geçti, hamdolsun kurtuldum. Fakat bundan sonra gireceğim muharebelerden kurtulacağıma ümidim olmadığından bir hatıra olmak üzere şu yazılarımı yazıyorum.

Hamd ü senalar olsun Cenab-ı Hakk'a ki, beni bu rütbeye kadar ihsan etti. Yine mukadderat-ı ilahiye olarak beni asker yaptı. Siz de ebeveynim olmak dolayısıyla beni vatan ve millete hizmet etmek için ne suretle yetiştirmek mümkün ise, öylece yetiştirdiniz. Sebeb-i feyz-ü refikim ve hayatım oldunuz. Cenab-ı Hakk'a ve sizlere çok teşekkürler ederim.

Şimdiye kadar milletin bana verdiği parayı bugün hak etmek zamanıdır. Vazife-i mukaddes-i vataniyeyi iraya cehd ediyorum. Rütbe-i şehadete suudedersem (erişirsem) Cenab-ı Hakk'ın en sevimli kulu olduğuma kanaat edeceğim. Asker olduğum için bu her zaman benim için pek yakındır, sevgili babacığım ve valideciğim. Göz bebeğim olan zevcem Münevver ve oğlum Nezihciğimi evvela Cenab-ı Hakk'ın, saniyen (sonra) sizin himayenize tevdi ediyorum. Onlar hakkında ne mümkün ise lütfen yapınız. Oğlumun talim ve terbiyesine siz de refikamla birlihte lütfen say ediniz (çalışınız). Servetimizin olmadığı malumdur. Mümkün olandan fazla bir şeyi isteyemem, istesem de pek beyhudedir. Refikama hitaben yazdığım melfuf (katlanmış) mektubu lütfen kendi eline veriniz. Fakat

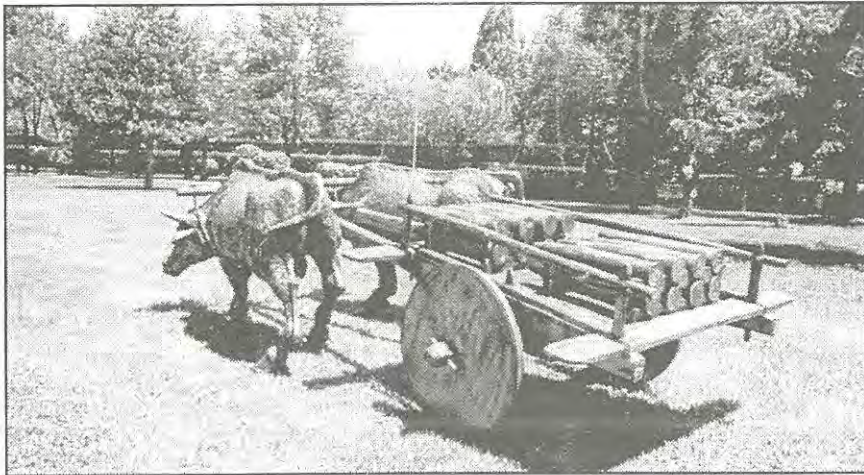
çok müteessir olacaktır, o teessürü izale edecek veçhile veriniz. Ağlayacak, üzülecek tabii, müteselli ediniz. Mukadderat-ı ilahiye böyle imiş. Matlubat ve düyunuatım (alacaklarım ve borçlarım) hakkında refikam mektubunda lef ettiğim (düzenlediğim) deftere ehemmiyet veriniz. Münevver'in hafızasında ve yahut kendi defterinde mukayyed düyunat da doğrudur. Münevver'e yazdığını mektubu m daha mufassaldır (ayrıntılıdır), kendisinden sorunuz.

Sevgili baba ve valideciğim. Belki bilmeyerek size karşı birçok kusurlarda bulunmuşumdur. Beni affediniz, hakkınızı helal ediniz, ruhumu şâdediniz, işlerimin tasviyesinde refikama muavenet ediniz ve muin olunuz. Sevgili Hemşirem Lütfiyeciğim, Bilirsiniz ki sizi çok severim. Sizin için ve sayimin yettiği nisbette ne yapmak lazımsa yapmak isterdim. Belki size karşı da kusur etmişimdir, beni affet, mukaderat-ı ilahiye böyle imiş, hakkını helâl et, ruhumu şâdet, yengeniz Münevver Hanım'la oğlum Nezih'e sen de yardım et. Sizi de Cenab-ı Hakk'ın lutuf ve himayesine tevdi ediyorum.

Ey akraba ve ehibbâ ve evdâ (dostlar, tanıdıklar), cümlenize elvedâ, cümleniz hakkınızı helâl ediniz. Benim tarafımdan cümlenize hakkım helâl olsun. Elvedâ, elvedâ cümlenizi Cenâb-ı Hakk'a tevdi ve emanet ediyorum. Ebediyen Allah'a ısmarladım. Sevgili babacığım ve valideciğim.*

Oğlunuz Mehmet Tevfik

[Ali Rıza oğlu, İst. 1881, Rütbesi; Kolağası (Önyüzbaşı), Görevi; Bölük Komutanı]

Her zerresi insanlığın hayrına kullanılan bu mahluklar İstiklâl Savaşı'nda da cepheye cephane taşıdılar.

ANALAR

Zeynep ÖNDER

Annem, babaannem ve anneannemin şahsında tüm Çetmili analara...

Ramazan ayının son günleriydi. Okuldan eve geldiğimizde babam bizi bir başka karşılamıştı. Diğer günlerden farklıydı. Biraz heyecanlı, sanki birilerini bekliyordu. Evin "kelekkeseni" olarak sebebini sorduğumda; babaannemin bizi ziyaret etmek üzere Bursa'ya geleceğini öğrendim. Böylece genelde sakin görünüşlü olan babamın heyecanının sebebini anlamış oldum. Anası geliyordu. Sadece anası olur mu? Hem anası, hem babası. Yani birçoğumuzun yakından tanıdığı, adını almaktan şeref duyduğum Hatip Zeynep. Daha onbir yaşında yuvasından uçurmak zorunda kaldığı ortanca oğlunun evine geliyordu! Babam sevinmesinde kim sevin sin, hangimizin anası gelse sevinmeyiz?

Geldiğine göre yanımızda belli bir süre kalabilse, en azından kışı yanımızda geçinebilseydi, ama maalesef olmadı. Sadece üçgün kalabildi. Evet evet yanlış duymadınız üçgün. Çünkü o şehre apartman hayatına alışmamıştı, sıkılıyordu, hürriyetine düşkündü, köyde yakınları vardı, ona göre keçileri-koyunları vardı, ona yani "dilibilmezleri". Derler ya "Bülbülü altın kafese koymuşlar, ah vatanım demiş.". Oda nasıl olsa torunlarını görmüştü. Ait olduğu yere Çetmi'ye dönüyordu.

Çetmi'yi bana sorarsanız dışarıdan bakınca küçük, şirin bir Anadolu kasabası. Babamın köyü. Nurettin amcam'a (Özel) sorarsanız Çetmi'yi anlamak için Çetmi'de yaşamak lazım. (Şiirindeki bazı kelimeleri anlamadım. Belki de bizim için Çetmice kelimelerden oluşan bir sözlük lazım.)

Bende babaannemin şahsında Çetminin görünmez kahramanlarını, erkeğinin yanında bir ev kadını, bazen tarlasını süren, ekinini biçen, bahçesini eken, keçisine-koyununa bakan, bütün zamanını evine, çocuklarına adanmış o çile çiçeklerini Çetmili analarını yazmak istedim.

Aşık Veysel'in:

"Dokuz ay karnında gezdirdi beni

Ne cefalar çekti ne etti anam

Acı tatlı zahmetime katlandı

Uçurdu yuvadan yürüttü anam."

Diye tarif ettiği baba annem gözümün önündeydi. Boynuna sımsıkı sarıldım. Babamla yaptığı her telefon konuşmasında "kızları benim yerime bir tüt." diye tembih ediyordu. Şimdi Çetmi tabiriyle ben onu tütüyordum. Zeynebin Zeyneple tütüşmeside bir başka oluyormuş meğer! Bunu ilk defa tesbit ettim. Babama ise oğlum diye sarılışı kelimelerle anlatılmaz, tam bir ana kucaklaması idi.

Analarla ilgili söz söyleyenler anaları bazen bir bahçivana, bazen güneşe, bazen bir doktora, bir öğretmene benzetirler. Bazen de bir muma benzetirler. Bütün bunların hepsi doğru. Bunlara ilaveten siz ne düşünürseniz düşünün bilmiyorum ama analar en çok yine analara benzerler! Güllerini hiç bıkmadan, usanmadan, gecesini gündüzüne katarak sulayan, bahçivanın çabası! Büyük fedakarlıklar gösterip, çileler sıkıntılar çekip, çocuğunu büyüten ananın çabası. Bütün varlıkları ısıtan, aydınlatan bir güneş gibi. Çocuğunu ısıtan, aydınlatan, ona iyiyi-kötüyü göstermeye çalışan, onun doğruyu bulmasına, doğru şeyler yapmasına gayret gösteren ananın çabası. Bir başka şairin ifadesiyle:

"Bakışın güneş gibi ısıtır içimizi

Gülüşün aydınlatır üzgün kalpleri anne

Elimizden şefkatle tutarsın her an bizi

Dünyaya geldiğimizden beri Anne"

Gülüşüyle üzgün kalpleri aydınlatan şefkat abidesi anaların, anaya benzediği kanaatine babaannemle babamın kucaklaşmasını seyrederken vardım. Babamda benim yaptığım gibi onu kucaklıyordu. Benim anneme sarıldığım gibi oda anasına sarılıyordu.

O üçgün ne çabuk geçti anlayamadım. Rahmetli Arif Nihat Asya'nın "Ana" şiirinde:

"Yıllarca bakan kadın; kucaklarda bana!

Yıllarca soğuklarda, sıcaklarda bana."

Diye tarif ettiği babaannem; bir görünüp bir kaybolmuştu. Okumamış olmasına, okuma yazma bilmemesine rağmen iki oğluna üniversite okutmuştu. Hayat mektebini bitirmişti. Ondan öğrenilecek çok şey vardı! Babamın anasının etrafında adeta pervane oluşunu görünce Aşık Veysel'in:

*"Anaların hakkı kolay ödenmez

Analara ne yakışmaz, ne denmez
Kam uykudan gece kalkar, gücenmez
Emzirdi, salladı, uyuttu anam."

Dörtlüğünü hatırladım. Babam duymasın! Ama değil perhane olmak, etrafında kuş olsa uça yine hakkını ödeyemeyeceğini düşünüyorum. Sanki babam böylede bizler farklımız? Bütün evlatlar annelerine karşı aynı durumda. Ama Çetmi anaları daha çilekeş. Bu temiz yürekli, ak alınlı, öpülesi nasırlı elleriyle Çetmi anaları daha bir fedakar, daha bir çilekeş! Yine şairin ifadesiyle onlar:

"Yurdumuzun, yuvamızın orta direği
Dünyadaki varlıkların en mübareği
Elimize diken batsa yüreği
Ah edip yanacak analar bunlar."

Öyle inanıyorum ki bütün Çetmili analar böyle. Bende babaannemin şahsında annemi, anneannemi, senin anneni, anneanneni, babaanneni anlatmak istedim. Yani çocuktan genç kızlığa geçmeye hazırlandığım bu dönemde dilim döndüğü, aklım erdiği kadarıyla tüm anaları.

Peygamberimizin sözüyle ayaklarının altına cennet serilen anaları, o mübarek eli öpülesi anaları! Şairin ifadesiyle:

"Gözlerinde taptaze bir bahardır dört mevsim.

Sevgi erginliğinde kim sana eş olur kim?

Ayağının altına senmiş Cenneti Rabbim...

Anne... Büyük Allahın eseri. ANNE.

Mevlananın tabiriyle: Körler çarşısında ayna, sağır-
lar çarşısında gazel."

Esaretin ve cesaretin okyanusu

Baharım, yarım, diyarım.

Acım. İlacım, tacım.

Rengim, umudum, hayatım.

Rabbimden gelen kitap.

Eşim arkadaşım, sırdaşım. memleketim.

ANAMDIR O. ANNEANNEMDİR,
BABAANNEMDİR

ANANDIR O. ANNEANNENDİR,
BABAANNENDİR

ÇİLE ÇİÇEĞİMDİR O, ÇİLE ÇİÇEĞİN...

Zeynep ÖNDER

28.01.2002 - BURSA

İki Zeynep birarada
Genç yazarımızın bebeliği ve babaanne Zeynep Önder (Hatip Zeynep)

ÇOCUKÇA

Ali Tuğrul AKKOCA

FIKRALAR

Şoförlüğünü Papa Yapıyor

Bir gün papa Amerika'ya gidiyordu. Limuziniyle giderken eski günleri aklına gelmiş. Şoförüne arabayı durdurup kenara çekilmesini söylemiş. Direksiyona geçince yüklenmiş gaza ve bir trafik polisi tarafından durdurulmuş. Polis cam açılınca gördükleri karşısında irkilmiş. Hemen aracına dönüp merkezi aramış ve merkezle arasında şu dialog geçmiştir:

- Çok önemli birini durdurdum ne yapayım?
- Belediye başkanı falan mı?
- Yok yok daha önemli
- Senatör mü?
- Yok hayır!
- Clinton'u mu durdurdun yoksa?
- Clinton olsa önemli değil. Hem o kadar önemli biri ki şoförlüğünü papa yapıyor?

Boşları Getirmiş:

Delinin biri bakıcısının yanına gitmiş ve iki kola istemiş. Bakıcı ona iki tokat yapıştirarak:

- "Al sana iki kola" demiş.

Bu durumu çok içeren deli odasında saatlerce ağlamış. Ertesi gün tekrar bakıcısının odasına girmiş ve iki tokat yapıştirarak:

- "Boşları getirdim" demiş.

İtiraf

Öğretmeni Ayşe'ye çok kızdı:

- Sende hiçbirşey bilmiyorsun!

Ayşe:

- Evet öğretmenim. Zaten beni bu yüzden okula gönderiyorlar.

Asıl Şimdi Ayvayı Yedin

Pasifikte gemisi alabora olan Temel saatlerce yüzdükten sonra bitkin bir şekilde adanın sahiline ulaşmış. Kendine geldiğinde karşısında yamyamları görmüş. Kendi kendine ayvayı yedik diye düşünürken aksakallı bir ihtiyar peydah olarak:

- Hayır ayvayı yemedin. Şu yerdeki deniz kabuğuna benzeyen sert cismi al ve kafasında üç tüy bulunan yaşlı adama vur.

Temel son bir ümitle yerdeki cismi alarak var gücüyle adanın kafasına indirmiş. İhtiyar kanlar içinde yere serilmiş. Ak sakallı adam tekrar peydah olarak:

- Evet evlat asıl şimdi ayvayı yedin. Öldürdüğün ihtiyar yamyamların şefiydi.

Üç Şey

Öğretmen "oğlum bana dünyanın yuvarlaklığını ispatlayan üç şey söyler misin?"

Öğrenci "bir: Coğrafya kitabında öyle yazıyor! Siz derste öyle dediniz! Üç babam da aynı şeyi söylüyor".

Gelecek Zaman

Türkçe dersinde öğretmen Hasan'a

- Çalmak fiilinin gelecek zamanı nedir?

Diye sordu.

Afacan öğrenci hemen cevabı yapıştirtdı.

- Hapse girmektedir öğretmenim!

Şifre

Askerdeki adama karısından şöyle bir mektup gelir:

- Tarlanın güzelce sürülmesi gerekiyor. Yardım edecek kimse de yok. Tek başıma çok zor yapıyorum herhalde!

Bunu üzerine adam karısına:

- Sakın tarlayı sürme, çünkü tarlanın altında silah dolu. Asker mektubu okunduğu için adanın evine bir tabur asker gider ve tarlayı bir güzel ararlar.

Adam karısına bir mektup daha yazar.

- Sanırım tarla güzelce sürülmüştür..!

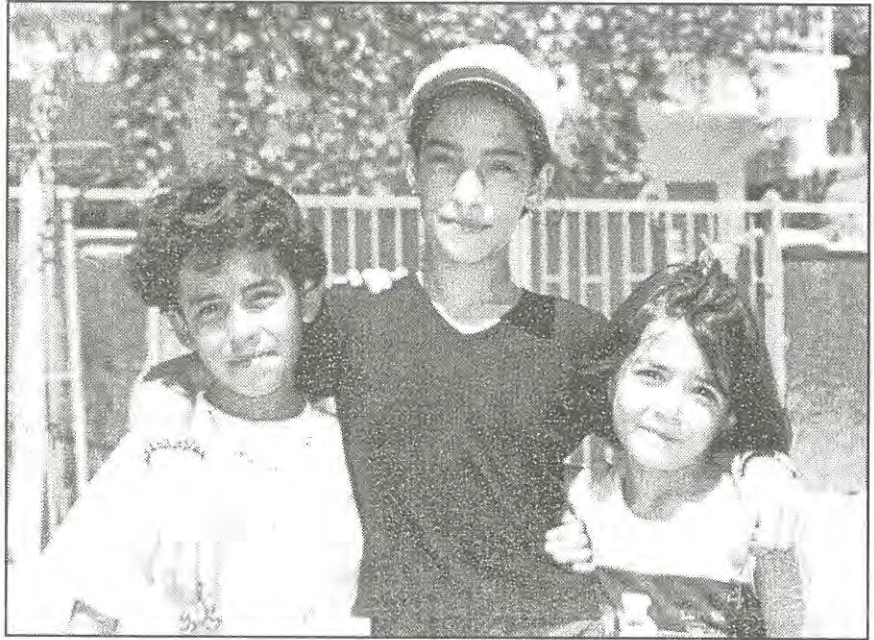
Matematik Dersi

Matematik öğretmeni kızgın bakışlarla sordu.

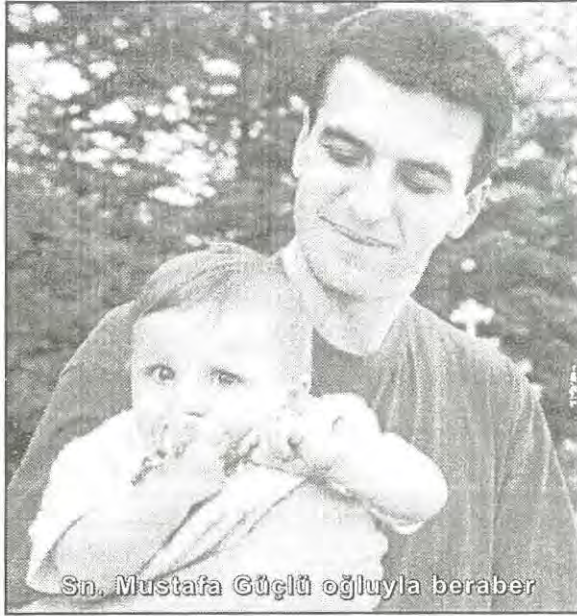
- Furkan, bana son matematik dersinde niçin olmadığınızı açıklar mısınız?

- Özür dilerim öğretmenim dedi Furkan

- Eğer onun son ders olduğunu bilseydim kesinlikle gelirdim.

Çetmi'den sevgi dolu bakışlarla cümlenize selam olsun

Sn. Mustafa Güçlü oğluyla beraber

Takım Elbise

Aldığı ekmeğin içinden çorap çıkan adam hisimla fırına girdi. "bu ekmeğin içinden çorap çıktı görüyor musunuz?"

Fırıncı umursamaz ve alaycı bir tavırla:

Ne yani 50 bin liralık ekmeğin içinden takım elbise çıkmasını mı bekliyordunuz?"

En Uslu Kimmiş?

Müfettiş sınıftaki öğrencilere dönerek sormuş:

"Söyleyin bakalım içinde en uslu kim?"

Sınıf koro halinde cevaplamış

"Öğretmenimiz"

BİLMECELER

Şıp o yana şıp bu yana şıp kapının arkasında

Nenemin etekleri süpürür sokakları

Dam başına saçtım, sayamadım dama kaçtım

Kırmızı duvar üstüne ak kuşlar oturur

Ufacık filtaşı, dolanır dağı taşı

Uzun uzun otlar içi dolu kurtlar

İçi taş, dışı taş, yarısı kuru yarısı yağ

Hasreti kavuşturur, dargını barıştırır

En güzel kokan fil hangisidir

Düşünen file ne denir

Filin uzun boylusu ve yakılışına ne denir?

Tem otayoluna muz düşerse ne olur?

Bağırırken dinler susarken söyler

Koca bir TIR'ı tek eliyle kim durdurabilir

Bir bilmece çözülmezse ne olur

En müzikal hayvan hangisidir

2.nciyi geçen kaçınıcı olur

Üç yumurta, beş yumurta daha ne olur

Kral yaşlanınca ne olur?

Temel yatmadan önce başucuna biri dolu biri boş iki su bardağı koyuyormuş Niçin?

Temel ineğini kazanda kaynatıyormuş niçin?

Temelin çayını sol eliyle karıştırması niçin garipseniyor-muş?

Temel yere bir daire çizip bu dairenin içinde horon tepiy-ormuş niçin?

O KADAR

O kadar kısa boyluydu ki, tükürmek için bile parmak-larının ucunda dikilmek zorunda kalıyordu.

O kadar cimriydi ki, pastanede evlenme teklif ettiği kız kabul etmeyince garsondan hesapları ayrı istemişti.

O kadar cimriydi ki, hediye den tasarruf edeyim diye 29 Şubat doğumlu kıza evlenmek istiyordu.

O kadar kılıbıktı ki, geceleri yatakta esnemesi hariç karısının yanında ağzını açmıyordu.

O kadar kendinden emin bir öğrenciydi ki, hoca daha soru sormadan problemi çözemeyeceğini biliyordu.

O kadar kıbardı ki, "SEN" nehrine "siz" diye hitap ediyor-du.

KÜÇÜK HASAN EFENDİ

Şükrü KARACAN

"Alimler Peygamberlerin varisleridir."

Bizden önceki büyüklerimizin "Kara İbrahimgil", bizimde "Hocagil" sülalesi dediğimiz aile oymağının bu alim ve fadıl zatını yıllar önce vefat ettiğinden dolayı sağlığında ben göremedim. Lakin ilim ve şöhretinin namını ise duymayan hemen hemen yoktur. Bolay köyünden "Şih Ali Efendi'den ders alıp okumuştur. Hasan Efendinin hocası olan Şih Ali Efendi, öğrencilerine verdiği derslerde fevkalade titizlik gösteren bir zat olduğu için, okutacağı dersleri daha önceden ve geçeden hazırlayıp, evvela kendisi meczedermiş. Dolayısıyla hoca geceleri az uyurmuş. Birgün gecenin geç saatlerinde, Şih Ali Efendinin hanımı: "Hoca yeter artık. Yat gayri!" deyince, Şih Ali Efendi: "Sen ne diyorsun hanım? Sabah oldumu, Mah'ının oğlu benden ders ister!" diye cevap veriyor. Hasan Efendi oldukça zeki ve çalışkan bir talebe olduğu için, hocasının bile yanlış ve eksiklerini tespit ederek, onları deşifre edermiş. Bu yüzden Ali Efendi' de özellikle bu çalışkan talebesine karşı mahcup olmamak için, kendisini daima hazır bulundurmuş. Hasan Efendi' nin ilim ve irfan damarı, bizlere yani köyümüze karşılıksız olarak, meccanen, ömür boyu imam ve hatiplik yapmış olan Ahmet Bayram Hoca Efendi (D:1324-Ö:1985) ile kuruyup son bulmuştur.

Köyümüzün son ilim erbabı ve çok okumaktan gözlerini tamamen kaybetmiş olan, ayrıca kendisinden istifade ettiğim merhum İhsan Yazıcı Hoca Efendiden, "bana köyümüzün medrese hocalarını, yani müderrisleri-nin isimlerini söylemişsiniz?" dediğimde; "Büyük Hasan Efendi, Kerim Efen-di, Emin Efendi, Ali Efendi, Mehmet Efendi ve Küçük Hasan Efendi" isimleri-ni söylemişti.

İzmir'e kerimesini ve damadını ziyarete gelen Balcı Yaşar yani Balcı Mevlüt'ün (D:1338-Ö:1990) oğlu, 11 Kasım 2001 günü ziyaretime gelmişti. Sohbet ederken Çetmi' den insan portreleri diye hazırladığım makale eserlerden bahsettiğim zaman, bana şunları söylemişti;

"Şu anda Antalya' da ikamet etmekte olan emmi oğlu Baki;Konya' da otururken bana-yanına bir sıvacı bulup gelsinde, benim evi bir sıvayalım diye haber göndermiş. Biz vardık; evin dış sıvasını yaparken, yaşlıca birisi yanımıza gelip; "benim evide sıvarmısız?" dedi. Bizde kabul ettik. Emmi oğlunun evinin sıva işi bitince, bize iş teklif eden adamı bulup, evini sıvamaya başladık. Bize nereli olduğumuzu sordu. Bizden aldığı cevap karşısında "demek bana cevaz ikram eden hocanın köylüsüsünüz ha?" dedi ve anlatmaya başladı. Sizin köyün karşısındaki (Ambarkaya'nın yanından geçen yolu tarif ederek) yolu yapıyorduk. Bir gün iş bitimi köyün içinden geçerken baktım ki ihtiyaç bir zat oturmuş ceviz follu ediyor. Selam verince beni buyur etti, vardım ve gösterdiği yere oturdum. Yeşil kabuklarından ayırdığı ceviz yığınının içine elini uzatıp, bir miktarını benim önüme doğru iterek, "buyur, hem ye

hem konuşalım!" dedi. Ben bir taraftan ceviz yerken diğer taraftan ihtiyarı süzüp, inceliyordum. Nur yüzlü beyaz sakallı bir adamdı. Adamın okumuş biri olduğu her halinden belli oluyordu. Kendisine; "efendim, müsaade ederseniz size bir soru soracağım" deyince, "buyur sor bakalım! Eğer biliyorsam cevap veririm, bilemezsem (duvardaki dolap ve raflarda görülen kitap yığınlarını bana göstererek) o zaman şu gördüğün kitapları yere indirip, teker teker açar, cevabını bulur sana söylerim" dedi.

"Efendim, Cenab-ı Allah, bu alemleri yaratmazdan önce ne ile meşguldü?" dedim. Elindeki tokmağı ve cevizi bırakarak bana dönüp, şöyle bir baktı ve dedi ki; "bak, görmüş olduğun bu acizane Mah'ının oğlu, bu sorunun altından kalkar! Amma, bu soruyu herkese sorma! Çünkü, hem seni mahcup eder hem kendisi mahcup olur" dedi. Bu vakayı Yaşar Balcı' ya anlatan Taşbaşı'lı zat; meğer adam gerçekten alimmiş dedi, diyerek ismini hatırlayamadığı Taşbaşı' lı zat ile aralarında geçen bu konuşmayı hatıra olarak bana anlatmıştı. İşte "ilim-hikmet" buna derler, tevazu buna derler. Türkmen kocaşı Yunus Emre:

**İlim, ilim bilmektir, ilim kendin bilmektir!
Sen kendini bilmezsen, bu nice okumaktır?**

diyerek, ilim tahsil edenlerin, içi dolu olgun buğday başakları gibi, tevazu ile boyun eğmelerini söylememişmiydi? Kendini bilen, Allah'ı (C.C.) da bilecekti.

Bu aziz insanlar, ne yazık ki bir yazılı eser bırakıp gitmemişler. Bu acizaneyi fevkalade üzen başlıca husus da budur. Hatta, Küçük Hasan Efendi evindeki kitapları götürüp, "dökük" mevkiindeki kayaların arasına dökmüştür. Dökük'te Yusuf Karadeniz tarafından bulunarak, İhsan Yazıcı hocaya verilen fakat "Cüz" ü eksik bir el yazması Kuran-ı Kerim, 1985 yılında merhum İhsan hoca tarafından mahdumu Ahmet Yazıcı' nın ve kayınbiraderim Ahmet Yıldırım yanında bana hediye edilmişti.

Hatem-ül Enbiya; bir alimin ölümü, bir milletin ölümü kadar büyük kayıptır diye buyurmuştu. Bu kayıpların yol açtığı tahribat hem Çetmi' de hem de aziz yurdumuzda acı manzaraları ile görülmekte. Siyasetin ilmin önüne geçtiği zamanlarda da, bu perişanlık fevkalade müşehade edilmektedir. Yine peygamber efendimizin;

"Ümmetimin alimlerini ululayınız, çünkü onlar yeryüzünün yıldızlarıdır." Buyruğu mucibince, Molla Mustafa'nın (D:1254-Ö:1332) oğlu, veya Ahmet (imam), Mehmet, Hüseyin, Mustafa, Davut, Recep, Abdürrezzak ve Mehmet Bayram'ların babaları olan, 05-02-1943 günü vefat eden "Küçük Hasan Efendi" namındaki alimimizi hayır ve rahmetle yad ediyoruz.

30 Kasım 2001-ŞİRİNYER

ELİNİZİN ARTIĞI

Enver ÖZEL

Çetmi'nin Sesi Dergisinin Değerli Okuyucuları; Bir Elinizin Artığı sayfasıyla daha sizlerle birlikteyiz. Değerli çetmililer, Büyüklerim, küçüklerim, yaşlılarım, Hepinizi saygı-sevgi ve muhabbetle selamlıyorum.

Sevgili okuyucularımız; geçen sayıda yayınlanmış olan elinizin artığı sayfamız, özellikle tahranaşı yemeğimizin tarifi çok beğenildi. Hepinize çok teşekkür ediyoruz.

Tahranaşı tarifi ve yapılışının beğenilmesinin yanında okuyucularımızdan eleştirilerde aldık. Bire bir yada telefonla görüşebildiğim hemşehrilerimiz eleştirilerini bize yetiştirdiler. **Meselâ Bursa'dan arayan Mehmet Ünal abinin itirazı şu idi. Herşey güzel ama tahranaşı tenceresi ocağa konmadan önce dışına ak toprak çamur yapılıp sürülmesi gerekir ki, tencere islenmesin diye bize uyarda bulundu.**

İkinci uyarı Ramazan Yerlikaya'dan geldi kendisi İlkokul ve Ortaokuldan arkadaşımıdır. Diyor ki dergi eve geldiğinden bu yana tahranaşı konuşuluyor ama benim anlamadığım bir şey var dedi. Nedir Ramazan dedim. Tahranaşının içine atılan kurubarsağı anlayamadım dedi. Biz tekrar araştırdık. Ulaşabildiğimiz kaynaklar bize barsağın tahranaşına atıldığını gösteriyor.

Sevgili okuyucularım yeri gelmişken bir dileğimizi tekrarlayalım. Dergimizde yayınlanmasını istediğiniz yöremize ait yemek tariflerinizi bize ulaştırın. Bekliyoruz.

Efendim yöremizde kış çok çetin geçer. Ocaklar tüttü, tencereler kaydadı, herkes yemeye doymadı. Mart ayının girmesiyle her tarafı yorgan gibi ortan kar, yavaş yavaş, öbek öbek delinmeye erimeye başladı.

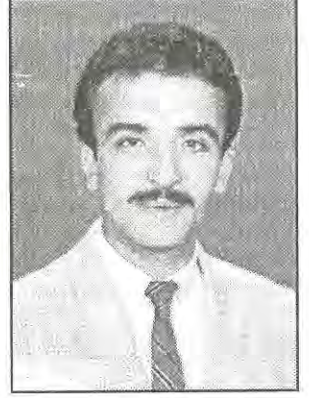
Bir yandan havalar ısınıyor. Ortalıkta bir hareketlilik başlıyor. Ağaçlar domurlanmış, kuş sesleri çoğalmış duvar diplerinde çayırklar yeşeriyor, derenin coşkun akan suyunun haşlıtı köyden rahat duyulabiliyor. Hele uçurum Harmandan etrafı seyretmek her mevsimde olduğu gibi bu mevsimde de bir ayrı güzeldir. Ben bu düşüncelerle köyü hayal ederken telefon çaldı, alo dedim. Telefonun ucundaki babamdı. Hoş beşten sonra köyde ne var ne yok dedim oğlum dedi millet telaşlı, yarın yaylaya göçüyorlar dedi. Ordan burdan konuştuk telefonu kapattık telefonu kapattım ama içime bir katıran tebeşiri yerleşti. Yine yayla göçümünde köyde bulunamayacaktım. Kaçınılacak şey değildi doğrusu. Babamdan öğrendiğime göre, Akpınar Garga Duzu, Gumçukuru,

Musa gölü, Kösürelük oba salısıymış. Biz genellikle Musa gölüne göçerdik. Şunu hemen söylemeliyim ki yaylalarımızın hepsi ayrı bir güzelliğe sahiptir. Yayla göçümü ve yaylalar güzeldir. Orada olabilmek ayrı bir güzelliğe sahip. Ama "han nerde Kara Beygir nerde" Bir çoğumuz köyden ayrılmış gurbet ellerde yurt yuva kurmuş iş gücü sahibi

olmuş çoluk çocuğa karışmış bir şekilde köyümüzden kopmuşuz. Çetmililer Günü ve Çetminin Sesi dergisi sayesinde şartları da zorlayarak senede bir kerede olsa köy özlemimizi gideriyoruz sebep olanlardan Allah razı olsun. Vakfımıza ve yayın organı olan Çetminin Sesi dergisine sahip çıkmalıyız.

Kendi kendime ben bu sene el yaylaya göçünce şöyle bir dolaşmalıyım dedim. Helal olsun bana dediğimi de yaptım. Günlerden Cumartesiydi Ankara'dan Konya'ya geldim. Otogardan dolmuşla binip Eski Garaj'a geldim. Köyün otobüsü gelmemiş Ermenek otobüsüne binip yola çıktık. Yolcular içinde benden başka Çetmili yok. Otobüs hareket edince içime bir heyecan doldu. Çumra, Sarıoğlu, Eğiste, Hadimi geçip Taşkent'e geldik. Ben otobüsten Taşkent'te inmeyip Gömüldürümün alanında pazar yerine varmadan bizim köye yol ayrılan yerde otobüsten indim. Elimde küçük bir çanta yola koyuldum. Güneşli bir hava her tarafı yeşil ama ortalık çok sakin kimsecikler yok. Köpek boğazağına geldim bir araba hırıltısı gelir gibi oldu. Eğildim kulağıma mı diye yola yatıp yolu dinledim araba yakınlardaydı. Ama ne taraftan geldiğini bilemedim. Oturup bekleyeyim diye düşündüm topak taşın altında yolun kenarına bir ardıc filisinin gölgesine oturdum. Beş dakika sonra Yörük Pazarı tarafından bir minibüs görüldü. Oh be dedim iyi olacak hastanın doktor ayağına gelirmiş.

Celil'in Hüseyin minibüsü durdurdu bende bindim. Ermenek tarafından sebze meyva almış köye satmaya gidiyormuş. Yörük pınarı, Çakıllı, Çamıryalanı Toprak tepe cıgıl kapı derken ben Akpınarda yol çatında indim teşekkür edip

vedalaştım. O köyden yana ben akpınar tarafına, istikamet Musa gölü marş marş yola devam.

Gün hafiften eğildi öğle sonu. Yukarı Akpınarda obanın içinden geçiyorum. Millet daha tarlaya gışmamış ortalık yemyeşil herkes birşeyle uğraşiyor kimisi damın pardisiyle kimisi çelki tamiriyle, kimisi yıkılmış duvarlarla uğraşılıyor. Herkes işinde gücünde ortalık cıvı cıvı.

Yolun altında bir çeşmeye bakıyorum Mahmut usta dayı (Mahmut Öztürk) kendi yaptığı çeşmenin tahta oluşunu tamir ediyor, selamlaştık geçtim. Az ilerde yolun kenarında oba mezarlığının içinden geçerken geçmişlerimize fatiha çönderdim. Mezarlığı geçince aşağıda, koyağın içinde, yolun üstüyle beraber bir yayla damı gözüme ilişti. Yayla damının önünde öfkesi sesinin tonundan belli olan bir kadın bağırıp çağırıyordu. Biraz daha yaklaştım bu yayla evi Sulu Hasan'ın evi o kadın da Sulu Hasan'ın karısı Ebişti. Ebiş bizim bahçeden komşumuz bahçe sulama kavgaları meşhur. Ayağına çabuk, çalışkan, canitez gittiği her yere nerdeyse çıplak ayakla giden tipik bir Çetmili komşumuz. Ebiş gelince hayırola derdin ne dedim. Beni görünce biraz sakinleşmeye çalışarak derdi de yoğola dermanı da a gülüm sen nerden gelin gel bakayım dedi. Damın önüne oturduk. Kadın bana derdini döktü indirdi. Şikayeti inekleri şendeği duvarın altında gara donları dürgüye gelip de canavarlar taklayasica mezetler varya Çileklerin Çeritgilin bide Galaycı Hüseyi'nin inekleri; hep bir ol, tek sıra yola düş, doğruca Gaynar pınarın altından, Gümbür devîğin yanından Çıracın Goyağından, doğru Keller goyağına gitmişler. Başköy sınırına geçmişler. Gün anasının koinundan çıkalı beri şakırdarız yeni bulduk geldik. Allah'tan korumalara yakalanmadık. Değilse bir sürü cerme verecektik. Yemeyesice zıkkım olasıca o gadar otu purçu yeşilliği çiğneye çiğneye Keller goyağına gitmenin alemleri ne. Yoğol a ganrışık yoğol. Mal olsun insan olsun kafası yukarda mı? Benisemde dahi semtine yaklaşma, gapına bastırma. Allah belasını vere diyerek daha aklıma gelmeyen bir sürü beddualara ard ardına sıralayıp kara ineklere ileniyor bir yandan da otur gülü kalkma yemek yiyeceğiz diye benim kalkmama engel olmama çalışıyordu.

Ebiş gelince, ne yiyeceğiz dedim. Allah ne veriyse dedi. O sırada damın arkasında Ebiş gelincenin kızları Meyrem, Fadime ve Fatma ekmek atıyorlardı. Açık havada ekmek yapmakda bir başka oluyor canım. Yayla havası serin, odun, kırma, çilimpibol, yardımında varsa değme keyfine.

Ebiş gelince kızı Meyrem ablaya bağırdı.

Gayz Meyrem şu ardıcın gölgesine sofrayı kurun Veliyi de uyandırın çabuk diye bağırdı. Veli abi köy-

den gelmiş biraz istirahat için damda uyuyormuş. Sofrayı kurdular. Ortalığı bir taze ekmek kokusu sardı. Toplandık Ebiş gelince, Veli abi ben yemeğe başladık. Sofrada keş, kaymak, tereyağı, bal vardı. Balı Asarcıktan Ebiş Ali dayı Veli abiyle göndermiş. Asıl önemli olan azık kabına sarılmış soğumasın diye üstü örtünmüş buğur buğur buğlanan bir kucak dolusu Gatmer. **Birden gözlerim parladı. Gatmeri görünce öbür yiyecekler ikinci sıraya düştü.** Gayri ihtiyari, gelince gatmer neli diye sordum. Ebiş gelince selem gatmeri dedi. Onun için bu sıradan bir olaydı ama benim için öyle değildi. Çünkü enaz on senedir selem gatmeri yemiyordum. Ker-di kendime neye niyet neye gışmet dedim. Ebiş gelince kusura bakma gülü dedi ottan purçtan yemek yapıyoruz ne kusuru gelince. Benim için bu bir veli nimettir dedim. Allah senden razı olsun. Taze çaylar, sıcak gatmerin doyulur mu tadına. El gibi gatmerler yel gibi gidiyor kaç tane yedim hatırlamıyorum elinizin artığı bir güzel doyduk. Bu arada vakitte ikindi üzeri oldu.

Bir an evvel Musa gölüne varmayı kafamdan geçiriyordum. Ebiş gelince benim çantayı getirdi çantanın ağızı açık içinde dört beş tanede dergi vardı. Ebiş gelince maşallah gülü dedi dağa gitsenizde bağa gitsenizde her tarafta ders çalışsınız dedi. (Gelince dedim bunlar ders kitabı değil bu Çetmi'nin Sesi Dergisi, vakfımızın yayın organı, köyden köylüden haber veriyor.) Ne bileyin a güzel gülüm bizim gibi cahiller onları nasıl okusun. Sen okumazsan, Veli abi okusun, sen dinle dedim bir dergi bıraktım çok sevin-diler. Ama dedim daha bitmedi dergide bizim elinizin artığı sayfamız var orada yemek tarifleride yazıyoruz. Eğer müsaade edersen şu selem gatmerini bir tarif ette okuyucularımızla paylaşalım dedim. Utansada nazetsede ayıp olur desede Veli abinin yardımıyla ısrarımıza dayanamayıp razı oldu.

A güzel gülüm ben şimdi iki kelimeyi bir araya getiremem dedi. Çantadan kağıt kalemi çıkardım. Buyur bakalım Ebiş gelince dedim.

Selem gatmeri:

Kullanılacak malzemeler:

Selem otu: Baharila yaylalarımızın hepsinde olur oba göçünün ilk zamanları toplanır. Akpınar yaylasının selemi lezzetli olanıdır. (Soğan Pirasa ailesinden yabancı bir ot)

Un: Kepeği fazla elenmemiş çavdar unu dörtte bir ak'buğday unu karıştırılacak.

Su: Bildiğimiz hamur yağurma suyu temiz su. Köyümüzün dağımızın suları hep güzel.

Soğan-Tuz: Tat vermesi için kullanılır.

Biber: İsteğe göre acı yada tatlı pul biber, az acı iyi olur.

Yağ tereyağı: Gatmer piştikten sonra yağlamak

için az tuzlu tereyağı kullanılırsa iyi olur.

Saç: Çiğ gatmeri pişirmek için.

Senid: Ayaklı yada ayaksız çeşidi var. Çam ağacından tek parça halinde budaksız ağaçtan yapılması gerekir. Delibaki Yusuf, Abdurahmanın Hüseyin yada onun oğulları Abdurahman, Ahmet, (Acı biber Mustafa Güven) boy aynasının Mehemmet sağ olsunlar hepsi iyi usta.

Odun çalı çırpı: Saçın altında yakmak için.

Yapılışı:

Evvela yeteri kadar selem toplanır. Selem yapraklarını rahat toplamak için bir öncek, dokuma öncek yoksa azık çıkışı gibi bir şeyi belinize önlük gibi bağlayabilirsiniz. Kuşağa bağlı uzunca topörüm ve ucunda buynuz saplı ucu biraz küt bıçak kullanılacak.

Selem toplar bol su ile güzelce yıkanır. Selem otu suyu ilkilmesi için bir kenara yığılır. Suyu ilkilen selem senidin üzerinde ince ince kıyılır. İçine katkı olsun diye biraz soğan doğranabilir. Tuzu biberi kıyılmış soğanı ve salata yapacakmış gibi hazırladığımız selemi büyükçe bir leğende güzel karıştırıp harmanlayıp üstü örtülür.

Hamur güzelce yoğurulur. Ağaç teknede yoğrulan hamur üzerine bez cinsi bir örtü örtülerek senidin altına konur.

Ateşi yakıp saç ateşin üzerine dengeli biçimde yerleştirilir.

Selem gatmerini yapacak kişi ateşin yakınına tekneyi ve senidi kurar işe başlar.

Ayrıyeten sacın başında da bir kişi olsa iyi olur. Bir yandan gatmer yapıp, bir yandan pişirmek zordur.

Gatmeri yapan kişi hamur bezelerini fazla büyük almalı senidin üzerindeki un ve uğrayı eksik etmemeli. Hamur bezesini mümkün olduğu kadar ince açmalı. Kalın açılan bezeden yapılan gatmer hamur topağı gibi olur iyi pişmez.

Açılan hamur daire halindedir. Hazırlanan selem, yeteri kadar alınıp açılan hamurun ortasına konulur. Yarım ay şeklinde serilir. Boş kalan yufka kısmı selem üstüne kapatılır. Yarım ay şeklinde gatmer yapılmıştır. Kenarları iyice kapansın diye basalaklanır. Hava alacak yer bırakılmaz. Hazırlanan gatmer iki elle dikkatlice saca konur. Sacın altındaki ateş ayarlı olmalı. Gatmer o yana bu yana çevirerek güzelce yakmadan pişirilir. Soğumasın diye sacın yakınına konur. Bu şekilde istediğiniz kadar yapıp yığabilirsiniz. Ha aklıma gelmişken sacda gatmer pişirirken şişi dikkatli kullanmak lazım gatmeri delmeden yırtmadan pişirmek lazım yaptığınız gatmerleri tereyağıyla güzelce yağlayıp çayla yada ayrılan isteğinize göre yiyebilirsiniz.

Buyrun afiyet olsun

Yiyenler şifa bulsun

Çay da çok güzel olmuş

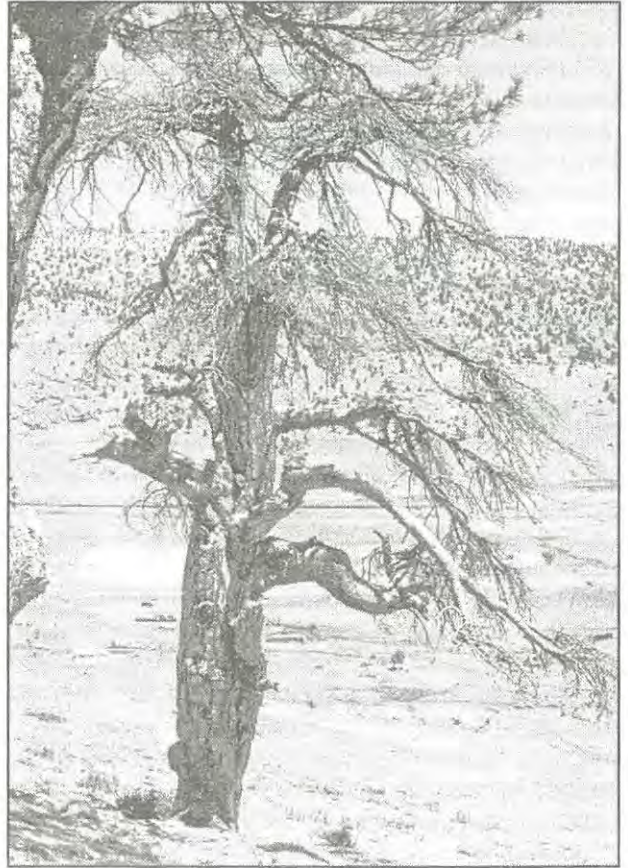
Bir bardak daha dolsun, dedi tarifi bitirdi. Ebiş gelince maşallah şair gibi bitirdin. Ne güzel oldu dedim. Şairlik ne gezer gülüm dedi Allah onu size vermiş şiir duymak istersen Meyrem halanı dinleyeceksin (Abdurahmanın Hüseyinin karısı) dedi.

Ebiş gelince çok teşekkür ederim sağol çok memnun oldum Allah senden razı olsun dedim.

Cümlemizden, inşallah dedi. Ben çok geç kaldım müsaade isteyeyim akşam olmadan Musa Gölüne varsam iyi olur dedim. Müsaade Allah'tan gülü dedi. Çantamı alıp yola çıktım. Ebiş gelincem arkamdan bağırdı. Durbi durbi bekle geldim dedi. Durdum bekledim. Nerdeyse unutuyordum Şerife ebende, ananda bu gatmeri çok sever. Şu gatmerleri onlara götür dedi. Gazete kağıdına sarılmış dört beş gatmeri çantama koydu. Ben tekrar teşekkür ettim yola koyuldum.

Arkamdan seslendi herkese selam söyle yolun açık olsun dedi. Bende el sallayıp ayrıldım.

Sağlık ve selamette olun. hoşçakalın.

Kökte onu besleyecek bir damla su varsa dallardan birisi mutlaka yeşerecektir.

DUA

Kadriye AKKOCA

Bismillahirrahmanirrahim
 Allah' ım;
 Lutfet ki, gittiğimiz her yere barış götürebilelim.
 Bölücü değil, bağdaştırıcı, birleştirici olabilelim.
 Nefret olan yere sevgi,yaralanma olan yere affedicilik,
 Kuşku olan yere inanç, ümitsizlik olan yere ümit,
 Karanlık olan yere aydınlık
 Üzüntü olan yere sevinç saçıcı olmayı bize lutfet ya Rabbi...
 Kusurları gören değil, kusurları örtenlerden;
 Teselli arayanlardan değil, teselli verenlerden;
 Anlayış bekleyenlerden değil, anlayış gösterenlerden;
 Yalnız sevmeyi isteyenlerden değil,sevenlerden Olmamıza yardım et...
 Yağmur gibi Hiçbir şey ayırt etmeyip
 Aktığı her yere canlılık bahşedenlerden;
 Güneş gibi Hiçbir şey ayırt etmeyip
 Işığıyla tüm varlıkları aydınlatanlardan;
 Toprak gibi Her şey üstüne bastığı halde,
 Hiçbir şeyini esirgemeyip, Nimetlerini herkese verenlerden olmayı
 Bize lutfet...
 Alan ellerin değil, veren ellerin; Affedici olduğu için affedilenlerin;
 Hak ile doğan, Hak ile yaşayan, Hak ile ölenlerin
 Sonsuz hayatta yeniden doğanların safına katılmayı Bizlere nasip eyle...
 AMİN.

Camilerimiz... Onlar vatanın tapusu cennetin kapusudurlar.

HAYATA

Temsilciliklerimizden

EVLENENLER

Antalya'da ikamet etmekte olan sayın Baki DARCAN'ın oğlu Mehmet DARCAN, Sayın Ömer DARCAN'ın kızı Şerife DARCAN. 14/10/2001 Tarihinde

Antalya'da ikamet etmekte olan Sayın Necati UÇAR'ın oğlu Konya'da ikamet etmekte olan Rahmetli Remzi YILDIRIM'ın Kızı Sayın Sümerya YILDIRIM 28/10/2001 Tarihinde.

Antalya'da ikamet etmekte olan Sayın Mustafa OĞUZ'un oğlu Kenan OĞUZ. Antalya'da ikamet etmekte olan Sayın Dede BOZDEMİR'in Kızı Seher BOZDEMİR 21/10/2001 Tarihinde.

Antalya'da ikamet etmekte olan Sayın Hüseyin TOPKARA'nın oğlu Erdoğan TOPKARA, Elmalı'lı Ramazan KÜRŞAT'ın kızı Zeliha KÜRŞAT ile 11/11/2001 tarihinde

Hüsem oğlu Ahmet ASLAN
Yusuf kızı Meryem KARADENİZ

Mevlüt oğlu Hüseyin VAROL
Mehmet kızı Gülbeyaz AKGÜL
Mustafa oğlu Mehmet ERGÜL
Alim kızı Seher KARADUMAN

Hüseyin oğlu Mehmet AKDENİZ
Süleyman kızı Halide HANIM

Eski muhtarlarımızdan Merhum
Yusuf Akbay ve Eşi

tarihinde evlenmişlerdir. Yeni evli çiftlere ömür
boyu mutluluklar dileriz.

GEÇMİŞ OLSUN

Gebeş karısı olarak bilinen değerli evlatlar yetiştiren Emine ÖNDER teyzemiz ve sevenlerine

Çetmi Kasabasında sosyal konularda her zaman ismini duyduğumuz camilerimize geçen emeği, düşünlerde, hacı yemeklerinde baş aşçılık yapan değerli büyüğümüz Hacı Mustafa Özel amcamıza ailesi ve sevdiklerine vakfımız ve dergimiz adına geçmiş olsun der, acil şifalar dileriz.

VEFAT EDENLER

Yusuf AKBAY
Ayşe SOLMAZ

vefat etmişlerdir. Cenab-ı Hak'dan rahmet diler, yakınlarına sabrı cemil niyaz ederiz.

Merhum Mehmet Tıkır, eşi Ayşe Tıkır, oğlu İbrahim ve torunları

EFSA NELERDEN SEÇMELER

Arşiv

SATUK BUĞRA HAN EFSANESİ

Karahanlılar Devleti'nin Kuruluşu

Türklerin Müslüman olması ve ilk İslâm - Türk Devleti Karahanlılar Devleti'nin kuruluşuyla ilgili efsanedir.

Efsaneye göre; "Allah'ın Resûlü Muhammed Mi'râc'a çıktığı gece, peygamberler arasında tanımadığı bir kimseyi görmüş ve Cebrail'e hangi peygamber olduğunu sormuş. Cebrail, onun peygamber değil. 333 yıl sonra, Türkistan'ı İslâmiyet'e sokacak Satuk Buğra Han'ın ruhu olduğu cevabını vermiş. Hazreti Peygamber sonsuz bir sevinç içinde yere inmiş ve Türkler arasında dinini yayacak olan Buğra Han'a dua etmiş; ashabı da onu görmek istemiş. Hazreti Muhammed, arzularını kabul edince; başlarında Türk külâhı ve silâhlı kırk atlı selâm vererek yaklaşmış. Bunlar Buğra Han ve arkadaşlarının ruhları imiş. Aralarında Türk hanına hidâyet yolunu gösteren Sâmanî Ebû Nasr da varmış. Ebû Nasr, idare edecek bir vilâyete sahip olmadığından, Türkler arasında İslâmiyet'i yaymak amacıyla ticarete başlamış. Bir gün rüyâsında Peygamber'in kendisine; "Kalk, Türkistan yolunu tut! Orada tekin Abdülkerim Satuk Buğra Han Müslüman olmak için seni bekliyor" demiş. Bunun üzerine o da sevinerek, 300 kişilik bir kervanla yola çıkmış. Buğra Han, o zamanlar on iki yaşına ermişti. Doğuşunda olağanüstü olaylar meydana gelmiş; yer sarsılmış, kış mevsiminde bağ ve çayır lar ona bazı haberler vermişti. Ebû Nasr ile Endicân'da (Andican) karşılaşarak Müslüman olmuş ve ilk Müslüman Türk devleti olan Karahanlılar devletini 926-955 yılları arasında yönetmiştir.

Anadolu efsaneleri, Anadolu'nun adıyla başlar. Neden Anadolu derler? Her karış toprağı bir efsaneyi dile getiren bu ülkenin de diyeceğı vardır elbet? Çok uzaklara gitmeye lüzum yok... Şöyle Anadolu'nun ortasına, Ankara'ya yakın Kızılcahamam'a kadar uzanalım. Biraz ilerde Taşlıca köyü var. Köyün yanibaşında bir taş oluk, oluğun yanibaşında da bir yatır vardır. Anadolu dile gelir, ağızlar açılır, başlar anlatmaya...

Türk sultan asker toplar, sefere çıkar, dağ-taş, dere-tepe aşarlar. Ağustos güneşi, dudakları çatlatır, asker su diye kıvrınmaya başlar. İşte bu sırada, tâ karşiki tepelerden omuzunda ayran bakracı, ak saçlı bir nine görünür. Yanık dudakların tek umudu bu ihtiyaç anada. Kadın, buradaki taş oluğun başına gelir, ayranını döker. Askerler oluğun başına üşüşürler. Manga manga, bölük bölük elerindeki bakır mataraları doldururlar.

- Doldur oğlum!
- Dolu ana...
- Doldurun yiğitlerim!
- Ana dolu...

İhtiyar anne "doldur!" dedikçe askerler "ana dolu!" diyerek, buz gibi ayranla bağır larını serinletirler. Öyle ki bir bakraç ayran, koca bir ordunun susuzluğunu giderir.

O güne dek "Belde-i Rûm" olan bu kutsal toprakların adı da "Anadolu" olur.

Oluğun yanındaki mezarın bu ihtiyaç, kerâmet sahibi anaya ait olduğunu söylerler ve ziyaret ederler. Hattâ son yıllara kadar, bu mübarek ananın köyü olan Taşlıca'dan vergi alınmadığını da ilâve ederler...*

*Dr. Mehmet Önder: Şehirden Şehire. C. I., Doğan kardeş Mat., İst. 1972 s. 5.

ANADOLU ADININ EFSANESİ

**ANTALYA-KONYA
KÜLTÜR ARAŞTIRMA VE
YARDIMLAŞMA DERNEĞİ**

Mehmet Karaca
Başkan

Hüseyin Yıldız
Genel Sekreter

Güllük Cad. Bilginer Apt. Kat:2 No: 5 ANTALYA
Tel. : 0.242-248 32 62 Cep: 0.533-621 25 57

MEKAN
İnşaat Taahhüt Tur. Tic.

*Bütün hemşekerlerimizin Kurban Bayramlarını
tebrik eder, esenlikler dileriz.*

Tel. : 0.242-621 25 57 - 337 00 23
Cep: 0.533-621 25 57 0.535-219 54 22

HACI AHMET EFENDİ

Said YAKUT

Hacı Ahmet Efendi 23 yaşında 1.80.boylarında, ince esmer, mütevazı sabırlı, azimli,hoşgörülü ve akıllı bir insandı. Tahsilini Ermenek ve Hadim medreselerinde başarıyla tamamlamış ve hocalık diploması almıştır. Bütün bu tahsilinin üzerine o yıllarda Seydişehir'de bulunan Seydi Harunu Hz.'den de ders ve izahatlar almıştır. Hadim, Seydişehir yöresinde tanınarak nam salmış olan hocamız 23 yaşlarında iken 1870 yılında Çetmi köyünden hicret ederek bir at üzerinde, bütün köyleri, kasabaları ve şehirleri geçerek günler sonra Hatay iline bağlı Dörtöl'da konaklamıştır.

Ahmet Hoca, küçük yaşlarda babasını kaybettiği için Çetmi'de annesini ve küçük kardeşi selimeyi bırakarak Dörtöla gitmek zorunda kalmıştır. Aslında bu hicrette en büyük etken Hocası Seydi Haruni Hz.'nin, bir sohbetinde "Ahmet sen Güneye gideceksin"müjdesini vermesidir. Ve daha sonra :seninle birlikte orada aydınlık ve mutlu bir nesil yetişecek demesidir. Hacı Ahmet Efendi Dörtöl'a yerleştikten sonra kısa zamanda sevilip sayılan bir kişi olup gönüllerde taht kurmuş. Çevrede Konyalı Hoca olarak anılıp nam salmıştır. Dörtöl Çaylı Köyüne yerleşen hocamıza burada yerli halk tarafından 125 dönüm tarla, 35 dönüm bahçe edinmesi sağlanmıştır. Kardeşi ve annesini sık sık ziyaret eden hoca her seferinde hocası Seydi Haruni Hz.'de mutlaka görüşüp gidermiş. Hoca Çetmi'ye 9 sıra'ı rahim gerçekleştirmiştir. Hacı Ahmet Efendinin kızı o günlerde oranın sayılır şahıslarından olan Hacı İsmail Ağanın oğlu ile evlendirilir. Kız kardeşi Selime'yi de Çetmi'de Çırıklı Hacı Recep ile evlendirmiştir. (Çırıklı Hacı Recep; Ali Usta'nın, Maraşlı Mehmet'in, Hatip Hoca karısı Ayşe'nin, Kadioğlu'nun anası Emine'nin, Halil'in Baki'nin anası Fadime'nin babalarıdır.) Kardeşi Selime'yi evlendirdikten sonra, annesini de yanına alıp Dörtöl Çaylı'ya beraberinde götürür. Ahmet Hoca'nın Kara Hafız, Mehmet Efendi, Hüsem Abdi, Kadir, Şevki Hasan isminde beş oğlu, Selime isminde bir de kızı vardı. Ahmet Efendi'nin şu andaki nesli YAKUT AİLESİ olarak geçmektedir. Dörtöl Çaylı ve Yeşilköy olmak üzere geniş bir nüfusa sahiptirler.

Ahmet Hoca'nın Çetmi'den nereye gittiğini tam olarak bilen yokmuş. Sadece Mersin-Hatay yöresine gittiği sanılıyormuş. Biz de Yakut ailesi olarak Ahmet

Hoca'nın (dedemizin) Konya'dan geldiğini duyardık. Ama, Çetmi ismini hiç duymuyorduk. Bu bilmece devam ederken, merhum Ahmet YAZICI (Hatip Hoca) 1947 yılında Maraş'tan gelirken Dörtöl'lu birisiyle tanışır. O na bu yörede Ahmet isminde bir dayıların olduğunu ama izini bulamadıklarını anlatır. O şahıs ta Dörtöl Çaylı'da Konya'dan gelen birisinin olduğunu ve oğullarının isimlerini söyler. Bunun üzerine Hatip Hoca, Kara Hafız'ın kapısını çalar. Ve yıllar süren hasretlik biter. Akriba bağları tekrar kurulur, tanışılır, anlaşılır. Bu olay, birbirinden uzak akrabaların ilk buluşmasıdır. Ben o zaman Ahmet YAZICI Hoca'yı görüşüp tanıdım.

Şu anda Çetmi'de yaşayan akrabalarımıza gelince; İhsan YAZICI, Cemal YAZICI ve bütün akrabaları, Baki ULUTAŞ sülalesi, Kadioğlu sülalesi, Maraşlılar (Falcı), Baki Mehmetgil, Ali Ustalar (Baki Çavuş, Tıkrı Fadime, Emine COŞKUN {Boz Hasan karısı}, Selime ERTEK {Ekiz Selime}, Ayşe Hanım {Mehmet ZENGİN'in annesi}, Fatma SOLMAZ ve bunların nesilleridir.

Değerli hemşehrilerim, ben ilk kez 1972 yılında Çetmi'yi ziyarete gelip akriba bağlarımı rahmetli İhsan dayımdan öğrendim. Daha sonra, 1998 Ekim ayında, en son 2000 yılında Çetmi'liler gününde Çetmi'ye Çetmi'li olarak geldim. Mümkün merteye akrabalarım, akranlarım ve genç nesille tanışma ve konuşma fırsatı buldum. Şu an, Dörtöl Çaylı'da ikamet etmekteyim. Kapımız akrabamız olsun veya olmasın, bütün Çetmi'li kardeşlerimize açıktır. Bu dünyadan göçenlere rahmet, kalanlarımıza da sağlık ve mutluluklar temenni ederim.

Sait YAKUT
Çaylı Köyü-Dörtöl-HATAY

AY-BEBE KONFEKSİYON

Bebe-Çocuk - İmalat ve Toptan Satış

Bütün hemşehrilerimizin Kurban
Bayramlarını tebrik eder, esenlikler dileriz.

Mehmet - Yusuf Aydoğdu

Genç Osman Çarşısı A Blok No. 80
Tel. : 0.224-255 37 84 BURSA

KIRK YAŞINA VARMIŞ BİR EŞEĞİN HİKAYESİ

Ahmet ÖZEL

Ön ayağı çakılı arkası yalın
Ağa ben yaşlandım bir katır alın
Belki rahmet okursunuz sonunda varın
Yaş kemalin buldu eşek neylesin.

Yuların sorarsan vakete zincir
Ağa kendin binme çocuğu bindir
Eğer bana acırsan heybeyi indir
Yaş kemalin buldu eşek neylesin.

Gocacık kınılmış haberim mi var
Beni dövme gayrı yenisini al
Dükkanlarda yoksa Gök Mahmut'ta var
Yaş kemalin buldu eşek neylesin.

Bir avuç samanı vaktinde yemez
Kırk sene aç kalsa ben açım demez
Çok zaman kahrından eve de gelmez
Yaş kemalin buldu eşek neylesin.

Yaşını sorarsan tam kırk yaşında
Gece gündüz Bolay görür düşünde
Onca yıldır hile yapmaz işinde
Yaş kemalin buldu eşek neylesin.

Semer dokuz parça dökülmüş palan
Varmı sözlerimde bilemem yalan
Bundan çok şey anlar Ah! Arif olan
Yaş kemalin buldu eşek neylesin.n

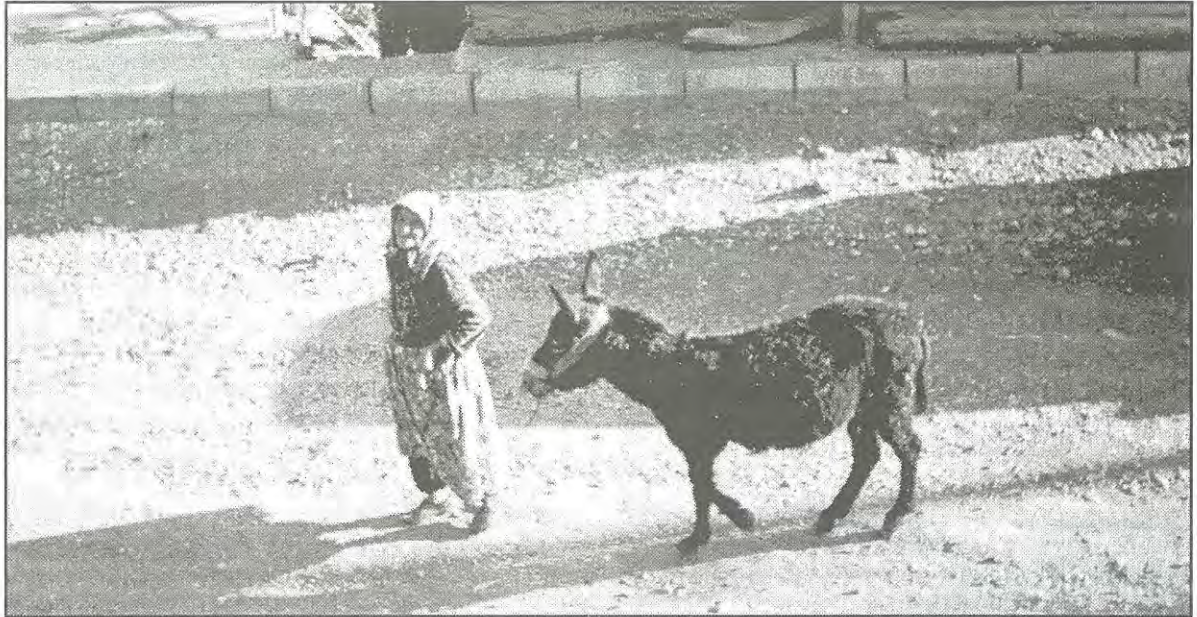
Yatınca kalkamaz dayak atarlar
Bu kıslamaz diy? çalım satarlar
En sonunda bir abdala satarlar
Yaş kemalin buldu eşek neylesin.

Yaşı kırk olunca eşek neylesin
Artık çöplüklerde gönlün eylesin
Ahmet ÖZEL ona destan söylesin
Yaş kemalin buldu eşek neylesin.

Yaşım kırk oluca ne olur halim
Ağam çok iyidir Abılam zalim
Derdimi demeye varmıyor dilim
Yaş kemalin buldu eşek neylesin.

Çetmi'nin Sesi'ne destan hatıra
Ahmet ÖZEL yazmış bak sıra sıra
Değişmezdim onu birkaç katıra
Yaş kemalin buldu eşek neylesin.

ÇETMİ KASABASI-1975.

Yaş kemale erdi eşek neylesin

ŞİFA REÇETELERİ

Anonim

Hiçbir şeyi sebepsiz yaratmayan Cenab-ı Hak tabiatında mevcut olan bunca bitki ve canlıyı da içlerinde gizlediği hikmet ve şifalarıyla birlikte yaratmıştır. Bu yüzdendir ki şükürlerin en güzeli Allah-ü Teala'ya selat ve selamların en güzeli ise O'nun yüce Resulü Muhammed Mustafa (s.a.v.) O'nun al ve ashabının üzerine olsun diyerek söze başlamak istiyorum.

Evet Rabbimiz, bunca canlıyı binlerce hikmetle yarattı dedik, yeterki bu canlı ve nebatlardan istifade etmesini bilelim. İnsanoğlunun var olduğu günden şimdiki zaman dilimine gelinceye kadar insanlık pek çok hastalıkla karşılaşmış; fakat derdi veren Rabbi'nin dermanını da doğada gizlemiş olduğunu bildiğinden araştırmış, denemeler yapmış ve sonunda keşfetmiş, dertlerine derman olacak şifa kaynaklarını bundan dolayıdır ki insanoğlu geçmişten günümüze birçok hazır ilacı da Allah tarafından kendilerine bir reçete olarak sunulan şifalı bitkilerden elde etmektedir. Hazır ilaçların insanlığın ilgisini cezbeden yönü çok çabuk tesir etmeleri oldu ve bir dönem bütün dünya bu sanayi ilaçlarına çok fazla rağbet gösterdi. Fakat baktı ki zaran yararından çok, tekrar geri döndü böylelikle bitki terkiplerine.

Çünkü modern ilaç sanayisinde oluşturulan ilaçların terkiibinde bir çok bitki kullanılmaktadır. O'nun için ilaçlar istenmeyen yan etkiler göstermektedirler. Vücudun bir kısmını onarıırken diğer kısmını tabiri caizse yıkmaktadırlar. Halbuki bitkiler tabii halde hiçbir yan etki göstermezler bir derde deva olurken bunun yanında siz farkında olmadan 8-10 rahatsızlığımızı da tedavi ederler.

Şunu da unutmayalım ki yediğimiz meyve ve sebzelerin hemen hepsi tedavi edici olduğu kadar üstün bir koruyucu özelliğe de sahiptir. Vücudumuzun ihtiyacı olan vitaminler ve antibiyotikleri ilaçlardan almıyoruz, bunları balık, havuç, elma gibi canlı veya bitkilerden elde ediyoruz. Bu demek değildir ki vücudumuzu sebze ve meyveler kendi kendine tedavi etmektedir. Zaten hastalıklarımızın çoğu da bir imtihan vesilesi olarak bunların eksik alınması hasebiyle ortaya çıkıyor.

Şu da bir gerçektir ki hiç şüphesiz insanın herhangi bir şeyden daha fazla yarar elde etmesi o hususta sahip olduğu bilgi ve deneyim derecesindedir. Bizde sizlerin tabiatın bize sunduğu şifa reçeteleri hakkında bilgi ve deneyimimizi artırmak için çok kolay bula-

bileceğiniz şifalı bitkilerimizden oluşturacağınız terkiplerle sizleri daha az ilaç kullanmaya teşvik ederek sağlıklı bir yaşam temenni ediyoruz.

Çocuklarda İştahsızlık: Küçük çocuklardaki iştahsızlık, isteksizlik ve yorgunluğa karşı kekik otu banyosu tavsiye ederiz. 50 gr. bitki akşamdan soğuk suya konur, ertesi gün bitkiler'e ısıtılır ve kaynama noktasına gelince bitkiler süzülerek atılır. Elde edilen su banyo suyuna katılır. Çocuk kalp hızına kadar banyo suyunun içine oturtulur. 20 dk. süre ile suyun içinde kalır. Daha sonra çıkarılarak kurulanır. Bu uygulama hergün tekrarlanır. Ayrıca çocuğa gün boyu bir fincan taze ısırgan otu yudum yudum içirilir. (Bir günde bir fincan) bu uygulamalardan sonra çocuk tanınmayacak kadar değişecektir, iştahı açılır, koşup oynamaktan zevk almaya başlar.

Saçlar Dökülmesi: 20 bardak kaynar suya 1 çorba kaşığı çok ince kıyılmış ısırgan otu konur, yarım saat bekletildikten sonra temiz ve ince bir tülbentten süzülür. Yatmadan önce bu su ile saç diplerine ovularak yıkanır.

Halsizlik ve Kansızlık: Yüzde solgunluk, nefes darlığı, çarpıntı, sık sık burun kanaması, dilde acılık, iştahsızlık ve bazen kusma şeklinde belirtiler veren kansızlık ve halsizlik için şu formül uygulanabilir.

İki su bardağı çiğ sütün içine bir tatlı kaşığı dövülmüş tatlı badem konup kaynatılır. Üzerinde bir çay bardağı üzüm pekmezi ilave edildikten sonra içilir. Bu işlem hergün tekrarlanır.

HAYAT KAYNAĞI VİTAMİNLER

PP Vitamini: Eksikliği sindirim ve sinir bozukluklarına özellikle "Pellegra" denilen hastalığa sebep olan PP vitamini birçok gıda maddesinde bulunmaktadır. Bu gıdalar şunlardır: Limon, Portakal, Domates, Maydanoz, Kırmızı Lahana, Karnabahar, Kereviz, Karpuz, Çilek, Pancar yaprağı, Kuşkonmaz, Fasulye, Bakla, Bamya, Balkabağı, Bezelye, Tere, Pazı, Frenk Salatası, Hindibaba, Ayuğ, Elma, Beyin, Böbrek ve Hindi eti.

E Vitamini: Eksikliği durumlarında özellikle deneylerde isbat edilmiş kısırlık durumu baş gösterir. Yani üreme üzerinde çok büyük etkisi vardır. Ayrıca damar sertliğini önlemede de çok faydası görülür. Bunun yanında bu vitamin hayatımızı belirli bir şekle sokar, enerji kaynağı hükmündedir. Günde 10 gr. alın-

ması gerekir. Fakat kısırlık anında bunu artırmak gerekir. Yaklaşık 100 gr. kadar artırılmalıdır. 100 gr. hesabıyla; buğdayda 30 mg. Salata da 55 mg., mısır tohumunda 23 mg. Bulunmaktadır. Fakat beyaz ekmeklerde bulunma oranı oldukça azdır.

YAZ MEYVALARININ KIYMETİNİ BİLELİM

Yaz meyvalarında kayısı ve şeftali vitamin yönünden çok zengindir. Özellikle şeftali bol miktarda A vitamini ihtiva eder. Bu sebeple her iki meyve de vücuda enerji ve zindelik verir. Kayısının güzel kokulu meyvası, şeftalinin ise hem insanın susuzluğunu gideren meyvası, hem de yaprakları ve çiçekleri şifa kaynağıdır.

Kayısı ile daha iştahlısınız:

Şekerpare, Takoğlu, İmrohor, Muhittin Bey, Hacıkız, Darende gibi çeşitleri olan kayısı, ülkemizin birçok yerinde yetişir. Ancak Malatya kayısı üretiminde daha ön sıralarda yer alır. Kayısının sulu tatlı ve güzel kokulu meyvası sinir zafiyetlerini giderir, uyku verir iştah açar. Hastalıklardan sonra nekahat devresini kısaltır. Kansızlığı tedavi eder, cildi yumuşatarak yüz ve boyunlarda tazelik ve güzellik verir. Ayrıca karaciğeri besler, allerjilerde fayda sağlar. Kayısının acı tohumlarının fazlası zehirlenmelere yol açar. Ancak bağırsak parazitlerini öldürmek için miktarı az olmak şartıyla kullanılabilir.

Şeftali böbreğin dostu:

Hem çiçeği, hem meyvası, hem de yaprağı şifa kaynağı olan şeftali safra kesesi ve böbrekler için çok faydalıdır. Çiçeklerinden yapılan çay kabızlığı giderir. Bağırsak solucanlarını düşürür şeftali yapraklarından yapılan çay ise safra kesesi ve böbrek taşlarına çok etkilidir.

Tesirini göstermesi için uzun müddet içilmelidir. Meyvası bol miktarda idrar söktürdüğü için idrar yollarını temizler, susuzluğu giderir. Vücuda serinlik verir, basur memelerinin verdiği rahatsızlık şeftali yendiği zaman azalır. Ancak bazı bünyelerde kabızlık yaptığı için basurluların dikkatli yemesi gerekir. Ayrıca şeftali çekirdeklerinde "asithira siyonik" denilen etkili bir zehir vardır aman dikkat edelim.

Kırıksıklıklara Melise otu ile karşı koyun:

30-35 yaşlarından itibaren hatta daha genç yaşlarda ciltte görülmeye başlayan kırıksıklıklar özellikle hanımları çok rahatsız eder, bazı insanları yaşlanma psikolojisine iter.

Evet sevgili okuyucular cildin parlak kırıksız ve

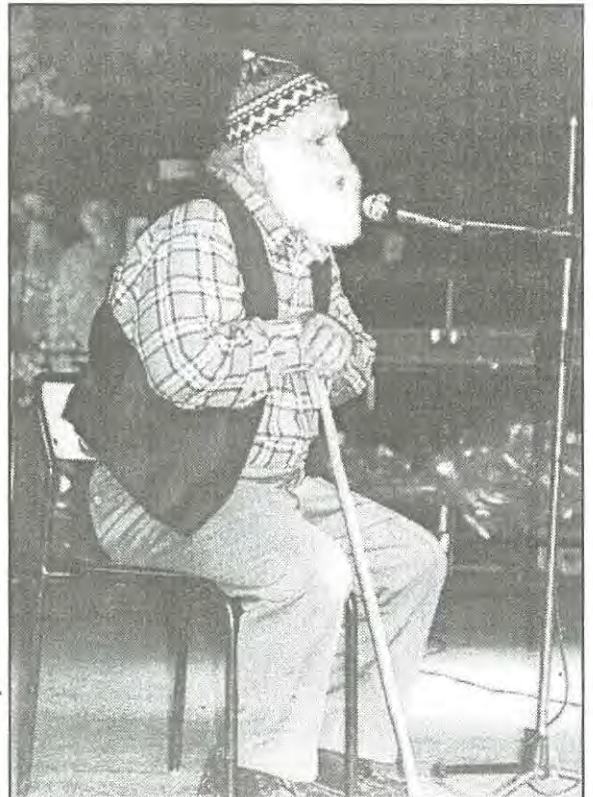
duru olması herkesin arzusudur öyle mi? Ama üzülmeyin bu çok da zor değil. Bunu sağlayabilecek harika bir bitki var MELİSE...

Gerçekten melisa yaprakları ve tomurcukları içerdikleri madensel tuzlar ve yağlar sayesinde cildi tazeler yaşlanmasını geciktirir ve ince kırıksıklıkları giderir. Halk arasında "oğul otu" olarak da bilinen bu şifalı bitki ile yapılacak buhar ve tonik cilde uygulanır. Birtas kaynamış suya bir avuç melisa konur. Bir iki dakika kaynadıktan sonra yüz, bu suyun buharına tutulur. Bu işlem 10 dakika sürdürülür. Buhardan sonra melisa ile yapılmış cilt toniği ile cilt yıkanır. Pamuğu toniğe batırıp bol sulu bir biçimde hafif hafif bastırarak yıkamak daha uygundur.

Nasıl Yapacaksınız?

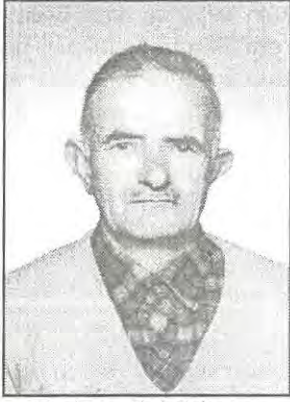
Yüz toniği hazırlamak oldukça kolaydır. Bir su bardağı ölçüsünde kaynar suya bir çorba kaşığı melisa konur. Üstü kapalı olarak kısık ateşte 5 dakika kaynatılır. Ateşten indirildikten sonra 20 dakika dinlenmeye bırakılır. Sonra süzülür. İşte cildiniz için harika toniğiniz hazır.

Buhar ve tonik bakımını yapmadan önce cildi iyi cins zeytinyağı sabunu veya defne sabunu ile masaj yaparak yıkamalıdır. Bu formül her türlü cilde uygun ve etkilidir. Kırıksıklıkları giderir.

TAZİYE - TEŞEKKÜR

Mehmet EREN

Merhum Abdullah Eren

Değerli
Hemşehrilerimiz
Kasabamızda
çalışkanlığı, dürüstlüğü
ve renkli kişiliğiyle tanı-
nan hayatı boyunca dur-
madan, dinlenmeden
çalışmayı kendine şiar
edinmiş sebeb-i haya-

tımız, canımız sevgili babamızı kaybetmiş olmanın
hüznü içerisindeyiz. Tabi ki takdir Cenab-ı Hak'kindi,
emanetini de aldı.

Gençlik yıllarında vasıfsız eleman olarak pek çok il
ve ilçede çalışmış fakat her zaman sosyal haklarını da
düşünerek sigortasını göstermiş, sonunda emekli
olmuştu.

Çetmide 48 yaşına kadar hayatını sürdüren sırf
bizlerin istikbalini düşünerek doğup, büyüdüğü yerleri
terk edip kendince çok uzak diyar dediği İzmir'e yer-
leşen babamız burada da mücadeleyi bırakmadı bu
gün bizim başında olduğumuz müesseseleri bizlere
kazandırdı.

Hadiseleri tahlil ediş, ve yorumuyla her zaman
bizlere ışık olmuştu. Dirlik ve
düzenimizin, sanat ve
ahlâkımızın daha güzel olması
için sürekli nasihat etti. Bir çatı
altında bütün aileyi bir arada
toplayarak hep gözünün önünde
olmamızı istedi.

Son yıllarda başlayan Çetmi
özlemi nedeniyle senede birkaç
kez köye gidip geliyordu.
Yazlarının büyük bir bölümü
Çetmi'de geçiriyor, kışın ise
İzmir'de oluyordu.

Yine bir Çetmi seferinde ne
yazıkki onu kaybettik. Demek ki
onu toprak çekmişti. İnancı
ibadeti ve insanlığı herkeze
malumdur. Hacı babamızı
uğurladık.

Babamızın vefatından sonra evimize kadar
gelip acımızı paylaştan, telgraf çeken, telefonla
bizleri arayıp, yalnız bırakmayan bütün
hemşehri ve dostlarımıza şahsım ve ailemiz
adına teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Ayrıca bütün hemşehrilerimizin ve müşteri-
lerimizin de bayramlarını tebrik eder, sağlık ve
mutluluklar dilerim.

BABAMIZA

Sen çekmişsin yokluğu doya doya
Bizler yokluk çekmesin diye
Terk etmişsin Ana yurdu ağlaya ağlaya
Çalışacağız sana layık evlat olmaya.
Senin her sitemin bir dersti bize
Senin her gayretin götürdü bizi ileriye.
Çalıştın bağda bahçede her yerde
Senin gayretin örnek oldu herkese
Minnetin yoktu muhannede namerde.
Son sözlerin hala kulaklarımda
Hakkımı helal ettim sizlere
Sizde helal edin demiştin
Seni son uğurlayışımızda sarıldın bizlere
Titriyordu ellerin ağlıyordu gözlerin
Hakkımız helal olsun sana baba
İnşallah kavuşuruz cenneti alada.

Mehmet EREN

Sıladan uzak her Çetmi'linin gönlünün ve ruhunun zincirli olduğu mekan ÇETMİ.

VATAN HASRETİ

Mehmet KARACA

Bir başkadır Çetmi'nin vatan hasreti. Yaş onsekize gelince bir celp gelir askerlik şubesinden, hatırlar Çetmili büyüdüğünü. Güle oynayı tutar şubenin yolunu tepeden tırnağa yapılan muayenede; vatana duyduğu özlemle, ben asker olacağım diyerek zevk ve neşe başlar askerliğin ilk adımında. Bir gün olur ki yurı, köşelerinden birine temel eğitimi yapmak için, gün gelir tertipler toplanır; Asker eğlenceleri tertiplemeye başlarlar. Düzenli bir sıraya konarak davetler verilir, akşamları oyunlar kurulur, çal bakalım tertip tımbıllıyı. Ah o tımbıllı varya, kimleri hatırlatmazki çocukluğumuzda zevkle seyrettiğimiz Tütü Hüseyin rahmetlinin oyunlarında, neşeden kırılan o ağaç kaşıklar gönlümüzde birer hatıra değil mi?

Gazete kağıtları ile sesi fazla çıksın diye ısıtılan davulların pat diye patlamaları birer hatıra değil mi? İşte Çetmi'nin huzurlu günleri böyle sürüp giderken bir gün askerlerimize son görev olarak görünür gurbetin yolu. Ah o gurbetin ilk başlangıç duası askerlerin ön safta sıralanıp, uğurlama duası yapılırken yaşartmaz mı gözlerimizi? Derken goraf goraf yürüyen Çetmili son ayrılık yeri olan Baskılıya varır. Eli kınalı, kızlarımızın ellerinde, nakış nakış işlenmiş çevrelerin içinde son ayrılık yemeğinin yeneceği cevizli kömbeler, börekler mis gibi tütmez mi. Baskılı yolunda atverin diyerek, güm güm atılan çifteler sanki düşmana kaçın ben geliyorum demez mi? Vatan için canını feda eden şehitlerimiz ruhunuz şad mekanınız cennet olsun. Baskılıya varılır ve son defa tımbıllı oyunları oynanır. Bir yandan da ayrılık sofraları serilir amma zor geçer o an ümükten. Çünkü gurbet göründü ayrılık saati gelip çattı artık. Vedalaşmaya, hayırlı yolculuklar hayırlı teskereler denmeye başlanır verilen uğur paraları askerlerimizin ceplerini doldurur herkesin gözlerinden yaşlar akmaya başlar, daha sonra sallanan eller, mendiller, bir toz bulutu ve arkasından hüznü dönüş. Sabırlı ve duâli bekleyişler. Askerlerimiz yakınlarınıza sabırlar, sizlere hayırlı teskereler dilerim.

GURBET

Küçük yaşta tanıştık bizler seninle
Bedenimde büyüdün soldurdun gurbet
Benimle dolaştın hiç ayrılmadın
Tatlı hayatıma zehir kattın sen gurbet.

Bırakıp gitmedin gündüz gecemden
Hayat arkadaşım oldun sen bana gurbet
Söyleyecek sözüm pek çoktur amma
Dillerim dolaştı kuruttu gurbet.

Ayakta durdurmaz hep çelme takar
Hangi dala konsam tepeden bakar
Çoşkun sular gibi yuvalar yıkar
Sırtımda kamburlar büyüttün gurbet.

Sadık dost olamaz gurbetin gülü
Tende can bırakmaz yamandır hali
Bir gün ben Çetmi'ye vardığım anı
İple çekiyorum salmıyor gurbet.

Nerde kaldı o çocukluk yıllarım
Hep Konyayı ben sılayı ararım
Her gelenden ben Köyümü sorarım
Anayı kuzuyu ayırdın gurbet.

Ömür geçti gitti yaşımlı kırkımda
Dünyanın çilesi her an sırtımda
Ben Çetmi'ye varıp huzur bulunca
Çileyi, Sırtıma yükledin gurbet.

Yazıyorum yazıları gurbet üstüne
Bilemedim feleğin bize kastı ne
Bin selam göndersen anda dostuma
Makbule geçmiyor şaşırttı gurbet.

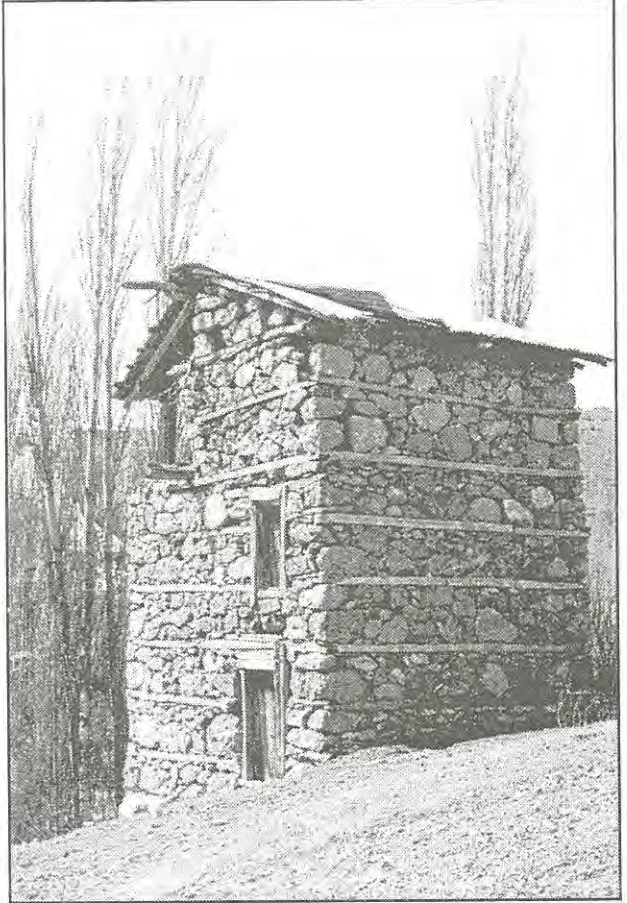

Antalya Konyalılar Derneği Başkanı Sn. Mehmet KARACA

ÇETMİ'YE HAS DEYİMLER

Bizim Tayfa'dan

- 1) Çavuşun ineği gibi
- 2) Gayiş atmak
- 3) Ütüğün Ermeneğe gittiği gibi
- 4) Ortalığı gavır aldı (almak)
- 5) Ümmeciye gurt getirmek
- 6) Paf şalga gibi durmak
- 7) Sırım gibi
- 8) Başdere bocudu
- 9) Gırbız eşeği
- 10) Bön bön durmak
- 11) Hok vurup ağlamak
- 12) A çullu gunduz
- 13) Çöpten efe gibi olmak
- 14) Singil eşek gibi
- 15) Yoz yoz durmak
- 16) Yarım efe
- 17) Tek dabanca
- 18) Toprak öküzü
- 19) Sarı tilki
- 20) Mandal sufat yer süpürmek
- 21) Domuşup durmak
- 22) Sıyırığıya gitmek
- 23) Boynu boğazı altına galmak
- 24) Culak inine daş atar gibi
- 25) Yaş deriye basmak
- 26) Sanısız safiya
- 27) Nicideyin demeyesin
- 28) Oğlunla ordu kızınla oba olasin
- 29) İt öldüye vermek
- 30) Okuma köpek öldü
- 31) Kara ağaç pekmezi gibi kesmek
- 32) Kara kabuğunda kavrulmak
- 33) Kararip durmak
- 34) Bozarıp galmak
- 35) Yalın ayak olmak
- 36) Çulsuz çulsuz dolaşmak
- 37) Çeteleyi şaşırmak
- 38) İçine tipi düşmek
- 39) Depeden gaynar su dökülmek
- 40) İçine gatrırır tebeşiri düşmek
- 41) Eli hamır ovalar gözü gırık kovalar
- 42) Oğlan yedi goyuna gitti, kız yedi oyuna gitti
- 43) Sığındı şalgası gibi
- 44) Havaya bulut ağmadan sevdalıyı sel aldı
- 45) Şakırdım kopmak
- 46) Deve zelvesi gibi
- 47) Gavır tavuğu gibi dağılmak
- 48) Pızık pızık dağılmak
- 49) Saçını süpürge etmek
- 50) Serçe yutmuş yılan gibi olmak
- 51) Kurbağayı kırk paraya sulamak
- 52) Kör ata hamid geçirmek
- 53) Abbasın kör gazı gibi olmak
- 54) Sıtkı sıyrılmak
- 55) Nasıftan eski
- 56) Gök geçi suya battı
- 57) Eşşegin kavağa çıkması
- 58) Tavığına kış demek
- 59) Kazma ile ekmek, sipa ile çekmek
- 60) Ayran içen böyle biçer, gefir gavırmayı gör sıyrılmayı
- 61) Yönetsiz gördemsiz yörük eşeği.

Bakımsızlıktan dolayı ancak bir kaç tanesi günümüze kadar kalabilen arılıklardan birisi

GÜZEL AHLÂKA DAİR TAVSİYELER

Gülsüm ÖZKOÇ

Güneş nasıl buzu eritip yok ederse; güzel ahlak da hataları kusurları yok eder.

İnsan iki unsurdan oluşmuştur; Bir vücuttur ki gözle görülebilir. Biri de ruh olup; kalb gözü olmadan anlaşılamaz.

Güzel ahlak batının (ruhun ve kalbin) suretinden ibarettir. Güzel yaratılış zahirden (görünenden) ibarettir. Sadece ağzın ya da sadece gözün güzel olmasıyla yüz güzelliği tamam sayılmaz. Ağzın, gözün, burnun... hepsinin güzel olması gerekir. Kalb de ilim, hilm (yumuşaklık), şefkat,... gibi özellikler tam olmayınca kalb güzelliği olmaz. Gazab av köpeği, şehvet at, akıl süvari gibidir. At bazen serkeşlik (baş kaldırı), huysuzluk yapar, bazen de usludur. Köpek bazen alışkın olur, bazen de yaratılışı şeklinde olur. Köpek alışkın ve at terbiye edilmiş olmayınca atın üstündeki süvari, avı yakalamak ümidinde olmaz. Bilakis köpek kendisine saldırır ve at yere atar korkusuyla helak olacağını düşünür. Bu sebeptendir ki serkeşliği kırmak, aşırı arzuları dengelemek lazımdır ki ahlak tam olsun.

"Elini ne hiç vermeyecekmiş gibi bağlamamalı ne de hepsini verip yanında bir şey kalmayacak kadar da açmamalıdır."

İnsan insanla konuşurken yumuşak olmalı iyi olsun kötü olsun herkese karşı açık sözlü ve güleç yüzlü olmalıdır. Karşınızdaki insan her ne dine mensup olursa olsun yumuşaklık ve hoşgöründen taviz vermeden onların da savundukları yanlışlıklara razı olduğuna dair söz etmeden davranmalıdır.

Yumuşak konuşmalı 'ki belki düşünür ve kendisini düzeltir, bir güler yüz, bir tatlı dil insanın tüm sıkıntılarını alıp götürür. Fakat yumuşaklıkla söylenmeyen sözler karşısında insanlarda ister istemez bir karşı tepki belirir. Söylenenler doğru olsa dahi kabullenilmez.

Ahlak da değişebilir en azından iyi yönde kontrol altına alınabilir. Bazı görüşe göre insanın dış görünüşü nasıl değişmiyorsa örneğin kısa olan birisi uzun olamaz; uzun da kısa olamaz... gibi. Kalbin sureti olan ahlakta değişmez deniyor. Eğer değişmeseydi terbiye etmek, nasihat vermek, iyi tavsiyelerde bulunmak boş ve lüzumsuz olurdu.

Zira hayvanları bile hırçınlıktan, serkeşlikten (baş kaldırı) alışkanlık ve yumuşaklık haline çevirmek mümkün oluyor. en vahşileri bile güzel bakımla ehilleşiyor!

Kalb halleri iki kısımdır, bazıları insanın isteği dışındadır. Örneğin hurma çekirdeğinden istese de elma

fıdanı çıkmaz, ama bakarak büyütür ondan hurma ağacı olur. Bunun gibi insandaki şehveti ve hışmı orta zararsız hale getirmek mümkündür.

Bazı huyları düzeltmek daha zordur ki bunun sebebi yaratılıştaki o huy ve kuvvetli yaratılmış ya da uzun zaman o huy ve ahlakın arzularını yapmıştır. İnsanlar bunda dört derecedir:

Birinci Derece: Saf olup iyiyi kötünden ayıramaz, huyunda bir iyileşme ve kötüleşme olmayıp, yaratıldığı şekilde kalan kimsedir. Bu kimse iyi ahlakı gösterecek, fena ahlakın zararlarını gösterecek bir eğitimci tarafından düzelir. Bütün çocuklar da küçükken böyledir. Yollarını anne babaları çizer. Bu sebeptendir ki anne ve babalar güzel ahlakın inceliklerini iyi bilip yaşayan kimseler olması gerekir. Çünkü çocuk gelecektir, gelecekte toplumdur ki iyi unsurların yaşatılması için güzel ahlaka sahip nesiller gerekir.

İkinci Derece: Henüz bozuk bir itikata saplanmamış fakat daima şehvet ve gazabına uymayı huy edinmiştir. Bununla beraber bunları yapmanın iyi olmadığını da bilir. Bu derecedeki kimsenin iki şey ihtiyacı vardır. Biri bozuk ahlakı (huyu) çıkarmak, ikincisi iyilik tohumunu O'na ekmektir. Ciddi bir çalışma sonucu olması gereken düsturlar kazanılır.

Üçüncü Derece: Ahlakı kötüleşmiş olup, yaptığı işin kötü olduğuna da bilmez. Hatta huyunu güzel görür.

Dördüncü Derece: İşlediği kötülüklerle övünendir. Bunu makbul iş sanır. Bazı insanların ben şu kadar insan öldürdüm, şu kadar şarap içtim, demesi gibi.

Ahlakı düzeltmenin yolu; düzeltilmek istenen huyun yapmak istediğini yapmamak, ona muhalefet etmek, herşeyi zıddı, tersi kırar. Sıcaklıktan meydana gelen hastalığın ilacı soğukluktur. Hışımdan meydana gelen her hastalığın ilacı soğukkanlılık ve sükunettir.

Tekebbür (büyüklik) meydana gelen hastalığın ilacı tevazu ve alçalmadır.

Bahilikten (cimrilikten) meydana gelen hastalığın ilacı mal vermektir.

İyi işler adet edinince iyi huylar meydana gelir, iyi amellerden maksat kalbi çirkin suretten iyi surete çevirmektir. İnsanın zorla adet edindiği şey O'nun tabiatı olur. Bir çocuk daha başlangıçta okuldan kaçır öğrenmek istemez, zorla öğretilirse O'nun tabiatı (huyu) olur. Büyüyünce öğrenmekten zevk alsa da oturup öğrenmeye sabreder. Bunun gibi kumar oynamayı adet edinenler, huyları olduğu için bütün

dünya rahatlığını ve elinde olan herşeyi ona verirler. Bundan el çekemezler, hatta tabiatı olmayanın yapa yapa tabiatı olur. Öyle insanlar vardır ki, kil yemeyi huy edinir de yemeden duramaz, bu uğurda ölümü bile göze almıştır.

Kalbin yaratılışına uygun (tabiatına) gıdalar verilmezse kalb bozulur. Kalbin hastalanmasına sebep olunmuş olur. Vücudun hasta olması bu dünyadan ölüme götürdüğü gibi kalbin hastalığında öbür hayatın ölümüne sebep olur. Nasıl beden hastalığının tedavisi işini iyi bilen hekimin kontrolünde olup verdiği ilaçları ve talimatları yerine getirmekle geçerse, kalbin hastalığını şifaya çevirmek için de güzel ahlak erbabı olan hekimlere uyup vereceği tedaviyi eksiksiz yerine getirmekle mümkün olur.

İnsan etrafını, örneğin; yerleri, gökleri, yıldızlar dediğimiz milyonlarca gök küresinin boşlukta döndüklerini, asırlar boyunca çarpışmadıklarını, yeryüzünde, sıcaklık, basınç, hava, su miktarlarının, yapılarının, hareketlerinin tam hayata uygun olarak ayarlanmış olduğunu, insanların, hayvanların, nebatların cansız maddelerin atomların, hücrelerin lise ve üniversitelerde okunan, tetkik edilen sayısız varlıkların yapılarındaki ve hareketlerindeki nizamı, düzeni, uygunluğu görerek, bunları yapan kudretli, bilgili bir sahibi olduğunu ister istemez kabul eder ve inanır.

Aklı olan herkes kainattaki bu azametini, bu intizamın, tek sahibinin varlığını kabul eder.

Nitekim 1966 senesinde İsviçreli felsefe profesörü "Nasıl müslüman" oldunuz sorusunu soran gazetecilere: "Tetkik ederek, hak yolu anladım. Aklı olan herkes İslam dini olduğu gibi anlatılsa seve seve müslüman olur" dedi.

Bir insan, tabiatı, kendini tetkik ederek hemen müslüman oluyorsa; ahlak önderlerini tanımakla da iyi ve kötü huyları, faydalı ve zararlı işleri anlar. Doğru önderlerin yolunda giderekte işleri kolay ve muntazam olur. Rahat ve huzuru bulur. Kendisini herkes sever.

Güzel ahlakla insanın hayata bakış tarzı değiştiği için hiç bir aksaklık, noksanlık insanın psikolojisini bozmaz. Sorunlardan sıyrılmasını hayatı olması gerektiği gibi yaşamasını iyi bilir ve yaşar.

İyilikten önce iyilik, fazilettir.

İyilikten sonra iyilik, karşılıktır.

Kötülükten sonra iyilik, keremdir.

Kötülükten önce kötülük, zulümdür.

Kötülük üzerine kötülük, karşılıktır.

İyilik üzerine kötülük, zulümdür, uğursuzluktur.

İnsanları mallarla sevindiremezsiniz;

Onları güler yüze, iyi huyla sevirsiniz.

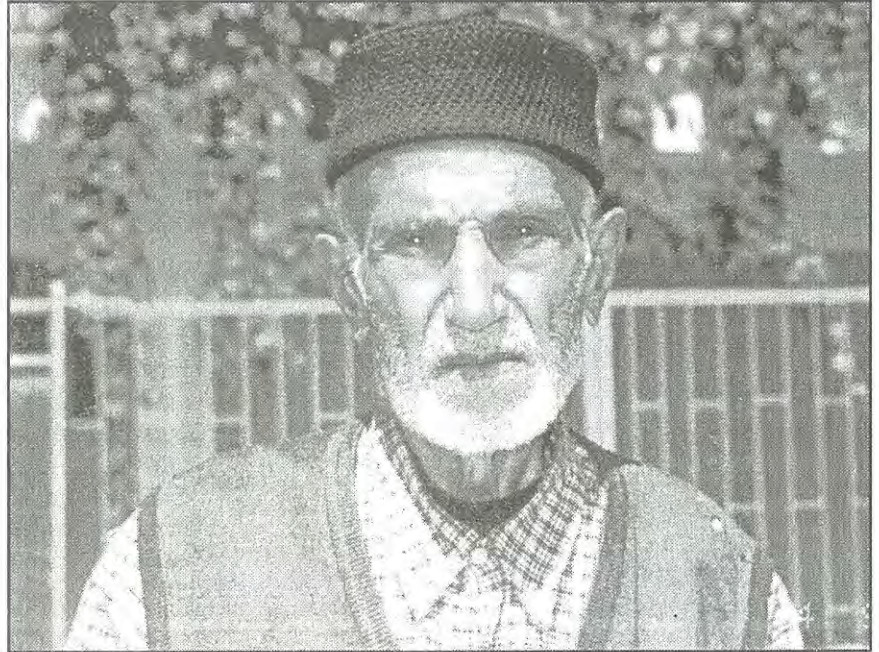

İsmail'em Hak yoluna canımı kurban eylerem
Çünkü bu can kurban imiş koçu kurbanı neylem
"Kurbanların bayramı mübarek olsun".

ÇETMİ'DE YER ADLARI

Bizim Tayfa'dan

1) Ahmadıl	48) Damlaca	72) Sinekli eğrik
2) Akdağ	49) Kekircek kayası	73) Dikmen dedesi
3) Akkaya ardi	50) Deve kayası	74) Deve dabanı
4) Aşağı güneymuşar	51) Duranın harmanı	75) Yörük garısı
5) Almalı muğar	52) Hüsem fatması	76) Yarışalanı
6) Aşağı akmuğar	53) Gapiagzi	77) Yağ ardıc alanı
7) Asarcık	54) Gartahmat	78) Öküz gorusu
8) Asarcık köprüsü	55) Sığın çukuru	79) Gevenni çukur
9) Arıkyol	56) Nohut alanı	80) Ev beleni
10) Değirmen bendi	57) Sarpyol	81) Çamur yalanı
11) Gürülevik	58) Aşağı dikmen	82) Yukarı akmuğar
12) Sivrigaya	59) İt deresi	83) Gaynarmuşar
13) Millet bahçesi	60) Edilhan	84) Mezar gediği
14) İlkılık	61) Mandıra	85) Gümbürdevik
15) Gatırcı muğarı	62) Kale boyu	86) Keller goyağı
16) Sinir çalısı	63) Çakılı	87) Ağıgrik
17) Uçurum harman	64) Yörük muğarı	88) Uluyol
18) Oruzlu	65) Topaktaş	89) Bekmezin çayırı
19) Makmararası	66) Köpek boğazıagzi	90) Düden
20) Yokadere	67) Yağırın gölü	91) Kösürelık
21) Koru	68) Oluk önü	92) Çavuşun bendi
22) Sultan navruz bayırı	69) Yukarı dikmen	93) Böcü muğarı
23) Darözü	70) Aşağı dikmen	94) Dere
24) Bozekinlik	71) Çakılı goyağı	95) Demircinin dere
25) Taşbaşı		
26) Bekir suyu		
27) Şapkalı bağ		
28) Baskılı		
29) Dökük köprüsü		
30) Musluk		
31) Harman böğet		
32) Topçunun çeşmesi		
33) Yeni köprü		
34) Balıcak		
35) Karabayır		
36) Dinlenmeştası		
37) Çingir		
38) İncebük		
39) Ekinlik		
40) Çalı içi		
41) Değirmen yanı		
42) Ödebeleni		
43) Değirmen köprüsü		
44) Guzan		
45) Eski mezellik		
46) Yazlıkarası		
47) Bolay alanı		

Yer adlarını derlerken kendisinden istifade ettiğimiz Ellez Mehmed Dayı.

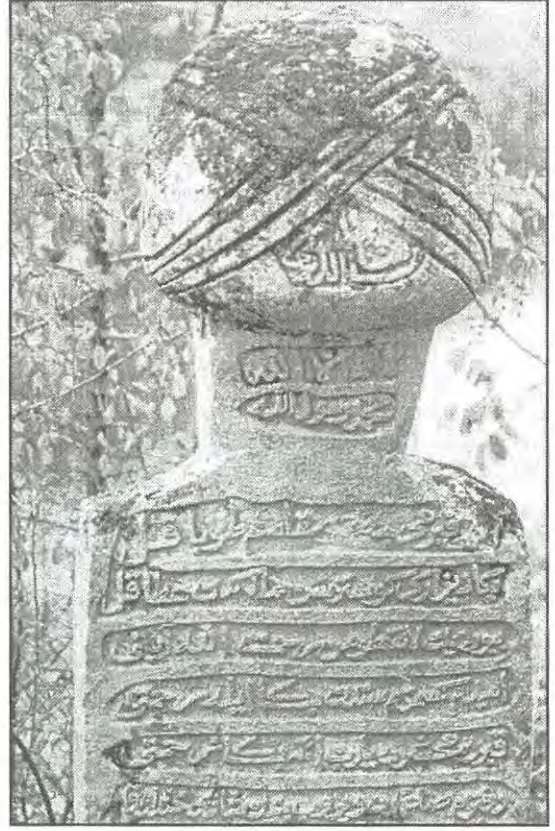
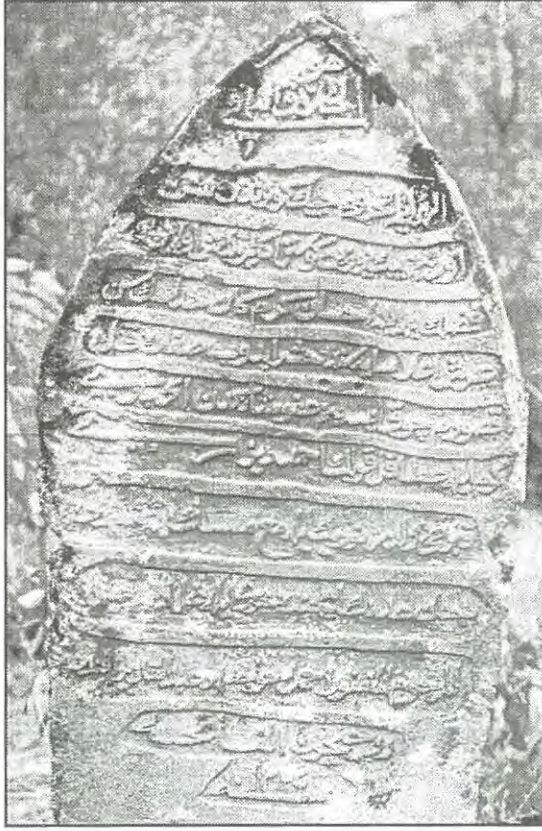
TAŞTA TEŞHİS

Ahmet BALCI

Çetmi'de bulunan ve halk arasında Çatal mezarlar olarak bilinen bu kabir taşları kasabamız kabristanlığında bulunmaktadır.

Gelen sözlü rivâyetlerden anlaşıldığı üzere Çetmi'de bulunan İmamlar Sülâlesinin Dedeleridir.

Bu kabir taşları biraz yıpranmış olmasına rağmen günümüze kadar sağlam bir şekilde ulaşmıştır. Yaklaşık olarak 165 yıllık bir tarihe sahiptirler.

Hüve'l-Hallegu'lBâki
İlâhi eyleme mahrum habibin künündürsün¹
Ol habibin yüzün göster ânâ yoldaş ola ben
Fazlın ile eyle ihsan kerem kân Hûdasın sen
Arş-ı âlâ sayesinde haşr idüb safada kıl
Kusurum çok ise benim afv-ı şanıdan ey bâri
Kerem eyle âta kıl kulun Ahmed dizârı
Kabrimi doldur nurun ile mea misk....²
Canan-ı adnın içinde hûri ile kılman....³
El-Merhum El-Mâğtur Ahmed Hoca İbn-i

Abdükadir Efendi

Rûhiçün el-fatiha. 1254 sene.

1) Net olarak okunamadı

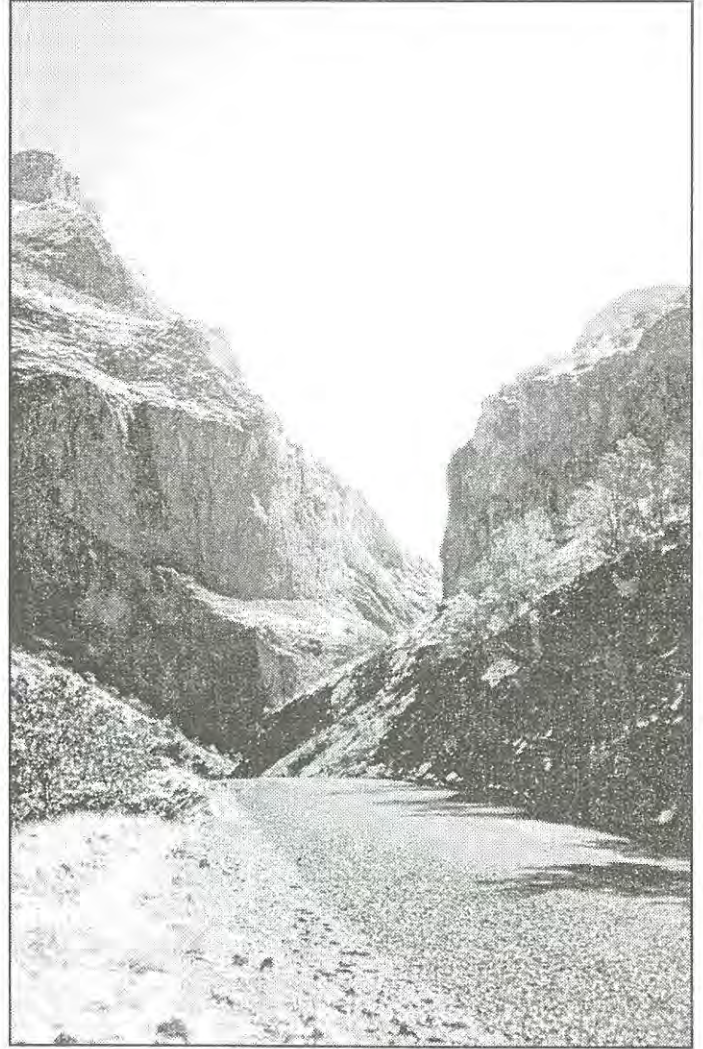
2-3) Kırılmış okunmuyor

Mâşaallah
Lailaheillâllâh
Muhammedün rasülullah
İlâhi kabrimi Cennet makamım tûba kıl.
Bana dizârı göster sen cemâline âta kıl
Buyurdun "Lâtagnetü min râhmetillâh" âyeti
Ümidim kesmezim senden bana eyle rahmeti
Kabirde mâhşerde yâ rabbi etme bana zahmeti
Defterim sağımdam virüp benide şâz-i handan kıl.
El-merhum El-mâğtur Ahmed Hoca
1254 Sene

BİR DEMET ÖĞÜT

Hüseyin TIKIR

Daima güleryüzlü ol!
 Ayrıntı profesörü olma!
 Zarif ol! Kimseyi bile bile kendinden soğutma!
 İlk intibalarına güvenme!
 Kaybedecek hiçbirşeyi kalmamışlardan uzak dur!
 Önceliklerini iyi tayin et!
 Zamanı ve sözleri dikkatli kullan! Geri alınamaz!
 Geniş ol! Şükret!
 Verdiğin nasihatların tersi davranışlardan sakın!
 Başladığın her işi bitir!
 Kimsenin sözünü kesme!
 Seni ziyarete gelenleri ayakta karşıla!
 Az tanıdığın birine rastladığında elini uzat ve
 adını söyle! Belki seni hatırlamayabilir!
 Telefonu güvenli ve dinamik bir sesle aç!
 Birine sarıldığın zaman önce O'nun kollarını
 gevşetmesini bekle!
 Karnın açken alışverişe çıkma!
 Büyük düşün ama küçük zevklerin de tadına
 var!
 Başkalarına gösterdiğin nezaketi ev halkın-
 dan esirgeme!
 "Bu böyledir" yerine "Ben böyle biliyorum"
 de!
 Yanlış yapabilirsin ama yanlışta ısrar etme!
 Şakaların ölçüsünü unutma!
 İki kişi konuşurken laf arasına girme!
 Çevreni eleştirme, incele ve ders al!
 Kişilere takılıp asıl meseleleri gözardı etme!
 Bütünleştirici, yapıcı ol!
 Bölücü ve yıkıcı olma!
 Her yeni yüz yeni bir dünyadır unutma!
 Sözünde sadık, yaptıklarının arkasında ol!
 Hiçbir olaya ve kimseye ön yargıyla yaklaş-
 ma!
 Verici ol, alıcı değil!
 Kimseden bir karşılık bekleme, o zaman en
 ufak bir gülümsemeden mutluluk duyarsın!

Baskılı'dan Boğaz'ın görünüşü.
 Taşların arkasında gönlümüzdeki belde var.

SAĞLIK

Dr. Ali ÖZEL

Bu sayımızda gerek bizim yöremizde ve gerekse diğer yörelerde sıkça görülen mide hastalıklarından bahsedeceğiz. Bu meyanda en çok rastlanan gastrit ve ülser hastalığını ele alacağım. Tabi sizlerin anlayabileceği şekilde ve kısa olarak.

Gastrit kısaca mide nezlesi ve midenin iç yüzünü döşeyen ve mukozya denen tabakasının iltihabı anlamına gelir. Ülser ise, yine mideyi döşeyen mukozanın zedelenmesi, bütünlüğünün boğulması demektir ki, bu da bir tür yaradır. Ancak yara, kanser değildir.

Gerek gastrit gerekse ülseri oluşturan sebepler çok muhtelifdir. Kısaca sıralamak gerekirse, alkol kullanmak, sigara içmek, çok koyu çay ve kahve tiryakisi olmak, çok sıcak ve soğuk yemek yemek, uzun zaman soğuğa maruz kalmak, bilhassa ayakları ısıtmak, yemekleri iyi çiğnememek, çok acılı biberli, baharatlı ve salçalı yemek, hep aynı cins yemeği yemek, vitaminsiz kalmak, uzun zaman devam eden sıkıntılar, üzüntüler, stresler, kötü beslenmeyle beraber kötü hayat şartları, mide hastalıklarının başlıca sebepleridir. Bazı mikroplar, ilaçlar kimyasal maddeler de mide hastalıklarının sebebi olurlar. Kimi ailelerde mide hastalıklarına karşı hassasiyet vardır. Yani bir nevi irsidir.

Mide hastalıklarının belirtileri de çok çeşitlidir. Kısaca midede dolgunluk, ağırlık ve yanma hissi, mide bölgesinde ağrılar, kusmalar geçirme, ekşime, hazımsızlık, bazen ishal, kabızlık, halsizlik, baş ağrıları, yine sırt ve bele vuran ve mevsimlerle alakalı, olan ağrılar başlıca belirtileridir. Bu şikayetlerin biri veya birkaçı beraber bulunabildiği gibi, hiç bir şikayet olmadan da hastalık bulunabilir.

Tedavinin esası hastalıktan korunmaktır. Yukarıda hastalık yapar diye yazdığımız sebeplerden uzak durmaktır. Kanser olmayan mide hastalıklarının dışındaki

mide hastalıklarının tedavisinde, en önemli faktör perhizdir. Perhizin esası da insanın kendine dokunan yemekleri yememesidir. Yukarıda da adı geçen sigara, çay, kahve acılı baharatlı içecek ve yiyeceklerden uzak durmaktır. Kısaca, yenildiği zaman, rahatsızlık veren herşeyden sakınılmalıdır. Karbon hitratlı pekmez, kuru üzüm, komposto, hoşaf, sütlaç, muhallebi, haşlanmış patates ve patates püresi, pirinç pilavı tereyağı çok iyi gelir. Çok fazla turşu ve tuzlular, bulgur ve fasulye gurubu yiyecekler, çiğ sebze ve meyvelerde hastalığı artırır. Meyveleri komposto şeklinde haşlayıp yemek lazım. Sütü çok içmek lazım. Bilhassa ikindi üzerleri ve yatariken içilen bol şekerli süt çok iyi gelir.

İnsan kendinin doktoru olmalıdır. Üsteleyen durumlarda, hatta hastalığın hemen başında bir sağlık kuruluşuna gidip teşhisi koydurmalıdır. Gecikilen durumlarda kötü sonuçlarla karşılaşabiliriz. Bütün hastalıklarda erken teşhis, tedavinin sağlığın esasını teşkil eder. Gelecek sayılarımızda başka konularla yine huzurunuzda olacağız.

Sağlıkla kalın.

Tekstil San. & Tic. Ltd. Şti.

*Bütün hemşehrilerimizin Kurban
Bayramlarını tebrik eder, esenlikler dilerim.
Abdurrahman Önder*

Tel.: 0.224 - 367 75 56 - 367 09 75 Fax: 367 74 96
Ortağlar Mah. Çelik Sk. No. 58/A BURSA

ÜNAL TEKSTİL

*Bütün hemşehrilerimizin Kurban
Bayramlarını tebrik eder, esenlikler dileriz.
Mehmet ÜNAL - Mahmut UÇAR*

Buttim İş Merkezi E-2 No. 651 BURSA
Tel. : 211 05 60-61 Fax: 211 05 62
Fab.: K. Balıklı Mah. Köşk Cad. Çeşme Sk. No. 7
Tel.: 250 28 01 BURSA

*Bütün hemşehrilerimizin Kurban
Bayramlarını tebrik eder, esenlikler dilerim.
Memiş USLAN*

Merkez: Yeni Yalova Yolu Buttim İş Mrk. B Blok No. 151
Tel.: 211 05 89-90 Fax: 211 05 91 BURSA
Şube: Cumhuriyet Cad. Doruk Çar. No. 208
Tel: 222 10 93 - 221 02 73 Fax: 222 60 34 BURSA
Fab. : K. Balıklı Mh. Uzun Cd. Kudret Sk. No. 3
Tel.: 254 23 40 Fax: 250 28 35 BURSA

VASIYET

Arşiv

Edebali Hazretlerinin Osman Gazi'ye Vasiyeti

Ey Oğul! Beysin.....

Bundan sonra öfke bize, uysallık sana..

Güceniklik bize, gönül almak sana...

Suçlamak bize, katlanmak sana...

Acizlik bize, yanılğı bize, hoşgörmek sana.....

Geçimsizlikler, çatışmalar, anlaşmazlıklar bize, adalet sana...

Kötü göz, şom ağız, haksız yorum bize, bağışlama sana...

Ey Oğul!

Bundan sonra bölmek bize, bütünlemek sana...

Üşengeçlik bize, uyarmak, gayrellendirmek, şekillendirmek sana...

Ey Oğul!

Sabretmesini bil, vaktinden önce çiçek açmaz...

Şunu da unutma!

İnsanı yaşat ki Devlet yaşasın.

Ey Oğul!

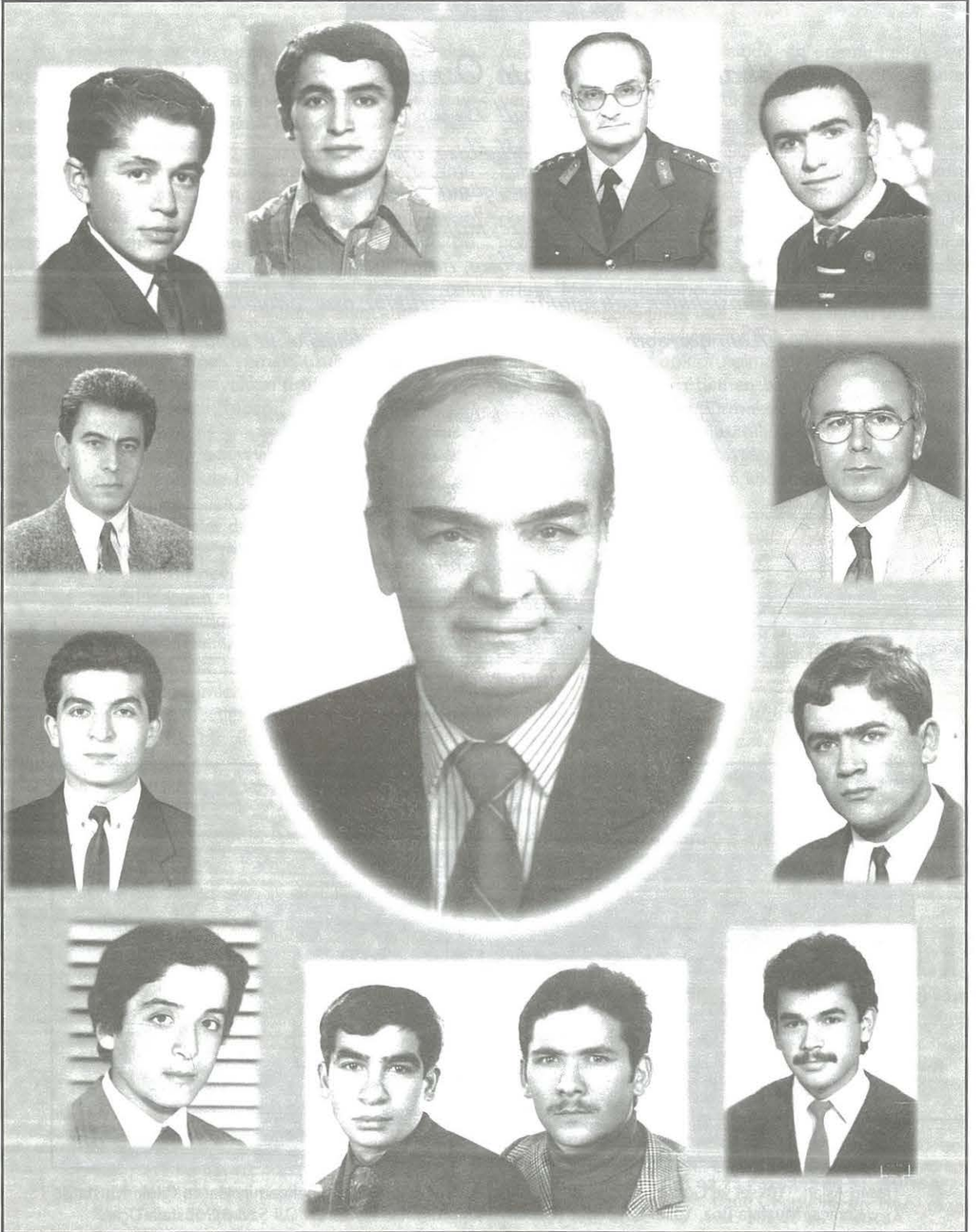
Yükün ağır, işin gelin, gücün kıl'a bağlı.

Allah (C.C.) yardımcın olsun.

Hasan Aslan, (Yüksel ve Göksel Aslan), Ahmet Akpınar, Ali Yıldırım, Yusuf Bakdemir, Hasan Çilek, Mustafa Karaca, Mustafa Boz, Yusuf Bakdemir (Çandır), Abdurrahman Kocaman, Ali Şavkır, Mustafa Uçar.

ÇETMİ'DEN PORTRERLER

KAMPANYA

BİR KİTAP BİN UMUT

Değerli Çetmi'nin Sesi okuru;

Kasabamızda yeni açılan Halk Kütüphanesi ve Çetmi İlköğretim Okulu Kütüphanesinde değerlendirilmek üzere her türlü okunmuş veya okunmamış ansiklopediler, edebiyat, tarih, sanat kitaplarınızı bizlere ulaştırmanızı bekliyoruz.

Bir kurul tarafından değerlendirilip, tasnif edilecek olan bu kitaplar, özellikle; öğrenci kardeşlerimiz başta olmak üzere herkesin istifadesine sunulacaktır.

Sizlerin, yakınlarınızın, dostlarınızın bağışlayacağı her kitabın bin umut vesilesi olacağını unutmayalım.

Bu kampanyamız Vakıf Yönetim Kurulu ve Çetmi'nin Sesi Dergisi tarafından organize edilmektedir. İrtibat ve kitap bağışlarınız için aşağıda isimlerini vereceğimiz İl ve İlçe Temsilcilerine müracaat edebilirsiniz.

Saygılarımızla

Alanya : Halis UÇAR
Ankara : Mustafa ÖNDER
Anamur : İsa KOÇ
Antalya : Mehmet KARACA
Bursa : Abdurrahman

ÖNDER
Çetmi : Hüseyin EŞİYOK
İstanbul : Hüseyin TIKIR
İzmir : Şükrü KARACA
Karaman : İbrahim AKKOCA

KERMES'E DAVET

Elde edilecek tüm gelirleri vakıf faaliyetlerinde kullanılmak üzere, vakfımız hanımlar komisyonu tarafından kermes düzenlenecektir. Siz Çetmili veya Çekmi kökenli hanımefendilerin enaz üç parça el emeğiniz veya göz nurunuz olan giyilebilir veya kullanılabilir eşya ile bu kermese katılmanızı, yakınlarınızı ve diğer tanıdıklarınızı da bu hayır faaliyetine katkıda bulunmaya davet etmenizi, bağışlayacağınız eşyalarınız için vakıf temsilcilerimiz yada aşağıda isim ve telefonları verilen görevli hanımefendilerle temas kurmanızı önemle rica ederiz.

Vakıf Yönetim Kurulu

Görevliler:

Ayşe Lale DEMİR (Mersin)	0.324 325 32 84	İsmehan UYSAL (Koordinatör)	0.332 323 79 47
Ayşe ÖNDER (Ankara)	0.312 432 46 65	Melek UÇAR (Alanya)	0.242 522 36 78
Emine ASLAN (İzmir)	0.232 275 17 31	Müşerref USLAN (Bursa)	0.224 233 84 19
Günay UÇAR (Bursa)	0.224 239 83 13	Neşe AKKOCA (Karaman)	0.338 213 02 41
Hatice YILDIRIM (Antalya)	0.242 339 39 16	Rukiye AKKOCA (İstanbul)	0.212 436 55 81
Hayriye KOÇ (Koordinatör)	0.324 814 43 45	Şükriye GÜVEN (Mersin)	0.324 327 27 33

NOT: Kermesin düzenleneceği yer ve tarihleri daha sonra ilan edilecektir.

AYNAT TUHAFİYE

Şeref Aynat

Tuhafiye ve Konfeksiyon Çeşitleri

- * Takım Elbise
- * Bayan Takımı
- * Kaban
- * Manto
- * Kumaş Pantolon
- * Pardesü
- * Etek
- * Eşofman
- * Bayan Bluz
- * Triko Çeşitleri
- * Kot Pantolon
- * Gömlek
- * Pijama
- * Kıravat
- * Çamaşır
- * Havlu
- * Çorap Çeşitleri

HASYÜN
İÇ ÇAMAŞIRLARI

*Hemşehrilerimizin ve müşterilerimizin
mübarek Kurban Bayramlarını tebrik eder,
sağlık ve esenlikler dileriz.*

Tevfikiye Caddesi Unkapanı Sk. No. 11-13-15 (Kapu Cami Kible Karşısı)
Tel.: 0.332-351 78 73 Fax: 0.332-352 50 00 Cep: 0.532 - 523 72 82 KONYA